

ROSA LUXEMBURG

RUS DEVRİMİ ÜZERİNE MAKALELER

DERLEYEN VE ÇEVİREN: MURAT ÇAKIR

ROSA LUXEMBURG: RUS DEVRİMİ ÜZERİNE - MAKALELER
ÇEVİREN VE DERLEYEN MURAT ÇAKIR

**ROSA LUXEMBURG
RUS DEVRİMİ ÜZERİNE
MAKALELER**

DERLEYEN VE ÇEVİREN: MURAT ÇAKIR

Çeviri ve dizgi: Murat Çakır

Ocak 2018

www.murat-cakir.de

COPYLEFT - Bilgi paylaşımı çoğalır:

Bu PDF-dosyası, ticari amaçla olmamak üzere, ücretsiz kullanılabilir, basılabilir ve dağıtılabilir. Yukarıda anılan webadresinin kaynak olarak gösterilmesi rica olunur.

İÇİNDEKİLER

Murat Çakır:

Önsöz

9

Rosa Luxemburg:

Rusya'daki Devrim (Nisan 1917)

15

Rusya'nın sorunları (Nisan 1917)

18

Eski köstebek (Mayıs 1917)

21

Zamanın ivedi sorunları (Ağustos 1917)

26

Tarihsel sorumluluk (Ağustos 1917)

37

Felakete doğru (Haziran 1918)

41

Rus trajedisi (Eylül 1918)

45

Rus Devrimi Üzerine (El yazması 1918)

51

Ekler

79

ÖNSÖZ

21. Yüzyıl'ın devrimcileri, sosyalistleri ve komünistleri günümüzün siyasî, toplumsal, bölgesel ve küresel sorunlarının çözümüne yönelik tartışmalarında giderek daha sık Rosa Luxemburg'un metinlerine başvuruyor, eserlerinden alıntılar yapıyorlar. Rosa Luxemburg'un düşünce ve eylemleri şüphesiz demokrasi ve barış isteyen, »başka bir dünya mümkün« söylemini önemseyen, aynı zamanda arayış içinde olan genç kuşaklar için de enerjik, motive edici ve heyecanlandıran bir kaynak olmaya devam ediyor hâlâ. Ama bununla birlikte farklı sosyalist ve komünist akımlar arasında yürütülen tartışmalarda Rosa Luxemburg'un düşünsel mirasının özü – istenilmeden olsa da – yabancılaştırılmaya devam ediyor.

Bu durumun Türkiye özelindeki en önemli nedenlerinden birisinin Rosa Luxemburg'un eserlerinin yetersiz, parçalı, eksik ve kısmen manipülatif tahrifatlı çevirileri olduğunu söylemek mümkün. Bilhassa 1918'de kaleme aldığı ve ölümünden sonra Paul Levi tarafından yayımlanan »Rus Devrimi Üzerine« başlıklı el yazması, ki ilk kez tarafımızdan Türkçeye çevrilmiştir,¹ okunup okunmamasından bağımsız ve çoğu kez başka yazarların el yazması üzerindeki görüşleri temelindeki bilgilerle ele alınmış ve tartışmalarda alıntılanmıştır.

Aslına bakılırsa »Rus Devrimi Üzerine« başlıklı el yazması tek başına Rosa Luxemburg'u ölümsüzleştirmeye yetmektedir. Rusya'daki devrime duyduğu büyük sempati ve devrimin gidişatına yönelik derin kaygılarıyla kaleme aldığı el yazması hem Lenin'e, Bolşeviklere ve Sosyalizme kararlı bir biçimde sahip çıkıyor, hem de emperyalist Birinci Dünya Savaşı koşullarındaki dönemin marksist Zeitgeist'ını yan-

1) Bkz.: Rosa Luxemburg – Milliyetler Sorunu ve Özerklik, Pdf-Dosyası, S. 133, Kaynak: http://nds.rosalux.de/fileadmin/ls_he/dokumente/RL_MilliyetlerSorunu.pdf.

sıtıyor. Ancak metnin popülaritesine neden olan içeriği değil, yayımlanış nedeni ve biçimi, farklı yorumlanması ve ilk yayımından bugüne kadar farklı çıkarlar, ideolojik çatışmalar ve farklı dönemlere hakim olan yaklaşımlar temelinde reel sosyalizmin hükümetlerindeki- den, kapitalist ülkelerdeki komünistlere kadar devrimci hareketler arasındaki tartışmalardır. Rosa Luxemburg'un demokrasi ve devrim anlayışı, toprak reformu ve milliyetler sorunu hakkındaki görüşleri günümüzde de hararetli tartışmalara neden olmaktadır.

Rosa Luxemburg'un ilgi odağı hâline gelmesine neden olan bir başka olgu da, kısmen Lehçe kaleme alınmış, ama bir köşede unuttulan makalelerinin zaman içerisinde ortaya çıkıyor olmalarıdır. Tüm bunların üstünde duran Lenin ile polemikliği de düşünülürse, Rosa Luxemburg'un daha uzun bir süre sosyalist ve komünist hareketler içerisinde tartışmalara neden olmaya devam edeceği söylenebilir. Kanımızca tartışmaların otantik metinler üzerinde yürütülmesi ve kaleme aldığı düşüncelere varış süreci üzerine bilgilerin paylaşılması her açıdan ufuk açıcı olacaktır. O nedenle Belge Yayınları'nın Rosa Luxemburg'u Türkçeye kazandırma çabaları son derece anlamlı ve sosyalizm mücadelesine verilen önemli birer katkı olarak da teşekkürü hak etmektedir.

* * *

»Rus Devrimi Üzerine« ne zaman, nerede ve nasıl yazıldı, nasıl yayımlandı?

Rosa Luxemburg'un defalarca hapis cezasına çarptırıldığı biliniyor. Gene 8 Temmuz 1916'da Leipzig polis teşkilatına ulaşan bir emir, Rosa Luxemburg'un 10 Temmuz 1916'da tekrar tutuklanmasına neden olur. Berlin polis müdürü tutuklama emriyle ilgili olarak şöyle yazar: ² »Luxemburg'un, Sosyal Demokrasinin aşırı-radikal kanadının en tehlikeli ve en etkileyici ajitatörlerinden olduğu şüphe götürmez«. Önce Berlin, ardından Wronke³ ve nihayetinde 1917 yazında Breslau hapis-hanesine gönderilen Rosa Luxemburg, el yazmasına 1918 Eylül'ünden itibaren başlar. Bunun nedenlerinden birisi, Spartacus Mektupları yazı kurulunda Brest-Litovsk Barışına yönelik eleştirel yaklaşımına karşı çıkılmasıydı. Spartacus Mektupları'nın 1918 Eylül'ündeki ikinci sayısında »Rus trajedisi« başlıklı makalesi, yazı kurulunun bir notu eklemesiyle yayımlanınca, hiddetlenen Rosa Luxemburg detaylı bir makale yazmayı kararlaştırmış ve kendisini ziyaret eden Paul Levi

2) Rosa Luxemburg hakkındaki çeşitli yazılarıyla tanınan Annelies Laschitzka 1990'da yayımladığı bir yazısında, 15 Temmuz 1916 tarihli bu yazının SBKP MK Marksizm-Leninizm Enstitüsünün merkezi Parti Arşivinde bulunduğunu belirtiyor.

3) Burada gerek Önsözde, gerekse de çevirilerde kent ve kasaba isimleri ile kişilerin adlarını Almanca'da kullanıldığı biçimde kullandığımızı belirtmek isteriz. Şüphesiz Türkiye'deki marksist literatürde isim ve adların Türkçe karşılığı bulunmaktadır. Siyasî dili Almanca olan bir çevirmenin buna tam uymamasına anlayış gösterilmesini umarız.

aracılığıyla bunu yazı kuruluna bildirmişti. Yazı kurulunun Ernst Meyer'e yazdırarak eklediği not şöyleydi:⁴ »Makale, bizlerde de yaygın olan kaygılara değinmektedir – Bolşeviklerin öznel tavırlarından değil, nesnel durumlarından kaynaklanan kaygılara. Makaleyi öncelikle çıkarımı nedeniyle yayımlıyoruz: Alman devrimi olmaksızın Rus devriminin kurtuluşu, bu dünya savaşında sosyalizmin umudu olmaz. Sadece tek çözüm var: Alman proletaryasının kitlesel ayaklanması.«

Paul Levi 1922'de yayımladığı »Rus Devrimi. Eleştirel bir değerlendirme. Rosa Luxemburg'un mirasından« başlıklı kitap için çok önceleri, 14 Kasım 1920'de kaleme aldığı Önsöz'de, Rosa Luxemburg'un makalesini Alman gazetelerinden ve o günlerde Rusya Büyükelçiliği kanalıyla Almanya'ya ulaşan ve dostlarının kaçak yollardan hapishaneye soktukları Rusça gazetelerden elde ettiği bilgilerden faydalanarak yazdığını belirtir. Tabii Rosa Luxemburg'un bu sırada tecrit koşullarında tutulduğunu da unutmamak gerekiyor. O açıdan hapisane koşullarında, Rusya'daki hareketli devrim günlerinde anında karar almak ve uygulamak zorunda olan Lenin ve yoldaşlarının yaptıklarını ilkesel bir yaklaşımla eleştirel değerlendirmeye almanın hayli kısıtlı bir çaba olduğunu söylemeliyiz. Zaten kendi makalelerinden de Rosa Luxemburg'un ideal durum ile realite diyalektiğinin çok iyi farkında olduğunu görebiliyoruz. Rosa Luxemburg tam da bu nedenle Bolşeviklere sahip çıkıyor, elinden geldiğince destekliyor ve Karl Kautsky gibi Ekim Devrimine ve Bolşeviklere şüpheyle yaklaşanları acımasızca eleştiriyor, ama aynı zamanda da Bolşevikleri olası hatalar ve sonuçları konusunda uyarıyordu.

Paul Levi »Rus Devrimi Üzerine« başlıklı el yazmasının son hâline gelmediğini, bazı düşüncelerin henüz taslak hâlinde kaldığını ve genel olarak eksik noktaların olduğunu belirtiyor. Gerçekten de orijinal sayfalara bakıldığında üstü çizilen cümleler, sayfaların köşelerine düşülen notlar ve hangi bağlantıda olduğu belirtilmeyen alıntılar görülebilir. Levi'nin buna rağmen el yazmasını yayımlaması gerek Lenin'in, gerekse de Alman ve Leh komünistlerinin tepkisi çekiyor. Örneğin Rosa Luxemburg'un yakın çalışma arkadaşı, dostu ve yoldaşı olan Clara Zetkin bunun üzerine kaleme aldığı bir makalede, Rosa Luxemburg'un en fazla güvendiği yoldaşı ve bir dönem sevgilisi olan Leo Jogiches'in kendisine »Rosa bu makalenin yayımlanmasını istemiyordu« dediğini belirtiyor.⁵ Jogiches, Zetkin'de devamla

4) Bkz.: Rosa Luxemburg, Toplu Eserleri, Cilt 4, S. 385.

5) Bkz.: Clara Zetkin, Um Rosa Luxemburgs Stellung zur russischen Revolution (Rosa Luxemburg'un Rus devrimi hakkındaki pozisyonu üzerine), Hamburg 1922, S. 9.

şunları söylüyor:⁶ »Rus arkadaşlarımızı gözetmek için istemediğini düşünmeyin. Onlar daha başka eleştirilerle de başa çıkabilirler. Hayır, hayır! Kendisi için. Bolşevik metotlar ve taktik konusunda başlangıçta olan düşüncelerini büyük oranda revize etmişti. Breslau'da hapisanede yazdıkları, Rus devrimini bilimsel-eleştirel ele almanın ilk, el yordamı ile yapılan ve bitmemiş denemesiydi. Breslau'da Rosa'nın elinde yeterince belgelenmiş materyal yoktu. Kaldı ki, Rus devriminin, durumu kendi gözleriyle tanıyan öncülerile canlı bir ilişki kuramamıştı. Berlin'e gelip, Alman devrimi için çalışmaya başladığında, olağanüstü bir gayretle Rusya'daki devrimci gelişmeyi esaslı bir biçimde ele almaya başladı. Alman devriminin kendisi, O'nu buna zorluyordu. Kitlelerin önüne diktatorya, demokrasi, şura sistemi sorunlarını koyuyordu. Rosa, eski eleştirilerini kamuoyu ile paylaşmayı düşünmüyordu artık. Rus devrimi üzerine yeni ve kapsamlı bir inceleme yazma niyetindeydi.«

Rosa Luxemburg maalesef bu niyetini gerçekleştiremedi. O günlerde yayımladığı çeşitli makalelerinde Ekim Devrimi'ne bakarak, Almanya'daki devrim sürecinde en ivedi adımların neler olması konusunda görüşlerini geliştirdi. Almanya Komünist Partisi'nin (KPD) 1918 Parti Kurultayında parti programı hakkında yaptığı bir konuşmada, işçi ve asker şuralarının önemini vurguluyordu:⁷ »Rus devrimine, anında proleter, sosyalist devrim damgasını basan anahtar kelime bunlardır – ilk anın tüm yetersizliklerine ve zayıflıklarına rağmen. Ve Rus Bolşeviklere yönelik iftiralarla yanımıza gelenlere: bugünkü devrimin alfabetini nereden öğrendiniz? yanıtını vermeyi hiç bir zaman unutmamalıyız. İşçi ve asker şuraları fikrini: Ruslardan almadınız mı? Ve bugün, güya Alman sosyalist hükümetinin başında duran ve İngiliz emperyalistleriyle el ele Rus Bolşeviklerini katletmeyi kendine görev bilenler, formel olarak işçi ve asker şuralarına dayanıyorlar ve şunu kabul etmek zorundadırlar: Dünya devriminin ilk parolasını veren Rus devrimiydi.« Rosa Luxemburg 15 Ocak 1919'da vahşi bir şekilde katledilene kadar Ekim Devrimi'nin tutkulu savunucusu ve Lenin'in yiğit bir yoldaşı oldu.

Lenin bu mücadelecı, ilkeli ve tutarlı yoldaşına son derece saygı duyuyor ve haklı ve hatalı olduğu pozisyonlar arasında dengeli davranıyor, eleştirisini Rosa Luxemburg'un hakkını teslim ederek ifade ediyordu – hatta Paul Levi'nin, Bolşevikleri sırtından bıçaklayan bir biçimde, hiç bir uyarıya kulak asmadan Rosa Luxemburg'un el yaz-

6) A.g.e.

7) Rosa Luxemburg, Toplu Eserleri, Cilt 4, S. 495.

masını yayınladığı 1922 yılında bile! Lenin, 1922 Şubat'ında kaleme aldığı, ancak 16 Nisan 1924'de Prawda'da yayınlanan »Bir yayımcının notları« başlıklı makalesinde konuyla ilgili şunları yazıyordu:⁸ »Şimdi Paul Levi burjuvaziye – ve dolayısıyla ajanları olan II. ve iki buçukuncu Enternasyonale – Rosa Luxemburg'un yanıldığı eserlerini yayımlayarak iyi bir hizmet vermek istiyor. Buna mükemmel uyan bir Rus masalından bir kaç satırla yanıt verelim: Kartalın uçuşu, onu tavukların uçabildiği seviyenin altında seyrettirebilir, ama tavuklar hiç bir zaman kartalın yüksekliğine erişemezler. Rosa Luxemburg Polonya'nın bağımsızlığı sorununda yanıldı; 1903'de Menşevizmi değerlendirmesinde yanıldı; Sermaye birikimi kuramında yanıldı; 1914 Temmuz'unda Plechanow, Vandervelde, Kautsky v. d. yanında Bolşeviklerin Menşeviklerle birleşmelerini savunduğunda, yanıldı; 1918 hapishane yazılarında yanıldı (ki 1918 sonunda hapisten çıktıktan sonra ve 1919 başında yanılıklarını büyük ölçüde düzeltti). Tüm bu hatalarına rağmen, O bir kartaldı ve bir kartal kalacak; ve O'nun hatırası, sadece tüm dünyanın komünistleri için büyük bir değer olarak kalmaya devam etmeyecek, aynı zamanda biyografisi ve tüm eserlerinin yayımlanması (ki Alman komünistleri bunu yapmak için hayli gecikmişlerdir, verdikleri ağır mücadeledeki sayısız kayıpları bunu ancak kısmen hoş gördürebilir) dünya çapında komünistlerin bir çok kuşağının yetiştirilmesinde son derece faydalı olacaktır. »Alman Sosyal Demokrasisi, 4 Ağustos 1914 itibariyle kokuşmuş bir cesettir« - Rosa Luxemburg'un adı bu tespitiyle dünya çapındaki işçi hareketinin tarihine kazınacaktır. İşçi hareketinin arka avlusunda, gübre yığınlarının arasında Paul Levi, Scheidemann, Kautsky gibi tavuklar ve bunların guruğu, bu büyük komünist kadının hataları karşısında tabii ki ellerini ovuşturacaklardır.«

Aslına bakılırsa Lenin ve Rosa Luxemburg'un işçi sınıfının devrimci partisinin yapısı, normları ve görevleri, ama özellikle toprak reformu ve ulusların kendi kaderlerini tayin hakkı ilkesi üzerine yürüttükleri polemik, günümüz komünistleri için örnek niteliktedir. Gerçi aynı çağdaşları gibi, gerek Lenin, gerekse de Rosa Luxemburg eleştirilerini ifade ederken pek hassas davranmıyor ve sert bir söylem kullanıyorlardı. Bu, bugün polemdiği kişisel hakaret olarak algılayan ve nedense içerikten ziyade söylem biçimine odaklanan kuşaklar için rahatsız edici olabilir. Ancak bugünden bakarak, aralarındaki görüş farklılıkları ve sert polemikleri nedeniyle aşılabilir çelişkileri olduğu

8) W. I. Lenin, Werke, Cilt 33, S. 188-196.

sonucuna varmak, son derece yanıltıcı olacaktır. Aslında tam tersi söz konusudur: düşünce ve eylemlerindeki bütünlük ve sosyalizme olan sarsılmaz inançlarıyla Lenin ve Rosa Luxemburg temel hedefleri ve ana tandanslarında tam örtüşmektedirler. Marksizm'e teori ve metotta hakim olma, yaratıcı bir biçimde Marksizm'i geliştirme ve somut, sürekli değişen ve hiç bir yerde-hiç bir zaman bire bir aynı olmayan koşullar altında verilen sınıf mücadelesinde Marksizm'i pratiğe uygulama çabasında hatalar ve yanılgılar olmuştur ve gelecekte de olacaktır. Ama kimilerinin telkin etmeye çalıştığı gibi, dünya komünist hareketinin bu unutulmaz iki ismi arasında bir karşıt olum söz konusu olmamıştır. Lenin ve Rosa Luxemburg'un görüş ayrılıkları ile düşünce ve eylemlerindeki bütünlüğe bakıldığında, ikisinin de benzersiz profilleriyle karşılıklı saygıya dayanan yoldaşlık ilişkisinde omuz omuza Marksizm bayrağı altında durdukları görülebilir.

O açıdan Lenin'e hak vermek gerekiyor: Rosa Luxemburg'un yaşamı, mücadelesi ve düşünceleri, yanılgıları ve haklı uyarılarıyla genç ve genç kalan komünistlerin ilham alacakları, eleştiri ve özeleştiri mekanizmasının nasıl işlemesi gerektiğini örnekleriyle öğrenebilecekleri ve her defasında devrimci proletaryaya olan güvenlerini tazileyebilecekleri bir kaynaktır. Yaşamı ve mücadelesiyle devrimcilere, sosyalistlere ve komünistlere örnek olan Rosa Luxemburg'un anısını layığıyla yaşatmanın yollarından birisi de, eserlerini Türkçeye kazandırmaktır.

Okumakta olduğunuz bu kitapçıkta, Rosa Luxemburg'un 1917 Nisan'ından itibaren Büyük Ekim Devrimi bağlamında »Spartacus Mektupları«nda yayımlanan bazı makaleleri ile »Rus Devrimi Üzerine« başlıklı el yazmasının çevirileri yer almaktadır. Kısa bir zaman aralığına ışık tutan makaleler, Rosa Luxemburg'un düşüncelerinin nasıl geliştiğini göstermektedir. Çağdaşlarının anlatımından öğrendiğimiz kadarıyla, konuştuğça devleşen Rosa Luxemburg, 15 Ocak 1919'da onu katledenlerin ve katlettirenlerin umduğunun aksine, öldürülemedi. O, dünyanın her yerinde ezilen ve sömürülen sınıfların kurtuluşu için verilen mücadelelerde yaşıyor. Ve evet, burjuvaziye inat, yaşamaya devam edecek!

Murat Çakır
Ocak 2018

RUSYA'DAKİ DEVRİM

Savaş, henüz başlamadan yaklaştığı hissedileni: devrimin yeniden alevlenmesini bir kaç yıllığına erteledi, ama engelleyemedi. 1911'den bu yana karşı devrimci dönemin kurşun gibi ağır yükünden kurtulan ve yıldan yıla artan şekilde iktisadî ve siyasî kitle grevleri ve yürüyüşlerle 1905'in devrimci bayrağını yeniden eline alan Rusya proletaryası, sadece iki buçuk yıl boyunca emperyalist savaş tarafından örgütlülüğünün dağıtılmasına, kılıcın diktatörlüğüne ağzının tıkanmasına, yolunu milliyetçiliğin şaşırtmasına izin verdi. Mutlakîyetçiliğin boyunduruğunu silkinip atmak için yeniden ayağa kalktı ve Rus burjuvazisini ileriye doğru marşa geçmeye zorladı.

Eğer bugün Rusya'da devrim bir kaç gün içinde böyle hızlı bir zafer elde ettiyse, o zaman sadece tarihsel özünde 1905'den 1907'ye dek süren büyük devrimin devamı olduğu içindir. Karşı devrim onu sadece kısa bir zaman aralığında durdurabilirdi, ama devrimin çözülmemiş eseri çözümünü bir hükümdar gibi talep etti ve Rusya proletaryasının tükenmez sınıf enerjisi şimdi, en zor koşullar altında bile alevlendi. Bugün Rus burjuvazisine mucizevi bir biçimde hareketin başına geçme kararını aldırın, proletaryanın Rusya'daki kısmen engelsiz egemenliğinin, cüretli ileri adımlarının, aşırı devrimci programının, 1905/1906 yıllarının taze anılarıyla. Rodsjanko'ları, Miljukow'ları ve Guçkow'ları anında devrim saflarına geçmelerini ve kendilerince kararlı bir liberal programı savunmalarını sağlayan, 1905-1907 yılları arasında olduğu gibi, burjuva sınıf egemenliğine Medusa kafasını gösteren halk devriminin engelsiz gelişmesinin yarattığı korkuydu. Bu, on yıl önce Rusya'nın kurnaz varlıklı burjuvazisinin aşırı demokratik ve sosyal tandanslarını ekarte edebilmek için, halk hareketini ele geçirme, siyasî görevlerini burjuva-liberal biçimlerde uygulayabilme çabasıdır.

Her halükârda burada – tüm ukalalara, akıllı uyarıcılara ve şüpheli kötümserlere rağmen – 1905 devriminin eserinin kaybolmadığı, o za-

man ödenen bedellerin boşuna olmadığı, sosyalist işçilerce savunulan cüretkâr devrimci taleplerin tam olarak »pratik« siyaset olduğu kendisini göstermektedir. Rus liberal burjuvazisinin bugünkü cesareti ve azmi, 1905'ten 1907'ye kadar süren yangın alevlerinin zayıf bir yansımasından başka bir şey değildir. O zaman onları kısa süre sonra karşı devrimin kollarına atan proletaryanın serpilme gücü, bugün onları ilk andan itibaren hareketin başına itmektir, bilhassa benzeri bir güç serpilmesini engellemek için.

Rusya'daki devrim bu şekilde bugün bürokratik mutlakîyetçilik üzerinde ilk hamlede zafer kazandı. Ancak bu zafer bir son değil, aksine sadece zayıf bir başlangıçtır. Çünkü burjuvazinin şu anki güya kararlı liberalizm pozisyonundan, genel gerici karakterinin ve proletarya ile arasındaki sınıf karşıtlığının kaçınılmaz mantığının sonucunda er ya da geç geriye çekilmesi zorunlu olacaktır. Diğer tarafta Rusya proletaryasının bir kez uyandırılmış olan devrimci enerjisi aynı kaçınılmaz mantık sonucunda aşırı demokratik ve sosyal eylem çizgisine geçmek ve 1905 Programını: demokratik cumhuriyet, sekiz saatlik işgünü, büyük toprak sahiplerinin mülküne el konulması vs. yeniden ele almak zorundadır. Ancak Rusya'daki sosyalist proletarya için tüm diğerleriyle kopmaz biçimde bağlantılı olan en ivedi şiar: emperyalist savaşa son! dur.

Rusya devrimci proletaryasının programı tam burada, Konstantinopel'in hayalini kuran ve savaştan kâr sağlayan emperyalist Rus burjuvazisinin en keskin karşıtına dönüşmektedir. İşte, barış için eylem programı, Rusya'da da, başka yerlerde de, sadece tek bir biçimde gelişebilir: kendi burjuvazisine karşı devrimci sınıf mücadelesi, devlette siyasî iktidar için mücadele biçiminde.

Bunlar Rus devriminin gelecekteki gelişiminin reddedilemeyecek perspektifleridir. Devrim daha eserini bitirmekten çok uzakken, barış için en şiddetli sınıf mücadelelerinin ve proletaryanın en radikal programının takip edeceği kısa bir başlangıç yapabildi.

Neva'daki büyük tarihsel dram, Spree'deki şirin »Satir oyunu«ndan mahrum değil nihâyetinde. Hafızamız bizi yanıltmıyorsa, 4 Ağustos 1914'deki slogan: »Rusya'nın Çar despotizminden kurtarılması«ydi. Soykırımın sözde asil amacı buydu ve Sosyal Demokrasinin yiğit erkekleri de »Marx ile Engels'in eski programı« hatırına savaşı desteklemeye karar verdiler ya.

Peki şimdi – hani, Alman savaş hükümetinin hedefine ulaşmış olmasının taşkın sevinci nerede? Hani, hükümet basınının »yaşasın, başardık« çığlıkları? Yağmurun sıvırlıklam ettiği Kanış köpeği misali Rus devriminin eserine bakakalmışlar. Mış gibi dahi yapamıyorlar. İlk savaş aylarının komedisi, Alman Sosyal Demokrasisi için halk kitlelerini burunlarından zincirleyip sahnelenen saçmalık öylesine unutulmuş

ki, tiyatro oyuncularını moral bozukluklarını tozlanmış maskeleriyle yarı yamalak gizlemeyi dahi düşünemiyorlar.

Rusya'nın iç tadilat ile güçlenmesinden duyulan korku; devrimle kendisini özgürleştiren Rusya ile »Alman yumruklarıyla« kurtarılan »bağımsız Polonya« arasındaki göze batan alaycı karşılaştırmaya duyulan korku; öncelikle kötü Rus örneğinin Alman proletaryasının iyi ahlakını bozabileceği korkusu, bit yeniği gibi sırtıyor. Ve Mossesche Freiblatt gazetesinde Alman liberalizminin bir parlak ismi tam bir saflıkla, savaşın asil hedefi olan ünlü »Rusya'nın kurtuluşu« hedefinin iç zorluklara toslayıp, anarşide boğulacağıının teselli edici ve rahatlatıcı ispatını arıyor.

Ancak Alman proletaryası da Rusya'daki gelişmeler nedeniyle bir onur ve kader sorusuyla karşı karşıya bırakılmıştır.

Savaşa katılan ülkelerde kilise avlusundaki gibi sessizlik ve kadavra itaati hüküm sürdüğü müddetçe, proletaryanın başarısızlığı, her ne kadar aynı oranda olmasa da her tarafa düşen enternasyonal dayanışma borcu, bir dünya felaketidir. Proletarya Rusya'da açıkça devrim ile »kale barışını« bitirdiği anda, Alman proletaryası savaşı desteklemeye devam ederek Rus proletaryasının açıkça sırtına hançer saplamaktadır. Şimdi Doğu'da savaşan Alman birlikleri, »Çarlığa« karşı değil, devrime karşı savaşmaktadırlar. Ve Rus proletaryası kendi evinde barış mücadelesini başlatır başlatmaz, – ki, şimdiden başlamış ve her geçen gün kesinleşecektir – o zaman Alman proletaryasının itaatkâr savaş eri tavrı Rus kardeşlerine açık ihanete dönüşecektir.

»Rusya'da ilk kurşun atıldı«. Rusya kendi kendisini kurtarıyor. Peki Almanya'yı kılıcın diktatörlüğünden, Doğu Elbe gericiliğinden ve emperyalist soykırımdan kim kurtaracak?

Spartacus, No. 4, Nisan 1917

Rosa Luxemburg, Toplu Eserleri, Cilt 4, S. 242-245.

RUSYA'NIN SORUNLARI

Şimdi, konuyla ilgilenen burjuva habercilerinin tüm gizleyici, aldatıcı çeşnilerine rağmen, Rus devriminin ve adıyla eserinin resmi net ve keskin bir biçimde gün yüzüne çıktığından sonra, detayların hercümerci arasından devasa olayların bazı ana hatları çıkartılabilir ve tespit edilebilirler.

Rusya şu anda bir kez daha kadim tarihsel deneyimi teyit etmektedir: Henüz patlak vermesinden bir saat öncesinde bile, devrimden daha olasılığı olmayan, daha olanaksız ve daha fantastik bir şey, ama ilk muharebesine girip ilk zaferini elde eden devrimden daha basit, daha doğal ve daha tabii bir şey yoktur. İsimle Alman basınında yıllardan beri Çarlıktaki iç huzursuzluklar, krizler ve içten içe kaynamalar hakkında verilen onca habere rağmen, Alman kamuoyu, aynı tüm dünya gibi, tam da şu anda Rus devriminin aniden sahnelenen devasa oyununu açıkça nefesi kesilmiş bir biçimde seyrediyor. Daha bir hafta öncesine kadar, devrimin patlak vermeyeceğini kanıtlayan binlerce gerekçe sıralanabilirdi. Halkı, feci savaş, sefalet ve zorluklar karşısında ezilmiş. Burjuva sınıfları on yıl önceki devrimin hatırasıyla ebediyen özgürlük hülyalarını kaybetmiş ve üstüne üstlük emperyalist fetih planlarıyla Çarlığa zincirlenmiş durumda. İşçi sınıfının geniş kesimleri savaşın başlattığı milliyetçi şamatayla uyuşturulmuş, en iyi sosyalist çekirdek kadrolarının sayısı savaşın döktüğü kanla azalmış, kılıcın diktatörlüğüne parçalanmış, örgütsüz, basınsız, öncüsüz kalmış. – Nasıl iki kere iki dört ederse, aynı o şekilde Rusya'da bugün çaresizliğin yayılabileceği ve anarşinin olanaklı olduğu, ama modern, hedefi açık, ideal çizgide siyasî devrimin kesinkes düşünülemez olduğu en ince ayrıntısına kadar kanıtlanabilirdi. Peki, şimdi? Hepsiz yalan, boş laf, gevezelik! Devrim kendisini, aynı tarihte her gerekli hareketin yaptığı gibi, tek yoldan: mücadele ve zafer üzerinden meşrulaştırdı.

Rusya'daki gelişmelerde iki nokta Avrupa kamuoyunu şaşırtıyor: Devrimin hızlı zaferi ve daha ilk anda sergilediği radikalizmi. Belini kaldırmaktan aciz burjuva unsurlarından oluşan gerici hükümet dahi demokratik cumhuriyet taraftarı olduğunu ilân etmedi mi! Ama bu iki nokta sadece dün ve bugün arasındaki derin tarihsel bağlantıları hiç fark edemeyen dar görüşlü küçük burjuvayı şaşırtabilir. Buna karşın kim 1917 Mart Devriminin, 1905'den 1907'ye dek süren ve karşı devrim ile Dünya Savaşıncı durdurulmuş devrimin devamı olduğunu göz önünde tutuyorsa, onun için ne hızlı zaferi, ne de kararlı ilerlemesi bir sürpriz olabilir. Devrim şimdi Rus toplumunun kucağından, son on yılın zahmetlerinin, mücadelelerinin ve fedakârlıklarının olgun meyvesi olarak çıkıyor ve o feci on yıl içerisinde Rus kardeşlerimizin özgürlük davasına döktükleri tek bir kan damlasının, o denli fazla Rus yoldaşımızın çektiği tek bir zindan ve işkence gününün boşa harcanmamış olduğunun teselli edici kanıtını veriyor. Şimdi keyfini çıkardıkları özgürlüğü sonuna kadar hak ettiler ve uğruna çokça bedel ödediler.

Rus liberallerinin aniden muğlak anayasa programından cumhuriyetçilere dönüşmelerini sağlayan şaşırtıcı radikalizmleri, Rus millî liberallerinin onayı, hatta muhafazakârları dahi içine alan bu sola kayış, sadece parlamento gündeminde damgalanmış sloganları, programları ve fizyonomileri ebedi gerçek olarak gören dar görüşlü küçük burjuvayı şaşırtabilir. Buna karşın tarih bilgisine sahip olan ise burada İngiliz ve Fransız devrimlerinin, Mart Devrimi'nin deneyimlerinin tam tekrarını görmektedir: yani, fırtınalı dönemlerde tüm sınıfların ve partilerin tavrının en radikal sınıfın, yani işçi sınıfının gücü ve tavrına bağlı olduğunu. [İşçi sınıfı] hedeflerini ne denli cüretli koyar ve bütün gücünü bu hedeflerin ardına koymaya ne denli kararlı olursa, bütün burjuva savaş hattı onu takip ederek sola kayar.

Elbette, Rus işçilerinin örgütleri, seçim dernekleri, neredeyse hiç sendikaları, basınları yok. Ama güç ve etkileri için belirleyici olana sahipler: taze mücadele ruhu, kararlı irade ve sosyalizmin idealleri için sınırsız bedel ödeme cesaretine; olmadıkları takdirde en güzel örgüt aparatının değersiz çerçöpe dönüşeceği ve proleter kitlelerin ayaklarına bağlı ölü ağırlık olacağı o özelliklere sahipler. Elbette, işçi sınıfı örgütü olmaksızın uzun süre eylem yetisine sahip kalamaz. O nedenle, kendi gözümüzle görüyor gibi, şu anda işçi sınıfının Petersburg'da, Moskova'da, tüm Rusya'da ateşli bir acelecilikle kendisine örgütleri, siyasî dernekleri, eğitim enstitülerini, basını, tüm aparatı yarattığından eminiz. Aynı on yıl önce olduğu gibi, devrimci Rus proletaryasının ilk adımı en kısa sürede örgütsel eksiklikleri gidermek olacaktır. Ve böylesi, mücadelede doğan, mücadelenin ateşinde çelikleşen örgüt mutlaka iktidarın gerçek zırhı olacaktır, baygınlığın deli gömleği değil.

Rus proletaryasının bugünkü durumda yolu açık seçik çizilmiştir. Siyasî ve sosyal talepleri ne denli güçlü ve ne denli radikal savunsa da, tüm bu talepler, aynı devrimin tüm eseri gibi, öncelikle: Savaşa son! şiarına bağlıdır. Rus işçileri barışın tesis edilmesini doğası gereği eylemleriyle bütünleştirmeli, hatta en başa koymalıdırlar, ki şüphesiz bunu şimdiden yapıyorlardır. Ama bu şekilde kendi burjuvazileri ile ilk büyük ihtilafa, ülkelerindeki düşmana karşı sert sınıf savaşına girmektedirler.

Bedel ödemekten çekinmeyen Rus proletaryasının bu mücadelede kanını tek başına mı dökceği, belki de aynı zamanda enternasyonal sosyalizmin davası olan barış davası için canını mı vereceği, kendisini gösterecektir.

Der Kampf [Mücadele], Duisburg

No. 44, 7 Nisan 1917

Rosa Luxemburg, Toplu Eserleri, Cilt 4, S.255-257.

ESKİ KÖSTEBEK

Rus devriminin patlak vermesiyle tarihsel durumun, Dünya Savaşı'nın devamı ve aynı anda proleter mücadelenin başarısızlığı ile içine düştüğü ölü nokta aşıldı. Küf kokusuyla dolu olan ve yaklaşık üç yıldan beri neredeyse boğulduğumuz Avrupa'da aniden bir pencere açıldı ve herkesin derin nefes almasını sağlayan taze, canlandırıcı bir rüzgâr içeri esmeye başladı. İsimle »Alman kurtarıcıların« bakışları heyecan içinde Rus devriminin sahnelendiği yere yönelmiş. Alman ve Avusturya-Macaristan hükümetlerinin »otlakçılara ve komploculara« mızımızlanarak biat etmeleri ve Tschcheidse ile işçi ve asker şuralarının savaş ve barış konusunda sarf ettikleri her söyleme kulak kesilen ürkek gerilim, daha düne kadar A. G.'li muhalif sosyalistlerin bile anlamsız bakakaldıkları gerçeğin: yani, Dünya Savaşı'nın çıkmaz sokağından ne diplomatik »antlaşmalarla«, ne den Wilson'un mesajlarıyla çıkılabileceği, aksine sadece ve yalnızca proletaryanın devrimci eylemiyle çıkar yol bulunabileceği gerçeğinin elle tutulur teyididir. Rus proletaryası önünde titreyen Tannenberga ve Varşova galipleri, şimdi »sokaktan« savaşın boyunlarına dolanan ilmiğinden »kurtarılmalarını« bekliyorlar!

Ancak, tek bir ülkenin proletaryası en büyük kahramanlığı gösterse de, tek başına bu ilmiği çözemeyecektir. Rus devrimin kendiliğinden uluslararası bir soruna dönüşüyor. Çünkü Rus işçileri barış uğraşlarıyla sadece her halükârda zapturapt altına almayı bilecekleri kendi burjuvazileri ile değil, aynı zamanda İngiliz, Fransız ve İtalyan burjuvazileri ile de en şiddetli ihtilafa giriyorlar. Antant devletlerinin basınıının, »Times«, »Matin«, Corriere della Sera«ların homurtulu yayınları, Batılı kapitalistlerin, »demokrasinin« ve »küçük ulus« haklarının ah o cesur savunucularını, Avrupa'daki emperyalizmin mutlak egemenliğinin o güzel dönemine son tarihini gösteren proleter devrimin ilerlemesine saat başı artan kızgınlıkla baktıklarını göstermektedir. Antant kapitalistleri şimdi, karşısında Rus proletaryasının barış

mücadelesine kalktığı Rus burjuvazisine en güçlü desteği sunuyorlar. Rusya'ya her biçimde – diplomatik, malî, ticarî – baskıyı uygulayabilirler ve şüphesiz uyguluyorlardı da. Liberal devrim? Burjuvazinin geçici hükümeti? Güzel! Bunlar hemen resmen tanındı ve Rusya ordusunun güçlendirilmesinin kefaleti, uluslararası emperyalizmin itaatkâr araçları olarak selamlandı. Ama başka adım atma! Rus devrimi proleter çekirdeğini çıkardığında, doğal olarak savaşa ve emperyalizme karşı çıkacak, o zaman da Rusya'nın değerli müttefikleri hemen hırlayacaklar ve Rusya'yı her halükârda zincire vurmaya isteyeceklerdir. Burada İngiltere, Fransa ve İtalya proletaryası için, eğer devrimci Rus proletaryasına ihanet etmek, sadece Rus burjuvazisiyle verdiği eşitsiz mücadelede değil, aynı zamanda Batı burjuvazisi karşısında da yenilgiye mahkum bırakılmak istemiyorlarsa, kendi evlerinde, kendi egemen sınıflarına karşı güçlü kitlesel eylemlerle savaşa karşı başkaldırının bayrağını dalgalandırma yükümlülüğü çıkmaktadır. Antant güçlerinin şimdiden Rus devriminin iç işlerine karışmaları, o ülkelerin işçileri için kendi egemen sınıflarına karşı, barışı dayatmak için yapacakları devrimci saldırı ile Rus devrimini koruma emri anlamına gelmektedir.

Ama şimdi gelelim Alman burjuvazisine! Bir gözünde limonî gülümseme, diğlerinde açığı yaşlarla Rus proletaryasının eylemine ve iktidar pozisyonuna bakıyor. Kendi evinde işçi kitlelerini askerî ve siyâsî itaatkâr er olarak görmeye alışmış olan şımarık Alman burjuvazisi, anlaşılabilir Rus proletaryasını savaştan kurtulmak için kullanmak istiyor. Gerek Batıda, gerekse de Küçük Asya'da zora düşen ve evindeki gıda kıtlığı karşısında ne yapacağını bilemeyen Alman emperyalizmi, yeneden başka savaşlara hazırlanma amacıyla fazla ayıp olmadan, kendini işin içinden sıyırmak istiyor. Rus devriminin, hem de proleter-sosyalist barış tandansının buna hizmet etmesini bekliyor. Bu, şimdi Rus devriminin yardımıyla iş yapmak isteyen emperyalizmin spekülasyonudur, aynı Antant güçlerinki gibi, sadece tersinden. Batılı güçler savaşı, Alman rakiplerini boyundurukları altına alana dek sürdürmek için, devrimin burjuva-liberal tandansını emperyalist amaçları için kullanmak istiyorlar. Emriniz olur efendiler! Nasıl olsa Alman Sosyal Demokrasisi soykırımın başlatılmasına, Rus Çarlığına karşı »kurtuluş eylemi« diye maskeleyerek usluca hizmet etmişti, şimdi ise Rus Sosyal Demokrasisi ısırgan otlarına düşmüş »kurtarıcıları« yan yatan savaşın iğneleyici durumundan kurtulmalarına yardım etsin, öyle mi? Emperyalizmin işine geldiğinde Alman işçileri savaşa katıldılar, şimdi de işine böyle geldiği için Rus işçileri barışı getirsin istiyorlar.

Ancak, Tschcheidse ile başa çıkmak, bir Scheidemann'cık ile olduğu gibi, çocuk oyuncağı kadar kolay değildir. »Norddeutsche Allgemeine«nin aceleci bir »miting« ve Scheidemann'cığın acilen Sto-

ckholm'e »arabuluculuk görüşmesine« gönderilmesiyle, her renkten Rus sosyalistinden en fazla bir tekme alınabilir. Köşeye sıkışan Alman »kurtarıcılarının« arzu ettiği gibi, Rusya ile alelacele ikili barış »şikesine« başvurularak bir şey yapılamaz. Rus proletaryasının barış tandansını zafere ulaştırabilmesi için, tüm ülkede her şeyi belirleyen bir konuma gelmesi, sınıf eyleminin kapsamının, şevkinin, titizliğinin, radikalizminin devasa biçimde artması, burjuva milliyetçiliğinin aldattığı katmanları, ya yanına, ya da boyunduruğu altına alması zorunludur. İşte Alman »kurtarıcılar« yüzlerinde gizleyemedikleri dehşetle Rusya'daki barış tandansı madalyonunun bu açık görünür ve kaçınılmaz, ama ürkütücü arka yüzüne bakmaktadırlar. Haklı olarak, Rus hizmetkârın, Almandan farklı olarak, işini bitirdikten sonra »gitmeyeceğinden« ve komşudaki yangının kıvılcımlarının Doğu Elbe ahırlarına sıçrayacağından korkmaktadırlar. Barış eylemini etkin kılacak tek yolun, Rusya'daki siyasi iktidar için verilen kapsamlı sınıf mücadelesinde devrimci enerjinin en üst seviyeye çıkartılmasından geçtiğini görüyorlar elbette, ama aynı anda »Doğulu komşuyla yüzlerce yıldır sürdürülen sadık dostluktan sonra« Çarlığın, Romanow mutlakîyetçiliğinin zenginliklerine sulanıyorlar. Tua res agitur! Söz konusu olan, senin davandır! Bir Prusya bakanının Rus devrimine yönelik bu uyarısı Alman egemen sınıflarının ruhunda yaşamaktadır, ve Königsberg duruşmalarının kahramanları hâlâ »ilk günkü kadar şahanedirler«. Yan cepesinde bir cumhuriyete, hem de devrimci sosyalist proletaryanın henüz inşa ettiği ve egemen olduğu bir cumhuriyete komşu olmak, Doğu Elbe asker ve polis devletinden beklenemeyecek olanı beklemektir sahiden! İşin kötüsü, Doğu Elbe'li polis ruhu bir de içindeki gizli ürküntüyü açıklamaya zorlanıyor. Alman »kurtarıcılar« kamu önünde Rus devrimini boğmayı ve o sevdikleri, hokka burunlu Nikolai'ı Çar tahtına oturtmayı amaçlamadıklarına yemin etmek ve söz vermek zorunda kalıyorlar! Alman »kurtarıcılarının« dünyanın göz önünde kendi kendilerine okkalı bir tokat atmalarını sağlayan Rus devrimidir ve bu tokat bir anda Alman militarizminin resmî mitolojisi ile Alman Sosyal Demokrasisinin üç yıl boyunca faydalandıkları alçakça yalan tarihten siliniverdi. İşte, bir devrimin fırtınası böylesine temizleyici, böylesine yalanları silici, böylesine antiseptik etkide bulunmakta, Dünya Savaşının başlamasından ve Avrupa'da sınıf mücadelesinin susmasından bu yana resmi iki yüzlülüğün toplanan tüm pisliklerini, bir an da tel süpürgeyle böylesine süpürmektedir. Rus devrimi, Antant burjuvazisinin yüzüne taktığı »demokrasi« maskesini çekip almıştır, Alman militarizminin suratından ise, Çar despotluğundan kurtarıcılar maskesini.

Bununla birlikte Rus proletaryası için de Hindenburg ve Bethmann'ın işlerine gelecek bir barış kolay olmayacaktır. Özellikle dev-

rimin zaferi ve uzak görevlerinin gelecek için güvenli bir desteğe gereksinimleri vardır. Devrimin patlak vermesi ve proletaryanın hakim konumu, emperyalist savaşı Rusya'da hemen egemen sınıfların bütün ülkelerdeki ikiyüzlü klişesine: yurt savunmasına indirgedi. Miljukov ve çevresindeki beylerin o güzelim Konstatinopol hülyaları ve dünyayı mutlu edici »demokratik-ulusal« paylaşım planları, işçi ve asker kitlelerince bu beylerin ağızlarına geri tıklandı ve gerçek anlamda yurt savunması sloganına geçildi. Ama Rus proleterleri ancak eserleri, yani devrimin kazanımları ve bunların engelsiz devamı güvence altına alındıktan sonra gönl rahatlığıyla savaşı sonlandırabilir ve barış yapabilirler. Bugün özgürlüğün, ilerlemenin ve demokrasinin davasını gerçekten savunacak olanlar, sadece onlar, yani Rus proleterleridir. Ve tüm bunlar sadece bugün Antant burjuvazisinin verdiği eziyete, uyguladığı baskıya ve savaş çığırıklığına karşı değil, aynı zamanda Alman »kurtarıcıların« yarınki »yumruklarına« karşı da güvenceye alınmalıdır. Yarı mutlakîyetçi asker ve polis devleti, iç çatışmalarla sarsılan genç bir cumhuriyet için, kadavra itaatinde deneyimli olan emperyalist Soldateska (düzensiz asker) ise, öngörülemez önem ve sürede son derece cüretli sınıf mücadelelerine başlayan devrimci bir proletarya için iyi birer komşu olamazlar.

Bedbaht »bağımsız Polonya«nın Almanlar tarafından ilhak edilmesi, şimdiden Rus devrimi için ağır bir darbe anlamına gelmektedir. Ki böylece devrimin operasyon üssü kısıtlanmış, devrimci hareketin her zaman en ateşli ocaklarından olan ve 1905'de siyaseten Rus devriminin en önünde yer alan, ama şimdi sosyal açıdan bir kilise avlusuna, siyasî açıdan ise bir Alman kışlasına dönüşen bir ülke, saf dışı bırakılmıştır. Alman militarizmi yarın, barış yapıldıktan, pençelerini zincirden kurtardıktan sonra, Alman yarı mutlakîyetçiliğinin tehlikeli sarsıntısını önlemek için Rus proletaryasına pençelerini geçirmeyeceğini kim garanti edebilir?

Königsberg Duruşmalarının dünkü kahramanlarının vereceği takdirli »sözler« böyle olmayacağına güvenmek için yeterli değildir. Paris Komünü örneği hâlâ hafızalarda. Hem, kedi fare avlamaktan vazgeçer mi? Dünya Savaşı Almanya'da gericiliği öylesine ipten boşaltmış, militarizmin hakimiyetini öylesine gün yüzüne çıkarmış, Alman işçi sınıfının fos çıktığını öylesine göstermiş ve Almanya'daki sözde »siyasî özgürlüklerin« temellerinin yokluğunu öylesine kanıtlamıştır ki, buradaki manzara trajik-ciddî bir sorun hâline gelmiştir. Emperyalist İngiltere veya Fransa için »Alman militarizmi tehdidi« elbette saçmalaktır, savaş masalı, rakip çığırıklığıdır. Buna karşı devrimci cumhuriyetçi Rusya için Alman militarizmi tehdidi reel bir gerçektir. Rus proleterleri şu soruyu kendilerine sormazlarsa, hayli dikkatsiz politikacı olurdular: Bugün emperyalizm tarafından mezba-

haya yönlendirilen itaatkâr Alman erleri, yarın Rus devrimine saldırı emrine uyacak mı? Şüphesiz Scheidemann, Heilmann ve Lensch bunun için bir »marksist« teori yaratacak ve Legien ile Schlicke, ülkelere çocuklarını yabancılara itaatkâr er olarak satan Alman prenslerinin vatanperver geleneğine uygun olarak, bu esir satışı için gerekli olan sözleşmeyi hazırlayacaklardır.

Rus devriminin bu doğal gelecek endişesine karşı sadece tek bir ciddî garanti vardır: Alman proletaryasının uyanması, Alman »işçi ve askerlerinin« kendi evlerinde iktidar pozisyonu, Alman halkının barış için devrimci eylemi. Rus devriminin askerlerinin Bethmann ve Hindenburg ile barış antlaşması yapmaları, son derece zor bir iş ve iki anlamlı risktir. Alman »işçi ve askerlerle« ise barış hemen sağlanabilir ve granitten temellere oturabilirdi.

Bu nedenle barış sorunu gerçekte Rus devriminin en engelsiz, en radikal gelişimine, bu ise, hem Fransız, İngiliz ve İtalyan, hem de Alman proletaryasının barış için devrimci paralel eylemine bağlıdır.

Uluslararası proletarya, Avrupa burjuvazisiyle olan mücadeleyi Rus işçilerinin sırtına yükleyip, onları İngiliz-Fransız-İtalyan emperyalist saldırganlığı ile Alman burjuvazisinin pusudaki ve tehdit edici gericiliğiyle yalnız mı bırakacak? Şu an için barış sorununun gerçek formülasyonu budur.

Uluslararası burjuvazi ile Rus proletaryası arasındaki ihtilaf böylece dünyadaki durumun son evresini bir ikilem olarak göstermektedir: ya genel olarak kan kaybından ölene dek Dünya Savaşı, ya da proleter devrim – Ya emperyalizm, ya sosyalizm.

Ve böylece, ajitasyonda binlerce kez tekrarladığımız, ama Dünya Savaşının patlak vermesiyle yaşama geçirmeyi unuttuğumuz, ihanete uğrayan o eski devrim ve sosyalizm sloganımızla karşı karşıyayız. Her mantıklı düşünen sosyalist için soykırımın uzun ve umutsuz sürecinde yeniden doğmuştu. Olumsuz anlamda diplomatik uzlaşma denemelerinin ve burjuva pasifizminin fiyaskosunda tekrar doğdu. Bugün ise yeniden olumlu anlamda önümüzde duruyor – Rus devriminin geleceği ve kaderinin eti-kemiği olarak. İhanete rağmen, işçi kitlelerinin genel başarısızlığına rağmen, Sosyalist Enternasyonal'in çözülmesine rağmen büyük tarihsel yasa, aynı yatağı toprakla doldurulan, ama aşağılara akıp, hiç beklenmedik bir yerden bir huzme ile gün yüzüne çıkan dağ nehri gibi, yolunu buluyor.

Eski köstebek tarih, sen usluca çalıştın doğrusu! Uluslararası proletaryanın, Alman proletaryasının başının üstünde, ancak bir dünya çapında devrimin zamanı geldiğinde duyulabilecek olan o şiar, o uyarı yankılanacaktır: Ya emperyalizm, ya da sosyalizm! Ya savaş, ya da devrim! Üçüncü bir yol yok!

Spartacus, No. 5, Mayıs 1917

Rosa Luxemburg, Toplu Eserleri, Cilt 4, S. 258-264.

ZAMANIN İVEDİ SORUNLARI

I *Savaş ve barış*

Rus devrimi, Sosyalist Enternasyonal'in Dünya Savaşının başlamasıyla iflasından bu yana proleter sınıf politikasının ilk güçlü ifadesiydi ve böylelikle barış için dünya çapında tarihsel önemdeki ilk ileri adımdı. Eski rejim üzerinde kazanılan zaferin hemen ertesi günü Rus proletaryasının savaşa karşı eylemi başladı. Eylem başlangıçta Çarlık alayı ve Rus burjuvazisinin sürdürdüğü emperyalist savaşın karakterini yok etmeye yönelikti. Rus işçi kitlesi geçici hükümete bazı şiddetli çatışmalardan sonra başarıyla savaşın formal hedefleri olarak: »ilhak yok, tazminat yok, ulusların kaderini tayin ilkesi temelinde barış«ı resmen kabul ettirdi. Böylece proleter siyaset ilk bakışta tam ve kesin zafer elde etmişti. Barış ve devrim için yol açılmış gibi görünüyordu. Gerçekte ise Rus proletaryası zaferiyle önüne yeni zorluklar ve sorunlar koymuş oldu.

Gerçi barış formülü bulundu, ama barış giden yol hâlâ çok uzun. Barış nasıl tesis edilir? – Soru budur. Rusya'daki tüm sosyalist akımların gördüğü gibi, bir özel barış Dünya Savaşının sonlanması değil, yeniden harlanması anlamına gelirdi. Tam da bu nedenle her özel barış, proleter değil, burjuva politikasıdır, çünkü savaş sorununun tek taraflı ulusal çözümüne yöneliktir, salt tek bir ülkeyi savaşın pençesinden kurtarmak için Avrupa proletaryasının kaderini dikkate almamaktır. Şu an söz konusu olan durumda özel barış çok daha fazlası olur: Alman emperyalizmine, böylelikle Alman proletaryasının en kötü düşmanına, Avrupa gericiliğinin en güçlü kalesine ve savaşın bitiminin hemen ertesi günü Rus devriminin en tehlikeli düşmanına paha biçilmez bir yardım.

Ancak, Rusya tek başına bir genel barışı getiremez. Rus proletaryası kendi egemen sınıflarının direnişini kıramaz, ama İngiltere'nin, Fransa'nın ve İtalya'nın emperyalist hükümetlerine belirleyici etkide

bulunamaz, çünkü doğal olarak belirleyici baskı, aynı Rusya'da olduğu gibi içeriden, İngiliz, Fransız ve İtalyan proletaryasından gelebilir. Onun için, Rus halk kitlelerinin güçlü ve muzaffer barış eylemine rağmen, pratik olarak ne bir özel barış, ne den genel barış sağlanabilir. Bu durum devam ettiği müddetçe savaş devam eder ve Rus proletaryası kaçınılmaz soruyla karşı karşıya kalır: Bu savaşta nasıl davranılmalıdır?

İşçi ve asker şurasının Rusya'da resmen kabul edilen barış formülü, - en azından Rusya için - görüldüğü kadarıyla savaşın emperyalist ilhak savaşı olma karakterini kaldırıyor ve onu salt yurt savunmasına indiriyor. Tam bu durumda kelimenin gerçek anlamında yurt savunmasıdır, çünkü devrimci kitlelerin hükümdar yönetimi altında devrim kazanımlarının savunulmasıdır. Sadece siyasî savunma askerî anlamda saldırıdan ayrılmaz. Her kim ki savaş yürütüyorsa, o savaşı, hangi hedefleri olursa olsun, askerî anlamda olanaklı olduğunca saldırıya yönlendirmelidir, çünkü her mücadelenin kanıtlanmış kadim ilkesidir: güçlü vuruş, en iyi savunmadır. Görüldüğü kadarıyla Rus Savaş Bakanı Kerenski ile işçi ve asker kitesinin çoğunluğu eşyanın mantığına saldırıya geçme kararını aldı.

Ancak Rus tarafının her aktif savaş yönetimi ve her askerî saldırısı nesnel durum ve mantığı gereğince Rus devriminin savunmasına değil, Antant emperyalizminin çıkarlarına hizmet eder. Hiç bir barış formülü, ne denli radikal ve ne denli demokratik olursa olsun, Rusya'nın girişeceği her askerî eylemin İngiltere'nin, Fransa ve İtalya'nın emperyalist savaş hedeflerine, yani yurt savunması ilân ettiğinde, gerçekte emperyalist savaşa katılarak ve ulusların kaderini tayin hakkını ilke hâline getirdiğinde, pratikte emperyalizmin başka uluslar üzerinde hakimiyet kurmasının önünü açarak, hizmet ettiği gerçeğini ortadan kaldırmaz.

Peki ama, Rusya saldırıya geçmez ve askerî olarak - devrimin patlak vermesinin ilk aylarında olduğu gibi - sadece Alman tarafından gelecek olası saldırılara karşı kendisini savunacak şekilde pasif ve bekleyen bir tavra girerse, ne olur? Rusya özünde sonlandırmak değil, savaştan kaçınmak, yarım kalan bir iş anlamına gelen bu pasiflikle Alman emperyalizmine, Dou'da sırtını kollayarak, ordusunu sırf Batı cephesinde kullanmasına izin vererek, paha biçilmez bir hizmet vermiş olurdu. Rus cumhuriyeti böylece iki arada bir derede durmaktadır.1 Rusya, bir özel barışla kafasını soykırımın ilmiğinden çekmek isterse, o zaman uluslararası proletaryayı ve kendi kaderini Alman emperyalizmine teslim etmiş olur. Ama bir genel barışın tesis edilmesini sağlayamazsa, o zaman aktif savaş yöntemi ile Antant emperyalizminin çıkarlarını korumak veya pasif savunma, yani askerî

hareketsizlikle aynı biçimde ve kesin olarak Alman emperyalizminin işlerini halletmek arasında seçim yapmak zorunda kalır.

Rus cumhuriyetinin gerçek durumu budur – kurtarıcı sihirli formül gibi herkesçe selamlanan güzel barış formülünün hiç bir şeyini değiştirmedığı trajik bir durum. Ve durum Rus proletaryasını, tüm kahramanca mücadelelerine ve zaferlerine, savaşa ve emperyalizme karşı gücünü geliştirmiş olmasına rağmen, emperyalizmin oyun topu olmaya ve kullanacağı her taktiğin sonuçta emperyalizme yarayacağına lanetlenmiştir. Rusya proletaryasının bugün – paradoks gibi gözükse de – seçebileceği doğru taktik yoktur: hangisini seçerse, yanlış olanı seçmiş olacaktır. Ve bunun son derece inandırıcı, derin bir nedeni var. Nesnel nedenleri ve tarihsel karakteri gereği, emperyalizmin uluslararası çatışması olan günümüzün Dünya Savaşı, tek bir köşede, tek bir ülkede, tek bir taraf tarafından en iyi niyetle dahi tersine: demokratik yurt savunmasına dönüştürülemez. Emperyalist dünya felaketinin tekerlekleri altına giren Rus cumhuriyeti tek başına bu felaketin sonuçlarından, tekerleğin kendisinden kurtulamaz ve tek başına bu tekerleği durduramaz da. Enternasyonal felaketle ancak enternasyonal proletarya başa çıkabilir. Emperyalist Dünya Savaşını ancak bir proleter dünya devrimi likide edebilir. Ve Rus devriminin kaçınılmaz bir biçimde içinde hareket ettiği çelişkiler Rus proletaryasının devrimci politikasıyla, Avrupa proletaryasının kadavra politikası ve Rusya'daki halk kitlelerinin sınıf eylemiyle, Alman, İngiliz, Fransız işçi kitlelerinin kendi sınıf çıkarlarına ve sosyalizme ihanetleri arasındaki temel çelişkinin pratik ifadeleridir.

Muhafif azınlık gruplarını veya partilerinin kurulması ve parlamentolarda teki çıkarlarla yetinip, böylelikle enternasyonal sosyalizmin onurunu kurtardığını zannedenler, sosyalizmin gerçek kaderinin gizli dinsel törenlerde veya parlamenter gevezelik odalarında değil, sadece halk kitlelerinin büyük eylemleriyle çizilebileceğini unutmaktadırlar. Bugüne kadar olduğu gibi, kitleler hareket etmediği müddetçe, her türlü »bağımsız« gizli tören, kararları, konferansları ve hatıratlarıyla birlikte, rüzgarda uçuşan saman ağırlığında kalır.

II

Proletarya diktatörlüğü

Ancak Rus devriminin kaderi, meselelerin yüzeyinden tahmin edilebilenin ötesinde feci bir biçimde Dünya Savaşına zincirlenmiştir. Rus devriminin liberal anlayışı için asıl ve yeterli içeriği olan Çarlık rejiminin yıkılması, elbette kısa bir önsözdü. Kapitalist gelişmenin meyvesi olarak devrim, mantıkî ilerlemesini Avrupa'nın, Sosyal Demokrat olanı dahil, »kamu görüşü« kretenizminin durmasını istediği kazanımlarla yetinmeyi düşünmemektedir. Doğal tandansı, devrimi

Rus toplumunun bağrında sınıfların genel çatışmasına ilerletir, ki burada başrol doğal olarak en ilerlemiş ve en radikal sınıfa, sanayi proletaryasına düşmek zorundadır. Bu gelişmeye yönelik hedef, kaçınılmaz olarak sosyalist proletaryanın diktatörlüğüdür. Emperyalizme karşı ve barış için mücadele ilk andan itibaren siyasî devrimin yayı olduğu için, bu mücadelenin bayraktarları, sosyalist işçiler hemen öne çıktılar ve daha koalisyon başkanlığında yarı yarıya hükümet dümenini ellerine aldılar.

Yalnız koalisyon başkanlığı özü itibarıyla, kendi programını serpmesine fırsat vermeden tüm sorumluluğu sosyalizme yüklediğinden, bir yarılıktır. Sonucunda, her uzlaşıda olduğu gibi, fiyaskoyla sonuçlanmaya mahkum bir uzlaşıdır. Yeni koalisyon başkanlığı er ya da geç, mantıkî iç gelişmenin sonucunda yerini saf sosyalist hükümete, yani proletaryanın gerçek ve formel diktatörlüğüne bırakmak zorunda kalacaktır. Ama burada Rus devriminin kaderi belirlenecektir. Rusya'da proletarya diktatörlüğü – eğer ona bir enternasyonal proleter devrim destek çıkmazsa –, Paris Komününün kaderinin yanında çocuk oyuncağı gibi kalan uyuşturucu mağlubiyete mahkum kalacaktır.

Rus devrimi öncelikle, uluslararası ölçek başka çözülemeyecek olan sosyal ve siyasî sorunları ortaya çıkarmaktadır. Toprak sorununun beklenen çözümüyle burjuva mülkiyet biçimlerinin kaçınılmaz sarsıntısı, çalışma koşullarının radikal yeniden yapılanmasıyla kapitalist sömür biçimlerinin sarsılması, burjuva devletin gerçek halk egemenliği ile sarsılması – tüm bunlar günümüz Avrupa'sının çerçevesinin, Dünya Savaşının patlak vermesiyle bütün ülkelerde engelsiz ve sınırsız egemenliği ele geçiren bu korkunç askerî gericiliği çerçevesinin içine sokulamaz.

Rusya'da proletarya diktatörlüğü yaklaştıkça, Rus burjuvazisinin kaçınılmaz biçimde karşı devrimin kollarına sarılması o denli olgunlaşmaktadır. Rus burjuvazisi, savaş devam ettiği müddetçe, yani kitleler silahlı kaldığı ve ülkenin kaderini ellerinde tuttıkları sürece, halk egemenliğinin boyunduruğuna derinde gizlediği kızgınlık ve nefretle katlanmaktadır. Savaş bittiği zaman Miljukow'la, Rodsjanko'lar ve tüm suç ortaklarının soldan aşırı sağa kayışları başlar, ve şüphesiz, bugün kent proletaryasını takip eden halk katmanları – küçük burjuvazi ve köylülük – o zaman lümpen proletarya ve yıkılan Çarlık rejiminin çömelmiş unsurlarıyla birlikte, proletaryanın sırtına hançer saplar. Liberal burjuvazinin sosyalistlerin egemen pozisyonunu kabullenmeye ve hükümette olmalarını talep etmeye istekli oluşu bile, çıkmaz bir durumun sonucu değil, aksine sosyalistlere aşılamaz tüm zorluklarıyla hükümet meseleleri için sorumluluğun bir kısmını ve sonrasında sosyalizmi küçük düşürmek ve bütün karşı devrimci

unsurları direnişe teşvik etmek amacıyla, sorumluluğun tümünü bırakma niyetinin sonucudur.

Nihâyetinde, Rusya'da proletarya diktatörlüğü yakınlaştıkça, tüm Avrupa burjuvazisi Rus cumhuriyetine yönelik haçlı seferini hazırlamaktadır. Antant devletlerinde hazırlıklar çoktan başladı ve bu ülkelerin burjuva basınında, »Matin«, »Morning Post«, »Stampa«, »Corriera della Sera«larında yer alan ve güncelik cinayet, kundaklama, yağmacılık, anarşi, iflas ve çözülme haberleriyle devrime atılan iftira çamurlarıyla kendisini ifade etmektedir. Bu, Avrupa burjuva basınının Paris Komününe yönelik tavrını anımsatan iftira kampanyası ile sistematik bir biçimde Avrupa'daki kamuoyu görüşü Rus devrimine karşı kışkırtılmakta, burjuva güdöleri mobilize edilmekte ve Rusya'ya yönelik haçlı seferi hazırlanmaktadır.

Şimdilik çekingen tavır sergileyen resmî Almanya ve Avusturya istisnayı oluşturuyorlar – ki belli nedenlerden dolayı: Rus devrimi onlar için şu anki savaş durumunun en önemli avantajı. Bu güçler, gerek askerî tutukluğu, gerekse de Rusya'nın Antant devletlerine barış ve savaş hedeflerinin aşağıya çekilmesi için yaptığı baskı nedeniyle, Rusya'yı sömürü ve spekülasyon nesnesi olarak görüyorlar. Ancak bu, resmî Almanya'nın devrime karşı çekingen tavrını en fazla savaş sürdüğü müddetçe devam ettireceği sonucu çıkarır. Savaş nasıl biterse bitsin – tabii biraz da Almanya'nı güçlü konumunu koruması şartıyla – o zaman Prusya-Alman asker ve polis devleti ile Rus cumhuriyeti arasındaki doğal karşıt olum o ana kadar dizginlenen tüm şiddetle patlayacaktır. Almanya ve Avusturya'nın devrimci Rusya'ya karşı imha savaşı açmak için İngiltere, Fransa veya İtalya'dan çok daha fazla nedenleri var. Öncelikle Almanya ve Avusturya'nın, Avrupa'nın en gerici devletleri olarak, gericiliğin bu büyük envanterini devrimci tehlikelerden korumak zorunda oldukları için; ayrıca devrim ocağına doğrudan komşu oldukları için; nihâyetinde Avrupaî bir devrim patlak verdiğinde, – egemen sınıfın içgüdüsel olarak hissettiği gibi – Almanya'nın, öncü kapitalist konumu nedeniyle uluslararası kalkışmanın merkezi noktası olacağı için.

Buradan, Rus devriminin engelsiz gelişmesinin ömrünün savaşın süresi kadar olduğu sonucu çıkar. Savaşın süresi, devrimin tarihsel son mühletidir ve aslına bakılırsa Rus proletaryası genel barış için mücadele ederken, boynuna geçirilecek ilmiş için mücadele etmektedir. Eğer barış, proletaryanın Avrupa çapındaki kalkışmasının değil, bir entrika sonucunda, kapitalist hükümetlerin uzlaşısıyla tesis edilirse, o zaman bu barış Rus burjuvazisinin Antant devletlerinin ve isimle Almanya'nın ellerini, ertesi gün hep birlikte devrimci Rus proletaryasına saldırmak ve Avrupa'daki »düzenin« ortak düşmanını kan gölünde boğmak için serbest bırakacaktır. Antant basını şimdiden bu

dönüm noktasının bahanelerini, sloganlarını ve psikolojik iklimini hazırlamaktadırlar. Stockholm'de emperyalist hükümetlerin arabulucuları olarak aralarında »uzlaşma barışını« kurmak için uğraşan Sosyalist Enternasyonal ise, bilmeden, barışın imzalandığı gün Rus devrimine öldürücü darbeyi indirecek olan geleceğin siyah enternasyonalinin suç ortağı olarak çalışmaktadır.

III Stockholm

Eğer 4 Ağustos politikasının tüm devletleriyle hesaplaşma ve aktif sınıf savaşına geri dönüş enternasyonal sosyalizmin tekrar dirilişinin ilk ön koşuluysa, o zaman tüm öteberisiyle Stockholm Konferansı bunu engellemenin en sağlam yoludur. Hükümet sosyalizminden vazgeçmenin koşulu esaslı ve kapsamlı bir özeleştirme süreci, gerçek sosyalist unsurların sosyalist kisvesi altında yürütülen burjuva politikalarıyla aralarına net sınır koymalarıdır. Bütün ülkelerde başlayan ve bazı ilerlemeler kaydeden, ama henüz başlangıç seviyesinde olan bu süreç şimdi Stockholm »Görüşmeleriyle« tamamen önlenmektedir. Burada, barışın ortak parolası altında ve ortak hazırlık faaliyetlerinde en heterojen unsurlar ve tandanslar bir araya gelmiştir. Scheidemann'cı yöndeki sosyal emperyalistler ve Haase-Ledebourschen teamülünün muhalifleri, savaş kışkırtıcıları ve sendikaların Almanya Genel Komisyonundan sınırsız denizaltı savaşlarının taraftarları ve Rus işçi ve asker şurasının temsilcileri, burjuva ve emperyalist hükümetlerin Stanning ve Albert Thomas gibi sosyalist bakanları ve devrim komitelerinin sosyalist bakanları, Antant devletlerinin azınlık sosyalistleri ile Orta Avrupa güçlerinin çoğunluk sosyalistleri, Alman hükümetinin spekülasyonları ve Rus devriminin lavalarda doğmuş şiarları, büyük bir karmaşa, berbat bir şaşkınlık içinde, her türlü açıklama ve ayrışmanın »barış hazırlığı« sahtekârlığında umutsuzca kaybolduğu bu yerde bir araya gelmektedirler. Aslında bu karmaşıklıkta hazırlanan bir barış değil, aksine »nötr« ve »savaştaki« sosyalistlerin işledikleri günahların ve eski Enternasyonalin sosyalist ihanetin tahammül binası olarak yeniden diriltilmesinin karşılıklı olarak bağışlanması ve genel af çıkartılmasıdır. Her zaman olduğu gibi, sosyalizmin ilkesel çıkarlarını hemen burunlarının önünde duran fırsatları gözetmeye kurban etmeye hazır olan Haase-Kautsky'ci muhalefet, şimdi »barışın« büyüleyici hayaletini takip etmekte ve o hayalet için »her konferansa katılmaya«, şeytan ve iblisle »barış« yapmaya hazır, yani gene hem savaş kredilerine onay verip, ilkesel karakterde »şerhler« koymaları gibi, bol kelimeli »emanetler« ve »şerhler« ile. Esas itibarıyla bütün hükümet sosyalistlerinin, yani savaşı yürütenlerin ortak »barış eylemine« alınmaları, bu eylemi, 4 Ağustos'un sa-

vaş politikasında üç yıldan beri sosyalizmin fuhuşa sürüklenmesinin uygun devamına dönüştürmektedir. Ancak Stockholm saçmalığının doğrudan sonucu, bütün ülkelerdeki kendi devrimci eylemlerinin tek gerçek barış faktörü olduğunu öğrenmek yerine, aslında ülkelerindeki kendi siyasî iflaslarını temsil eden bir kaç düzine işgüzar olan önderlerinin Stockholm'deki gevezeliklerine, »memorandumlarına«, »görüşmelerine« ve »anlaşmalarına« umut bağlayan kitlelerin, bir kez daha tehlikeli bir şekilde aldatılmalarıdır. Böylece Avrupa'nın işçi kitlelerinin dikkati bir kez daha kendi sorumluluklarından ve kendi inisiyatiflerinden çekilmekte ve pasiflikle uyutulmaktadır.

Ama dahası da var. Stockholm maskaralığı içeriksel olarak – ve ağırlık noktası buradadır – hükümetlerin gelecek diplomatlar konferansı için gönüllü ön hazırlığı oldu. Sosyalist barış faaliyeti burada Avrupa'nın gelecekteki devletler haritası üzerine müzakerelerden, ilhak sorunundan, savaş tazminatlarından vs. oluşacak. Sınıf mücadelesinin görevlerini, proletaryanın barışı tesis edecek olan kendi eylemlerinin araç ve yollarını tartışmak yerine; devrimci proletarya tarafından sosyalizm anlamında sosyal ve siyasî koşulların biçimlendirilmesi için bir program yaratmak yerine, proletaryanın temsilcileri burada burjuvazinin ayak işlerini yapacak. Sosyalistler burada, bugünkü hükümetlerin her »uzlaşma barışının« proletaryaya karşı bir barış ve uzlaşma, proletaryanın altına gireceği riskler üzerine bir anlaşma olacağı gerçeğine tam bir körlükle kapitalist hükümetler arası uzlaşma hazırlığına kalkışmaktadırlar.

Stockholm'deki oyunda sosyalist politika görüngüsünü ortaya çıkaran ve bu nedenle kitlelerin aldatılmasına en fazla katkı sağlayan, Rus işçi ve asker şurasının ortaya attığı: ilhaksız ve ulusların tayin hakkı temelinde tazminatsız barış formülüdür.

Elbette Rus proletaryası için bu formül değil, ülkelerindeki burjuvaziye kendi barış politikasını dayatmış olması gerçeği önem taşımaktadır. Rusya'da gerçek barış faktörü, gerçekleştirilen devrim ve her barış formülünün arkasında duran sosyalist işçilerin iktidar pozisyonudur.

Avrupa'nın diğer yerlerindeki sosyalistler tarafından sevinçle karşılanan sihirli formülün ise gerçek sosyalist politikayla bir alakası yoktur. O, Dünya Savaşının negatif sonucunun, emperyalizmin başarısız, berabere bitmiş güç denemesinin formülü, sonraya bırakılan kararın formülüdür. Bu formül gerçekte bu sefer dünya egemenliği planlarını uygulayamayacağını gören ve öncelikle olanaklı olduğunca içine düştüğü çamur çukurundan kurtulmaya çalışan Alman emperyalizminin bugünkü durumuna ve ihtiyaçlarına uygun düşmektedir. Karar alıcı askerî başarıyı umut eden Antant hükümetleri ise, şimdilik bu formülü dikkate almak istemiyorlar. Kanlı kavganın askerî

yoldan çözülemez oluşu gerçeği çerçevesinde, »ilhak yok, tazminat yok« formülü nesnel olarak bütün ülkelerin egemen sınıflarının çıkarlarına uygundur ve olumlu içeriğiyle statükonun yeniden kurulmasına yol açacaktır. Ancak savaş öncesi duruma gerin dönüş hangi anlama gelmektedir? Dünya Savaşının, patlak vermesinden önceki iktidar ilişkilerinin yeniden kurulması, yani eski devlet sınırlarının, yani eski ilhakların, önceki sömürge varlıklarının, büyük askerî devletlerin önceki hegemonyalarının, »etki alanları« üzerindeki önceki ekonomik egemenliklerinin, kısacası, uzun bir dizi önceki savaşlar ve son emperyalist gelişme tarafından yaratılan durumun yeniden kurulması anlamına gelmektedir. Ve bu statüko eski devlet sınırları ve dışa yönelik eski iktidar ilişkileriyle beraber tabii ki içerideki burjuva sınıf egemenliğini, kapitalist devleti ve her şeye egemen güç olarak emperyalizmi, genel temel olarak içermektedir.

Şu var ki, bu şiarın üstü Ruslar tarafından çok radikal ve sosyalist tınısı olan bir ilkeyle: ulusların kaderini tayin hakkıyla sarılmıştır. Yeniden kurulacak olan düzenin yeni ve demokratik tarafı bu olacakmış. Bunun boş bir söylem olan foyasını ortaya çıkarmak için pratik uygulanabilirliğine yönelik soruyu sormak tek başına yeterli olacaktır. Barış yapıldığında ulusların kaderini tayin hakkı kim için ve nasıl gerçekleştirilecek? Sadece şu an askerî işgal altında bulunan bölgelerin halkları için mi? Bu, kapitalizmin egemenliği altında önceki tüm toprak talanını, bezirgânca ve sömürgeci politikalarını kutsamak, kurbanlarını ise kaderlerini tayin ilkesinden dışlamak anlamına gelir! Yoksa şimdi dünyanın bütün devletlerindeki tüm ezilen, ilhak edilen uluslar ve ülkeler mi seçim sandığına götürülecekler? Her kim ki bugünün hükümetlerinden bunu bekliyor veya yapabileceklerini düşünüyorsa, aklı başında mı diye kontrol edilmelidir – bu bir yana, ulusların vatandaşlıkları üzerine »oylamaya« gitmeleri fikri, sınıf çelişkilerini ve binlerce başka somut gerçeği hesaba katmayan bir fantezidir.

Burada ulusların kaderlerini tayin ilkesiyle sosyalistler tarafından, aynı kapitalist hükümetlerin »ulusların özgürleştirilmesi« ve »yurt savunmasıyla« yaptıkları gibi, büyük bir saçmalık yapılmaktadır. Nasıl bir emperyalist savaş yurt savunması veya ulusların özgürleştirilmesi değilse, aynı şekilde kapitalist devletlerin çerçevesinde ve egemenliği altında ulusların kaderlerini tayin hakkı gerçekleştirilemez. Ulusların kaderlerini tayin edebilmelerinin tek gerçek koşulu sosyalist devrimdir, yani her ulusun asıl kütlesi olan çalışan sınıfların siyasî ve iktisadî tayin hakkıdır. Kapitalist sınıf egemenliği var olduğu müddetçe – ki, »ilhak yok, tazminat yok« barış formülünün özü bu sınıf egemenliğinin sarsılmaz oluşundan hareket etmektedir – ulus-

ların kaderlerini tayin hakkı, tüm ulusların proleteriyasına pusulasını şaşırtacak kaba bir mistifikasyon kalır.

Gerçekten de bu söylemin sislerinin ortasında, güya »küçük ulusları« koruyan ve sırf bunun için soykırımı sürdüren Antant Hükümetleri, sadece ulusların hakları için Birleşik Devletleri sermaye kodamanları adına savaşa sokan Başkan Wilson, liberal hayalperest ve Rus emperyalizminin şairi Miljukow, Haaseci yedek muhalefetin yedek kuramcısı Kautsky, Bethmann-Hollweg'in eski ayakçısı Scheidemann ve tarafsız ülkelerdeki sosyalizmin tüm kötü müzisyenleri buluşuyorlar.

Şüphesiz Rus işçi ve asker şurası, Rus sosyalist partileri de! Ancak, ki burada şu söz geçerlidir: iki kişi aynı şey yapsalar da, aynıysa değildir yaptıkları. Rus proleteriyası görevini yerine getirdi ve getirmeye devam ediyor, devrim yaparak barış politikasını gerçekleştirdi, evinde ipleri eline almaya başladı. Barış için daha fazlasını yapamaz, şimdi söz sırası diğer ülkelerin proleter kitlelerinde. Onlar hareket etmediği, dahası emperyalizmin kumandası altında aç kalmaya, ölmeye ve öldürmeye devam ettikleri müddetçe, Rus proleteriyası için çözülmez çelişkiler döngüsünde dönmekten ve sosyalistmiş gibi görünen bir söyleme, denizde yılanı sarılır gibi sarılmaktan başka bir yol kalmamaktadır. Petersburg işçi ve askeri şurasının 27 Mart'ta »dünyanın tüm halklarına« yaptığı ilk çağrı, gerçek sosyalist barış politikasına uymaktadır. Şimdiki barış formülü ise, Rus proleteriyasının üzücü gerçeğe, çağrısının çölde boşa yankılanmasına vermek zorunda kaldığı bir tavizdir.

IV.

Alternatif

Savaş yürüten hükümetler arasında anlaşma yaptırmaktan, savaş hedeflerinin ortak formülüyle yol açmaktan, emperyalist ülkeler arasındaki güç kaymasını engellemekten ibaret olan Stockholm stilindeki barış eylemi, saf burjuva politikasıdır. Proleter sınıf politikası ise barış eyleminin tamamen farklı bir raya oturtmak zorundadır.

Enternasyonal sosyalizm, emperyalist hükümetlerin kendi aralarında anlaşmalarını ve kendi istedikleri barışı tesis etmelerini değil, aksine tersinden tüm gücü ile barışın bu şekilde, yani kapitalist hükümetlerin bir eseri olarak kurulmasını engellemelidir. Enternasyonal sosyalizmin tek görevi ve yaşamsal çıkarı, barışın enternasyonal proleteryanın ve devrimci eyleminin bir eseri olarak, kapitalist hükümetlere karşı mücadelede proleteryanın güçlü konumunun akıntısıyla elde edilmesinden ve kapitalist devletlerdeki sosyal ve siyasal ilişkilerin radikal değişimine yol açmasından geçmektedir. Proleter sınıf pozisyonu açısından emperyalist soykırımı sonlandırmak için, aynı

zamanda devletteki siyasî iktidar için mücadeleye dönüşecek şekilde halk kitlelerinin açık direnişinden başka bir araç yoktur. Söz konusu olan, enternasyonal sosyalizmin 4 Ağustos 1914'de karşı karşıya olduğu aynı alternatiftir ve bu tarihsel kararın kaçınılmazlığı görüldüğü ve anlaşıldığında, sosyalizmin Dünya Savaşındaki trajik kaderi, çözülmez muamma olmaktan çıkar.

Sosyalizmin 4 Ağustos'taki tüm sorununun sosyal demokrat parlamenterlerin savaş kredilerine onay verip, vermemeleri sorusundan oluştuğunu ancak Haase'ci muhalefet türünden siyasî masumiyet hayal edebilir. Bu tipik, parlamenter kretenezme özgü yaklaşıma göre sosyalizm, Reichstag'daki 110 adamın kredileri reddetmesi, ama işçi kitlesine emperyalist soykırımında »yurttaşlık görevlerini« yerine getirmelerin tavsiye edilmesiyle kurtarılmış olacaktır. Böylece sosyalist erdem basit yoldan kurtarılmış ve aynı zamanda her türlü riskten kaçınılmış olacaktır. Ama tarih sosyalizmin işini kolaylaştırmadı ve sorun Almanya'da, sosyalizmin eski öncü ülkesinde, bir avuç sosyal demokrat parlamenterin yapacağı oylamada yatmıyordu. Parlamenterlerin savaş kredilerini onaylamaları veya reddetmeleri, sadece kitlelere yönelik, o veya bu taktiği anlamaları, savaştaki sınıf mücadelesinin pozitif programının gelişmesinin başlangıcı için verilen sinyal olarak önemliydi. 4 Ağustos'ta kredilerin reddedilmesi sadece savaşa ve tüm cephelerde emperyalizme karşı – devrimci eylem programının açıklanması ve kitlelere ayaklanarak yurt savunmasının organizasyonunu, yani siyasî iktidarı ellerine almaları çağrısıyla bağlantılı savaş ilânı olarak bir anlam taşırdı. O dönemde, aynı bugün olduğu gibi, savaşın patlak vermesine, laf salatasıyla değil, ciddî olarak eylemle karşı çıkmaktan başka bir yol yoktu.

Savaştaki gerçek sosyalist politikanın can acıtıcı noktası, devrimlerin emirle yapılamayacağı gerçeğidir. Bu argüman proletaryanın hem soykırım başladığındaki tavrı, hem de barış sorununda bugünkü pozisyonu için bir özür ve sosyalist vazgeçişin kisvesi olarak kullanılmaya çalışılıyor. Ancak bu akla yatkın gibi görünen »pratik«itiraz, bir bahaneden başka şey değildir. Elbette devrimler emirle başlamaz. Zaten sosyalist partinin görevi bu değildir. Yükümlülük her an korkusuzca »neyin ne olduğunu söylemek«, yani kitlelere net ve açık olarak verili tarihsel andaki görevlerini göstermek, durumdan çıkan siyasî eylem programını ve şiarlarını ilân etmektir. Sosyalizm, devrimci kitle ayaklanmasının bunlara nasıl ve ne zaman uyup uymayacağını tarihin kendisine bırakabilir. Bu anlamda görevini yerine getirirse, o zaman durumun devrimci unsurlarının dizginsizleşmesinde güçlü bir faktör olarak etkide ve kitle eylemlerinin başlangıcının hızlanmasına katkıda bulunur. Ancak, en kötü durumda bile, kitlelerin takip etmediği çöldeki yalnız çağrıcı gibi görünse dahi, sonunda her zaman ve kaçınılmaz olarak hesabın görüleceği gibi, kendisine, meyvelerini

daha sonra, tarihsel ifanın zamanı geldiğinde faizinin faiziyle alacağı ahlaki ve siyasî pozisyon yaratır. Sosyalistlerin emsalsiz iktidar pozisyonu aldıkları günümüz Rus devrimi, Rus sosyal demokrasisinin mutlakîyetçiliğin boyunduruğundan kurtulmak için proleter sınıf politikasının sancağı altındaki kitlesel devrimin çöllerinde on yıllarca ısrarla yaptığı çağrının makbuzudur.

Tersinden ise, sosyalist partiler, eğer 4 Ağustos'tan bugüne dek olduğu gibi, sınıf mücadelesini reddederlerse, kitleleri paralize etmenin en etkin aracına, yani karşı devrimci faktöre dönüşürler. Gerçekten de Dünya Savaşının patlak vermesinden bu yana Sosyalist Enternasyonal burjuva sınıf egemenliğinin en güvenilir bekçisi olarak işlev görmektedir. Ve bu işlevine, Stockholm Konferansında tüm gücünü emperyalist hükümetlerin uzlaşması için, yani emperyalizmin savaş öncesi iktidar pozisyonuna kavuşması için harcadığı anda sadık kalmaktadır.

Enternasyonal sosyalizm bu şekilde gerçekte savaşın sonlanması değil, aksine barış yapılmasının ardından önce Rus devriminin ve sonra da modern dünya tarihinin faktörü olarak kendisinin üstüne örtülecek kefen bezini hazırlamaktadır. Bugün, aynı üç yıl önce olduğu gibi, sadece tek alternatif var: Ya savaş, ya devrim! Ya emperyalizm, ya sosyalizm! Bunu yüksek sesle ilân etmek ve herkesin kendi ülkesinde bunun devrimci sonucunu çıkartması – bugün olanaklı olan tek proleter-sosyalist barış faaliyetidir.

Spartacus, No. 6, Ağustos 1917

Rosa Luxemburg, Toplu Eserleri, Cilt 4, S. 274-290.

TARİHSEL SORUMLULUK

Ateşkesten sonra Almanya ve Rusya arasındaki özel barış artık sadece bir zaman sorusu. Gelecekteki tarih yazımı Dünya Savaşın-da çektiği an fotoğraflarının yanı sıra Alman yarı mutlakîyetçiliğinin »beleşçiler ile komplocuları yasal iktidar sahipleri« olarak kabul ettiği, törenle yabancı devletlerin içişlerine karışmama ilkesini ilân ettiği ve Newa'daki devrimcileri »Antantın iftiralalarına« karşı korumaya aldığı sırtışı da içerecektir. Königsberg Duruşması, Ruslara karşı ajan kışkırtıcılığı, Çarlığa haydut hizmeti – hepsi unutuldu. Neden olmasın? Eğer Alman sosyal demokrasisi Erfurt Programını unuttuysa, o zaman Alman hükümeti Königsberg Duruşması gibi önemsiz şeyleri neden unutmasın? Biri, diğerini zorunlu kılar.

Alman gericiliği sadece Alman halk kitlelerinin kalın kafalı oluşuna adı gibi güvenerek, kısa süre önce tahtı, sunağı, zümreleri, unvanları ve bir dizi diğer kutsal şeyi çöplüğe atan, dik kafalı yüksek rütbeli subayları tren vagonunun pencerelerinden sarkıtan ve sinir bozucu asil prensleri zindana tıkan Petersburglu »kundakçıların« elini – işte bu »alçak« eli sıkırmak gibi tehlikeli deneyi yapabiliyordu. Prusya-Alman yarı mutlakîyetçiliği, daha bir kaç yıl önce Berlin Polis Müdürlüğünün önünden geçmemek için büyük bir çember çizmek zorunda olan Lenin ve Troçki ile samimi görüşmelerde! – Bu durumda kim »Benjamin amca«daki şahane sahneyi, hani boğazına kılıçık kaçan ve o aşağıladığı burjuva doktorun yardımını alabilmek için, genelde pantolon ile örtülü olan beden kısmını öpen o kibirli ve gururlu bay Kontu anımsamaz ki. Reich Şansölyesi Bethmann Hollweg bile, zorunluluk emir tanımaz demiyor mu? Aslında Hindenburg ve Ludendorff Petersburg'daki »çeteyle« »şişman Berta«nın konuşmasını isterlerdi – Ama sessizlik! Böylesi arzular başka zaman yakalanacak fırsatlara bırakılmalı. Petersburg'daki »çete« şimdilik işlerine geliyor ve onların devrimci barış İncili Alman emperyalizminin kulaklarında cennet ilahisi gibi tınlıyor.

Basının bildirdiğine göre Troçki Sovyetlerin Merkezî Komisyonunda Rus barış teklifinin tüm diğer ülkelere olan etkisini pembe tabloda anlattığı konuşmalar yapmış. Batı Avrupa, Rus Sovyet'inin »en cesur umutlarının« gerçekleştiğini ve genel barışın tesis edilme yolunda olduğunu gösteriyormuş.

Eğer basındaki bu haberler doğruysa, o zaman Troçki'nin köpüren şarabına bolca su katmak gerekecek. Bolşeviklerin içinde buldukları durumda politikalarının belirleyici olan soruda, barış sorusunda başarılı olduğunu görmeye ve Rus halkına da böyle göstermeye ihtiyaçları olduğu, psikolojik açıdan anlaşılırdır. Soğukkanlı bir bakış, durumun farklı olduğunu göstermektedir.

Doğu'daki ateşkesin ilk etkisi, Alman birliklerinin Doğu'dan Batı'ya gönderilmeleri olacaktır. Dahası, bu şimdiden söz konusudur. Troçki ve yoldaşları kendilerini ve Sovyet'i ateşkes koşulu olarak asker kaydırmama yükümlülüğünü kabul ettirmek istemeleri ile teselli edebilirler. Alman ordusu bu beklentiye gülecektir, çünkü işin üçkâğıdını çok iyi biliyorlar. Ateşkes imzalanmasından önce yüzbinlerce Alman askeri Rusya'dan İtalya ve Flandra'ya gönderildi bile. Cambrai ve Güney'deki son kanlı Alman saldırıları, Petersburg'daki Bolşevik Kasım Devriminin İtalya'daki yeni »parıltılı« başarılarıdır.

Alman »yoldaşları«, henüz devrimci Rus askerleriyle kardeşleşme sahnelerinin, ortak grup fotoğraflarının, şarkıları ve Yaşasın Enternasyonal haykırışlarının sıcaklığını üstlerinden atmadan kollarını sıvayarak Fransız, İngiliz ve İtalyan proleterleri katletmek için cesur kitle eylemleriyle kendilerini ateşe attılar. Ölümüne gönüllü giden askerlerin bu yeni kitlesel tedarikiyle Batı ve Güney cephesindeki katliam on kat güçlü olacak. Bunun karşısında Fransa, İngiltere ve Amerika'nın en ileri giden, en çaresiz uğraşlara zorlanacakları çok açık. Ve böylelikle Rus ateşkesinin ve Doğu'daki buna dayanan özel barışın ikinci etkisi genel barışın hızlandırılması değil, aksine, birincisi, soykırımın uzatılması ve her iki tarafta da şimdiye kadar olanı aratacak derecede yüksek kayıp sayısı ile kanlı karakterinin müthiş biçimde artırılması, ikincisi, Almanya'nın askerî pozisyonunun ve böylece gözü kara ilhak planları ile iştahının muazzam biçimde artırılması olacak.

Doğu'da Polonya, Litvanya ve Kurland'ın ilhakı, ister açık, isterse şimdilik üstü kapalı biçimde olsun, ittifak devletleri arasında çoktan kararlaştırıldı ve Alman emperyalizmi tabii ki Rusya'nın gerçek durumuyla özel barış görüşmelerinde ciddî bir direniş göstermeyeceğinden hareket etmektedir.

Ancak, Doğu'daki sorunlarından kurtulmuş ve taze rezervlerle donatılmış olarak Batı'da da önceden olduğundan farklı davranmayı düşünmektedir. Şimdiye kadarki güvencesiz durumunun gerekli kıldığı erdemli çekingenlik maskesini yakında Scheidemann'ların kucagına

atacak ve, eğer, bilindiği üzere her zaman en güçlü taburların tarafında duran tanrı izin verirse, »Alman barışını« dikte edecektir. Czernin ve suç ortakları son konuşmalarında şimdiden Papa'nın barış mesajları verdiği zamanlardan çık farklı laflar etmeye başladılar bile.

Meseleler böyle ve Bolşevikler özel barışlarının ışığı altında genel barışın, kemanlarla dolu cennetini gördüklerini zannederlerse eğer, o zaman kendilerini aldatmış olacaklardır. Rus devriminin »güldürdüğü üçüncüler« şimdiye kadar sadece ve sadece Hindenburg ve Tüm Almanyacılarıdır.

Eğer meseleler ve etkileri tam tersine dönüşüyorlarsa, o zaman kabahat ilk etapta Ruslarda aranmamalıdır. Onlar daha işin başında yiyecekleri iki dayaktan birisi arasında seçim yapma zorunluluğu ile karşı karşıyaydılar: ya Antanta ya da Alman emperyalizmine hizmet etmek. Birincisi savaşın devamını, ikincisi ise barış antlaşmasını istiyordu. Nihâyetinde ikincisini seçmeleri mucize olmadı!

Çünkü Rus barış mücadelesinin tüm hesabı seslendirilmemiş bir ön koşula, Rusya'daki devrimin Batı'daki: Fransa, İngiltere ve İtalya, ama hepsinden evvel Almanya'daki proletaryanın devrimci kalkışmasının sinyali olacağına dayanıyordu. Rus devrimi sadece bu durumda, ama o zaman şüphesiz, genel barışın başlangıcı olurdu. Bu, şimdiye kadar gerçekleşmedi. Rus devrimi, İtalyan proletaryasının bazı cesur uğraşlarının haricinde, tüm diğer ülkelerin proletaryaları tarafından yalnız bırakıldı. Proletaryanın sınıf politikası özü ve doğası gereğince enternasyonaldir, böyle olduğundan sadece uluslararası düzeyde gerçekleştirilebilir. Diğer ülkelerin işçileri burjuva politikası yaparlarken, sadece tek bir ülkeyle sınırlı kalırsa, o zaman devrimci öncü birliğin eylemi devamında baş aşağı çevrilir. Ve aynı şekilde Rus Devriminin şimdiye kadarki tek uluslararası etkisi, Alman emperyalizminin gücünün devasa artırılması ve Dünya Savaşının genel olarak sertleştirilmesi olmuştur. Bur trajik tarihsel Quidproquo'nun suçu, ilk etapta Alman proletaryasıdır. Şimdi dökülecek olan müthiş kan nehirlerinin, aynı şekilde Batı ülkelerinin muzaffer Alman emperyalizmine olası boyun eğişlerinin sosyal ve siyasî sonuçlarının tarih önündeki ana sorumlusu Alman proletaryasıdır. Çünkü sadece Alman proletaryasının ısrarlı kadavra itaati Rus devrimcileri, Almanya'daki tek egemen güç olan Alman emperyalizmi ile barış yapmaya itmiştir. Ve sadece bu kadavra itaati Alman emperyalizmine Rus Devrimini kendi çıkarına kullanma olanağını vermiştir.

Alman işçileri, egemenleri Petersburg'daki kızıl Jakoben şapkası önünde korkusuzca eğilirlerken, aynı anda Alman halk temsilciliğini, deyim yerindeyse, bir köpek gibi köşeye gönderdikleri ve Alman halkına taktıkları tasmayı daha da sıktıklarında suratlarına şaklayan tokatı hissediyorlar mı acaba? Görüldüğü kadarıyla Alman »işçi ön-

derleri« bu okşamamanın farkında değiller. Onlar - »bağımsızlar« da – Alman hükümetinin bu iyi fırsatı kaçırmaması, »Rus barış elini« geri çevirecek kırgınlıkta olmaması için ısrar ediyorlar. Merak etmeyin iyi insanlar – Alman emperyalizmi, Petersburglu Jakobenlere kestaneleri ateşten aldırma fırsatını heba etmeyecektir. »İşçi önderlerinin« çabalarına gerek kalmayacak hiç.

Ve »Arbeitsgemeinschaftçılar« da barış antlaşmasından savaşın uzatılmasını, Rus proletaryasının devrimci zaferinden Alman yarı mutlakîyetçiliğinin müthiş güçlenmesini çıkaran bu dönüşüm karşısında, Alman hükümetinin »savaş hedeflerini« açıklamasını talep etmekten daha ivedi bir şey bulamıyorlar! »Lepziger Volkszeitung«, »Hani, Alman savaş hedefleri nerede kaldı?« diye soruyor. »Bağımsız« gramfonların elinde sadece bu plak var ve sadece bu plağı çalabiliyorlar. Leipzig'deki parti organı, Alman hükümetine yönelik yüzüncü uyarısını, »Eğer Alman hükümeti şimdiye kadarki politikasında ısrar etmeye devam ederse, Rusların barışa hazır olmalarına rağmen bu tehlike (savaşın, Avrupa'nın yok oluşuna kadar sürdürülmesi – R.L.) devam eder« tehdidiyle bitiriyor.

Bak sen şu işe! Tabii ki Alman hükümeti »şimdiye kadarki politikasında« ısrar etmeye devam edecek. Zaten »egemen sınıfların yürütme komitesi« olarak bu politikayı değiştirecek nedenleri olduğunu göremiyoruz. Ama, şimdiye kadarki politikasını değiştirmek için yeterince nedeni olan Alman işçi sınıfıdır. Eğer savaşın genel bir çöküşe yol açması veya bu kabanın da kabası Alman gericiliğinin zaferi istenmiyor ise - »şimdiye kadarki politikasını«, yani kurbanlık kuzu politikasını sırtından atmak ve emperyalizme karşı kendi »savaş hedeflerini« alenen »ilân etmek« onun görevidir.

Genel barışa Almanya'daki egemen gücü alaşağı etmeden ulaşmak mümkün değildir. Soykırımın yeniden alevlenmesi ve Alman ilhakçılarının Doğu'da ve Batı'daki zaferi şimdi sadece devrimin meşalesi, sadece Almanya'da siyasî iktidar, halk egemenliği ve cumhuriyet için açık kitlesel mücadeleyle engellenebilir. Alman işçileri şimdi Doğu'nun devrim ve barış mesajını Batı'ya taşımakla mükelleftirler. Burada yardımcı olacak olan, ağzını büküp muş gibi yapmak değil, sahiden ıslık çalmaktır.

Spartacus, No. 8, Ağustos 1918
Rosa Luxemburg, Toplu Eserleri, Cilt 4, S. 374-379.

FELAKETE DOĞRU

Tarihsel kader acımasız mantığıyla gerçekleşiyor. Emperyalizmin hücum arabasının tekerleklerini durdurmaya ihmal eden Alman proletaryası şimdi Avrupa'da sosyalizmin ve demokrasinin mağlubiyete uğratılması için emperyalizmin saflarında oradan oraya sürükleniyor. Alman işçisi her tarafa Alman emperyalizminin zafer bayrağını asmak için Rusya, Ukrayna, Baltık, Fin devrimci proleterlerinin kemikleri üzerinde, Belçikalıların, Polonyalıların, Litvanyalıların, Romanyalıların ulusal varoluşlarını ayaklar altına alarak, adımlarını Fransa'nın ekonomik çöküşünün üzerinden atarak dizlerine kadar kana batmış, ilerliyor.

Ama, Alman kurbanlıkların dışarıda elde ettikleri her askerî zafer, Reich içinde gericiliğin yeni siyasî ve sosyal zaferleri anlamına gelmektedir. Finlandiya ve Güney Rusya'da kızıl muhafızlara yönelik her taarruzla Doğu Elbe Junkerlerinin ve Tüm Almanyacı kapitalizmin gücü artmaktadır. Flandra'da bombayla yerle bir edilen her kentle Alman demokrasisinin bir mevziisi düşmektedir.

Alman işçi sınıfı, şimdiden, savaşın tam ortasında, hak ettiği gibi, kırbaç ve akreple ehlileştirilmektedir. Prusya seçim reformunun sefil fiyaskosu ve Alman tarihinin en yüksek vergi artışı tasarısı, yabancı özgürlüğün gönüllü cellatlarına çıkartılan ilk faturalarıdır.

Siyasî fahişeliklerinin bataklığından hazineler çıkartmayı uman hükümet sosyalistleri, solucan dahi bulamıyorlar. Tek ganimeti Reichtag'ın ünlü Temmuz Kararı olan siyasetleri iflas ettikten sonra umutsuz bir biçimde, devrimi ve sosyalizmi ebediyen toprağa gömecek olan Hindenburg'un ellerinden gelecek »Alman barışını« bekliyorlar.

Siyasî köstebeklerin tarihsel spekülasyonu yine yanlış çıktı. Gerçi Batı'daki kitlesel kıyım korkunç boyutlara ulaştı, ama her şeye rağmen savaşın askerî sonucu, bir iki yıl öncesinde olduğu gibi, muharebe alanlarında durmaktadır. Alman militarizmi ne denli etrafa saldırırsa, Batılı güçler de doğal olarak, Doğu'daki barış antlaşmasının

kötü örneğinin uyarmasıyla, o denli sonuna kadar en çetin direniş göstermeye cesaretlendirileceklerdir. Scheidemannların ve Heilmannların gözleri kapalı kaderlerini bekler gibi bekledikleri kanlı âlemin sonu, kendisini daha uzunca bir süre bekletebilir.

Ama her geçen gün ile bir şey açıkça ortaya çıkmaktadır Alman zaferi , her halükârda burjuva toplumunun felaketinden başka bir anlama gelmeyecektir.

Günümüz Dünya Savaşının her türlü askerî sonucunda, asıl galip emperyalizm, asıl mağlup da uluslararası proletarya olacaktır. Ama bir Alman zaferi ile emperyalizmin en gerici, en şiddetli, en tahrik edici biçiminin egemenliği başlayacaktır. Bir dizi tarihsel olgu zorunlu mantıkla buna yol açacaktır.

İngiliz ve Fransız emperyalizmlerinin kökleri eski sömürge politikalarına dayanmaktadır, onlar geleneksel yollara bağlıdır; ama Dünya Savaşı patlak verdiği zaman henüz embriyon safhasında olan Alman emperyalizmi, savaş sürecinde olağanüstü boyutlara ulaştı ve şimdi her geçen gün büyümekte, milyonluk kırımla kana susamış vahşi hayvan gibi, hiç bir geleneği, dizgini ve çekingenliği tanımayan dünya fethi dürtüsüyle dolmaktadır.

İngiliz ve Fransız emperyalizmlerinin güç ve yayılma bölgeleri deniz aşırı ülkelerdeyken, Alman emperyalizmi çadırını Avrupa'nın kalbine kurdu; tüm Doğu Avrupa, Brest-Litovsk barış dayatmasından bu yana Alman boyunduruğu altında inliyor.

İngiliz emperyalizmi belirli tarihsel nedenlerden dolayı belirli bazı demokratik biçimlere bağlıdır; Fransız emperyalizmi de iktisadî nedenlerden dolayı yavaş bir hıza ve durgunluk karakterine alışkındır. Alman emperyalizmi ise Prusya Junker ve polis devletinin vahşi kabadayılığını, tam da bu savaşın kanlı vaftizinde tarihinin en büyük yığılmasına ulaşmış olan modern mali sermayenin atılğan açgözlülüğü ile birbirine bağlamaktadır.

Anglo-Fransız emperyalizmi son yüzyılda bu nedenle Asya ve Afrika'daki tüm kapitalizm öncesi ilişkileri yıkarken, Avrupa'daki siyaseti esas itibarıyla muhafazakârdı ve hâlen de öyle. Alman emperyalizmi ise şimdi Avrupa'daki kapitalist ilişkilerin üzerine yıkımın ve anarşinin kundak meşalesini atıyor. Doğu Elbe metodundaki acımasız iktisatının bir kaç ayında Polonya'nın, Litvanya'nın, Estonya'nın, Kurland'ın, Litvanya'nın, Ukrayna'nın, Romanya'nın ve Kafkasya'nın altını üstüne getirdi. Finlandiya'dan Karadeniz'e kadar tüm Doğu Avrupa'yı fokurdayan bir volkana dönüştürecek derecede sefalet, yıkım, içinden çıkılmaz bir karmaşa, ulusal ve sınıf çelişkilerinin şiddetlenmesini ve ölümcül bir nefreti üretti. Doğu'da son derece büyük meşakkatle engellenmekte olan patlama, an meselesidir.

Doğu'daki tüm bu seğiren anarşi ve yıkıcı fırtına alametleri, Batı'nın ufkunda görünenin karşısında, eğer orada da »düzeni« Hindenburg'un »Dicke Berta«sı sağlar, Fransa Polonya gibi canlı canlı kesilmiş et parçalarına ayrılır, Belçika Ukrayna gibi boğazlanır, Flandra Baltık ülkeleri gibi Almanya tarafından »kurtarılma« mutluluğuna ererse, çocuk oyuncağına benzerler.

Batı'daki her Alman zaferi Doğu Elbe gericiliğini ve ülke içindeki emperyalist çılgınlığı ölçülemez derecede artırdığından, Batı Avrupa'da belirli bir devamlılığı olacak yeni düzenin yerleştirilmesi, aynı tüm halklar için bir nebze tahammül edilebilecek herhangi bir burjuva-kapitalist biçimdeki denge gibi, Alman diktası altında olanaksızdır.

»Dicke Berta«nın dünya egemenliği, Avrupa'nın Prusya-Almanya boyunduruğuna girmesi – işte bunlar sadece çocuksu yamyamlıkları ve siyasî naiflikleriyle Reventlow'lar veyahut sadece hükümet sosyalizminin uşak ruhlularının tüm ciddiyetleriyle inanabilecekleri dünyadan habersiz bir fantezidir. Alman kılıcının Avrupa üzerindeki egemenliği, gözünü kan bürümüş olanların ancak Avrupa devrimiyle uyanacakları bir karabasandır.

Alman »galipleri«, şimdi acımasızca halkları talan ediyor, devrimleri boğuyor, ulusları »kurtarıyor«, yabancı bölgelerden parçalar kopartıyor, verimli toprakları korkunç çöllere dönüştürüyor ve insan kanını gübre gibi etrafa saçıyorlarsa, o zaman sadece ve sadece bu hedefe doğru sendelemektedirler.

Peki, bir »Alman zaferinden« sonra Almanya'nın içi nasıl olurdu? Almanya, mağlup Avrupa'yı kan ve demirle altta tutmak için sürekli savaş kampına dönuşürdü; bu sırtan devlet iflasından, baş döndürücü savaş borçlarının ve diğer silahlanmaların yük altındaki iktisadî yıkımdan başka bir şey değil. Ardından da dolaysız vergilerin ve tekellerin dokuz kuyruklu kedisi gelirdi, yani anavatan coşkusuyla savaş açılığının ardından halk kitlelerine tek ücret olarak, barışta kitlesel açlık!

Böylece Alman emperyalizminin dışarıdaki anarşinin bin yıllık Reich'i ile içerideki çöküşün bin yıllık Reich'i, tek yumurta ikizi gibi birbirlerine benzemektedirler. »Alman zaferi« - ne zaman ve nasıl gelirse gelsin – kum üzerine kuruludur; daha doğrusu bir kasırga üzerine kuruludur, daha kurulduğu günün ertesinde altındaki toprağın sarsılıp, çatırdamaya başlayacağı iskambilden bir evdir.

O halde Alman işçisi – hem de pek yakında ve bilhassa »Alman zaferinden« sonra –, ne kadar karşı koysa, kafasını kuma soksa da ve zamanın sesini duymak istemese de, devrime başvurmak zorunda kalacak. Yabancı özgürlüğün celladı, Avrupa gericiliğinin jandarması, demirden tarihsel yasalar kendileriyle alay geçilmesine müsaade etmediklerinden, çok yakında kendi eserine karşı baş kaldırmak zo-

runda kalacak. Alman proleteri bugünlerde kendi elleriyle sergilediği kadavra itaatiyle, gericiliğin hizmetinde elde ettiği kendi »zaferiyle« Avrupa ve netice itibariyle Alman devrimini hazırlamaktadır.

Ve o zaman geldiğinde, Hindenburg'un önünde, karınları üzerinde kaymak için şimdi Rusya'ya sırtını dönenler, tekrar Doğu'ya dönecek ve bugün emperyalizmin emriyle ayaklarındaki kanlı asker botlarıyla söndürmeye çalıştıkları yangından, o kutsal közde bir parça almaya çabalayacaklardır.

Spartacus, No. 9, Haziran 1918

Rosa Luxemburg, Toplu Eserleri, Cilt 4, S. 380 - 384.

RUS TRAJEDİSİ

Rus Devrimi, Brest-Litovsk barışından bu yana garip bir pozisyona girdi. Bolşeviklerin kendilerini yönlendirdikleri politika çok açık: Soluklanabilmek için her pahasına barış ve bu arada Rusya'da proletarya diktatörlüğünü kurmak ve tahkim etmek, bu arada olanaklı olduğunca sosyalizm anlamındaki reformları gerçekleştirmek ve Rusya örneğiyle hızlandırarak, enternasyonal proleter devrimin patlak vermesini beklemek. Rus halk kitlelerinin mutlak savaş yorgunluğu ve aynı zamanda Çarlıktan arda kalan askerî düzensizlik, savaşa devam etmenin zaten Rusya'nın ümitsiz kan kaybı anlamına geleceğinden, barışın hızlı bir şekilde gerçekleştirilmesinden başka bir çıkış yolu yoktu. Lenin ve yoldaşlarının hesabı buydu.

Bu, iki saf devrimci bakış noktası tarafından dikte edilmişti: tek çıkış yolu ve Dünya Savaşının kaçınılmaz sonucu olarak proletaryanın Avrupa devrimine olan sarsılmaz inanç ve aynı şekilde, Rusya'da elde edilen iktidarı, enerjik ve en radikal devinimleri gerçekleştirmeye kullanmak için, sonuna kadar sarsılmaz biçimde savunma kararlılığı.

Buna rağmen bu, büyük ölçüde ev sahibi, yani Rusya'nın özel bir barışla insafına kendisini teslim ettiği Alman militarizmi dikkate alınmadan yapılan bir hesaptı. Brest barışı gerçekte Rus devrimci proletaryasının Alman emperyalizmi önündeki kapitülasyonundan başka bir şey değildi. Elbette, Lenin ve dostları ne kendilerini, ne de başkalarını gerçekler hakkında aldattılar. Kapitülasyon yaptıklarını açıkça ilân ettiler. Maalesef yanıldıkları nokta, bu kapitülasyonla gerçekten bir soluklanma süreci elde etme, özel barışla Dünya Savaşının cehennem yangınından kendilerini kurtarma umuduuydu. Rusya'nın

»Spartacus« redaksiyonu bu makaleyi şu dipnot ile yayımlamıştı: »Makale, bizlerde de var olan çeşitli kaygıları ifade etmektedir – Bunlar, Bolşeviklerin nesnel durumlarından kaynaklanan kaygılardır, öznel tavırlarından değil. Makaleyi özellikle vardığı sonuç nedeniyle yayımlamaktayız: Alman Devrimi olmadan Rus Devrimi için kurtuluş, bu Dünya Savaşında sosyalizm için umut olmaz. Çözüm tektir: Alman proletaryasının kitlesel ayaklanması.«

Brest-Litovsk'taki kapitülasyonunun, emperyalist Allddeutsch siyasetinin olağanüstü güçlenmesine yol açacağı, böylelikle Almanya'da devrimci kalkışma fırsatlarını zayıflatacağı ve Almanya ile savaşın bitirilmesinden ziyade, bu savaşın yeni bir bölümünün başlangıcı olacağı gerçeğini dikkate almadılar.

Brest-Litovsk »barışı« gerçekte bir kuruntu, hayaldir. Almanya ve Rusya arasında barışın olduğu tek bir an dahi yoktu. Brest-Litovsk'tan bu yana bugüne kadar devam eden sadece tek tarafın yürüttüğü bir savaş: Almanların sistematik ilerlemesi ve Bolşeviklerin adım adım sessizce geri çekilmeleri oldu. Ukrayna'nın, Finlandiya'nın, Livland'ın, Estonya'nın, Kırım'ın, Kafkasların, Güney Rusya'nın büyük bölümlerinin ilhakı – tüm buraları Rusya'dır, yani, »ulusların kendi kaderlerini tayin hakkı« üzerine içi boş, küçük burjuva lafazanlar ne kadar gevezelik yaparsa yapsın, Rus Devriminin toprağıdır.

İkinci anlamı şudur: Devrimci toprağın Büyük Rusya bölümünün tahıl, kömür, maden ve petrol bölgeleriyle, yani devrimin en önemli iktisadî yaşam kaynaklarıyla bağının kopartılması.

Üçüncüsü: Rusya içerisindeki tüm karşı devrimci unsurların Bolşeviklere ve tedbirlerine karşı en güçlü direnç için cesaretlendirilmeleri ve güçlendirilmeleri.

Dördüncüsü: Rusya'nın tüm kendi eyaletleri – Finlandiya, Polonya, Litvanya, Ukrayna, Kafkaslar ve Romanya gibi komşu ülkelerle olan siyasî ve iktisadî ilişkilerinde Almanya'nın hakimlik rolü.

Almanya'nın Rusya'daki bu sınırsız ve istediği gibi hareket edebilmesinin genel sonucu, doğal olarak Alman emperyalizminin içeride ve dışarıda müthiş güçlenmesi ve böylelikle tabii olarak Antant ülkelerinin sonuna kadar direnç ve savaş kararlılıklarının hararetilendirilmesi, yani Dünya Savaşının uzatılması ve sertleştirilmesi oldu. Hatta dahası: Rusya'nın ilerleyen Alman ilhakına karşı gösterdiği dirençsizlik, doğal olarak Almanya'nın artan ağırlığına yanı vermek ve savunmasız deve karşı olan emperyalist iştahı dindirmek isteyen Antantı ve Japonya'yı da Rus topraklarında karşıt eyleme geçmeye itti. Şimdi Avrupa Rusya'sının Kuzeyi ve Doğusu ile tüm Sibiryaya bağlantılarından kopartılmakta ve Bolşevikler son yaşam kaynaklarından dışlanmaktadır.

Böylece Rus Devrimi, Brest barışı sonucunda her tarafından sarılıyor, aç bırakılıyor ve boğazlanıyor.

Ama içeride de, Almanya'nın Bolşeviklere bıraktığı toprakta da, devrimin egemenliği ve siyaseti garip pozisyona düşmek zorunda kalmıştır. Mirbach ve Eichhorn'a yönelik suikastlar, Alman emperyalizminin Rusya'daki terör rejimine yönelik anlaşılır bir yanıtıdır. Tabii ki sosyal demokrasi oldum olası terörü bireysel eylem olarak reddetmiş, ancak sadece daha etkin araç olarak kitlesel eylemi karşısına çıkarttı-

ğından, gerici şiddet egemenliğini teröre yeğlediğinden değil. Solcu sosyal devrimcilerin bu suikastları Antantın kışkırtması veya emriyle gerçekleştirdikleri haberi, elbette WTB'nin [Wolff Telgraf Ofisi] resmî sahtekârlıklarından birisidir. Bu suikastlar ya Alman egemenliğine karşı kitlesel ayaklanma sinyali olacaktılar, ya da Almanya'nın kanlı egemenliğine karşı çaresizliğin ve kinin duygusal intikam eylemleriydiler. Ama neden olursa olsun, bu suikastlar Rusya'daki devrim davasını ciddî bir tehlikeye soktular, yani şimdiye kadar egemen olan sosyalist grubu böldüler. Bolşevikler ile solcu sosyal devrimciler arasında bir kama soktular, hatta devrim ordusunun iki kanadı arasında bir uçurum ve ölümcül düşmanlık yarattılar.

Şüphesiz, var olan sosyal farklılıklar, mülk sahibi köylülük ve toprak proletaryası arasındaki karşıtolum ile diğer farklılıklar da eninde sonunda birbirlerinden kopmalarına neden olacaktı. Ancak Mirbach'a yönelik suikasta kadar durum bu kadar vahim görünmüyordu. Solcu sosyal devrimcilerin Bolşeviklere destek olmaları bir gerçek. Bolşevikleri iktidara getiren Ekim Devrimi, Kurucu Meclisin dağıtılması, Bolşeviklerin şimdiye kadarki reformları solcu sosyal devrimcilerin katılımı olmaksızın gerçekleşemezlerdi. Her iki kanat arasında ilk kama'yı Brest-Litovsk ve etkileri soktu. Şimdi ise Alman emperyalizmi Bolşeviklerin eski devrim müttefikleri ile olan ilişkilerinde hakemlik yapıyor gibi görünüyor, aynı Rusya'nın çeper eyaletleri ve komşu devletlerle olan ilişkilerinde hakem olduğu gibi. Böylelikle Bolşeviklerin iktidarına ve reform eserine karşı zaten büyük olan direnişin artacağı, egemenliklerinin üzerine kurulu olduğu temel in daraldığı çok açık. Devrimin heterojen unsurlarının iç ihtilafları ve bölünmeleri, başlayan her devrimin giderek radikalleşmesinde kaçınılmaz olduğu gibi, kendiliğinden kaçınılmazdı. Ama şimdi Almanya'nın Rus Devrimi üzerindeki kılıcın egemenliği ile ilgili gerçek bir ihtilaf başladı. Alman emperyalizmi, Rus Devriminin etini eşeleyeyen bir kazıktır.

Ama tehlikelerin hepsi bundan ibaret değil! Dünya Savaşının, Doğu'da kırıldığı zannedilen tunç çemberi şimdi Rusya ve dünyanın etrafında tamamen kapanıyor: Antant, Kuzey'den ve Doğu'dan Çekoslovaklar ve Japonlarla ilerliyor – Almanya'nın Batı'dan ve Güney'den ilerlemesinin doğal, kaçınılmaz sonucu. Dünya Savaşının alevleri Rus toprağına da sıçırıyor ve bir an sonra Rus Devriminin üzerine akacaklar. Sonuç itibarıyla – verilebilecek en büyük bedele rağmen – Rusya'nın kendisini Dünya Savaşından tek başına çekmesi olanaksız görünüyor.

Ve şimdi Bolşevikler dikenli yollarının son durağı olarak en kötünün tehlikesiyle karşı karşıyalar: Bolşeviklerin Almanya ile ittifakı korkunç bir hayalet gibi yaklaşıyor! Ancak bu, Dünya Savaşının Rus Devriminin boynuna doladığı uğursuz zincirin son halkası olurdu:

Önce geri çekilme, sonra kapitülasyon ve nihâyetinde Alman emperyalizmiyle ittifak. Böylece Rus Devrimi, çıkmak istediği Dünya Savaşı tarafından bir kutuptan diğerine fırlatılmış olur – Çar altında Antant tarafından, Bolşevikler altında Almanya'nın tarafına.

Devrimin başlamasıyla gösterdiği ilk jest, Fransız-İngiliz emperyalizminin savaşçı birliğine katılmayı reddetmesi, Rus devrimci proletaryasının onur abidesi kalacaktır. Anca bu uluslararası durum karşısında Alman emperyalizmine savaşçı birliği hizmeti sunmak çok daha kötüdür.

Troçki, eğer Rusya bir Japon veya Alman ilhaki arasında seçim yapma durumunda kalırsa, o zaman, Almanya devrim için Japonya'dan daha olgun olduğundan, sonucusunu seçerdi diye bir açıklama yapmış. Bu spekülasyonun ıstırap veren tarafı çok açık. Söz konusu olan Almanya'nın düşmanı olarak sadece Japonya değil, aksine proleter devrim için iç koşullarının Almanya'dan daha uygun olup olmadıklarını bugün kimsenin söyleyemeyeceği İngiltere ve Fransa'dır. Ancak Troçki'nin varsayımı, Almanya'daki devrim umudu ve olanaklarının Alman militarizminin her güçlenmesi ve her zaferiyle daha derine gömüldüğünden, esas itibariyle yanlıştır.

Bunun haricinde ama, bu sözde gerçekçi olanın haricinde, başka bakış noktaları da söz konusudur. Bolşeviklerin Alman emperyalizmi ile ittifaka girmeler, uluslararası sosyalizme atılabilecek en feci ahlaki tokat olur. Rusya, Almanya ve bütün Avrupa'daki tüm dürüst sosyalistlerin Batı Avrupa işçi hareketinin pratiğinin yarattığı mide bulantısından kurtulmak için, kendilerini, sebatlı olmak için cesaretle, ideal eserlere olan inançla, kutsal cümlelerle kuşatmak için baktıkları, devrimci sosyalizmin, ilkelerin ve ideal değerlerin yön bulduğu tek ve son köşeydi. Lenin ve Hindenburg'un acayip »eşleştirilmeleleriyle« Doğu'daki ahlaki ışık kaynağı sönmüş olur. Alman egemenlerin bu korkunç ittifakı sağlamak için Sovyet hükümetinin göğsüne silah dayadıkları ve çaresiz durumunu kullanmak istedikleri çok açık. Ancak biz, Lenin ve dostlarının bu zorlama karşısında hiç bir şekilde geri adım atmayacaklarını ve »Buraya kadar!« diyeceklerini umuyoruz.

Alman süngüleri üzerinde oturan sosyalist devrim, Alman emperyalizminin tasarrufuna bağımlı proletarya diktatörlüğü – bu, görebileceğimiz en rezil bir şey olurdu, zaten saf ütopyedir. Bolşeviklerin bu durumda ahlaki prestijlerinin yok olacağından bahsetmek bile gereksiz – her türlü hareket özgürlüklerini ve bağımsızlıklarını iç politikada da kaybedip, en kısa zamanda sahneden kaybolurlardı. Uzun zamandan beri Almanya'nın bir kararla diğeri arasında gidip geldiğini ve Miljakovları, Hetmanlardan birini ve Bolşevik şanının, tanrı bilir hangi onur adamını ve kuklasını yok etmek, Lenin ve yoldaşlarını, aynı Uk-

raynalılar, Lubinsky ve ortakları gibi, Truva atı rolünü oynamalarından sonra boğmak için fırsat kolladığını çocuklar bile görüyorlar.

İşte tam o zaman ödenen bütün bedeller, Brest barışının büyük bedeli boşuna ödenmiş olurdu; çünkü sonunda karşılığı ahlaki iflastır. Bu ahlaki çöküş yerine, Bolşeviklerin üstün düşmanlara karşı tarihsel durumun bu dezavantajında verdiği mücadelede alacakları her siyasi çöküş tercih edilirdi.

Bolşevikler şüphesiz politikalarında çeşitli hatalar yapmışlardır ve belki de hâlâ yapıyorlardır – ama bize hata yapılmayan tek bir devrim gösterebilirler ya! Kaldı ki, hatasız bir devrim tahayyülü, hem de bu tamamen emsalsiz durumda, ancak dünyadan bihaber Alman köy öğretmenin düşünebileceği kadar kaba hayal olurdu. Eğer Alman sosyalizminin sözde önderleri basit bir Reichstag oylamasında ne yapacaklarını şaşırıyor ve sosyalizm alfabetinin açıkça yolu gösterdiği yerde korkudan küçük dillerini yutuyor ve sosyalizmi kötü öğrenilmiş bir ders misali unutuveriyorlarsa, o zaman gerçekten dikenli yollarda yürüyen ve dünyaya yeni yollar göstermek istedikleri eşsiz bir tarihsel durumdaki partinin hata yapmaması nasıl istenebilir?

Ancak Bolşeviklerin hatalarının çoğunluğu ile bugün içinde buldukları uğursuz durum, uluslararası proletarya ve ilk etapta Alman proletaryası tarafından önüne itildikleri sorunun esas itibarıyla çözülemeyen oluşunun sonucudur. Etrafı katı emperyalist gericilikle çevrilmiş ve insanlık tarihinin en kanlı Dünya Savaşının etrafında tepindiği tek bir ülkede proletarya diktatörlüğünü ve sosyalist devrimi gerçekleştirmek, bir dairenin karesinin çıkarmakla eş anlamlıdır. Bu görev karşısında her sosyalist parti başarısız kalır ve mahvolurdu – ister zafer iradesini ve uluslararası sosyalizme olan inancını, isterse de kendinden feragat etmeyi siyasetinin öncü yıldızı yapsın.

Şimdi ağızlarında köpükle Bolşevikler hakkında yaygara koparan ve yurt dışında kendilerini acındıran – bak hele! – Ströbel, Bernstein ve Kautsky gibi kahramanların göğüslerine kafalarını dayayıp, teselli arayan Axelrod, Dan, Grigorjanz ve hangi adı taşıyorlarsa taşıyınlar, o erik gibi yumuşak ve sulu gözlüleri, o Almanları Bolşeviklerin yerinde görmek isterdik doğrusu! Tabii ki o çok bilmişlikleri içeride Miljukov ile, dışarıda ise Antantla ittifak kurmaktan öte gitmez, buna ek olarak da her türlü sosyalist reformdan, hatta bunların denenmesinden dahi feragat etmekle sonuçlanırdı – hani o, Rusya'nın tarım ülkesi olduğuna ve kapitalistlik açısından yeterince olgunlaşmamışlığına dair hadım bilgelikleri nedeniyle.

Söz konusu olan nesnel durumun yanlış mantığıdır: Bugün Rusya'da iktidara gelecek olan her sosyalist parti, uluslararası proleter ordusunun parçası olarak bu ordunun büyük kesimleri tarafından yalnız bırakıldığı müddetçe, yanlış bir taktik uygulamak zorundadır.

Bolşeviklerin hatalarının suçu, sonuç itibariyle uluslararası proletaryanın ve öncelikle, barış döneminde dünya proletaryasının önünde yürüdüğünü iddia eden, dünyayı yönetme ve öğretme küstahlığında bulunan, kendi ülkesinde en az on milyon erkek ve kadın taraftarı olan ve dört yıldan beri Ortaçağın yanaşmaları gibi, egemen sınıfların emriyle günde yirmi dört defa sosyalizmin beline vuran Alman sosyal demokrasisinin ısrarlı alçaklığındadır.

Bugün Rusya'dan gelen haberler ve Bolşeviklerin içinde buldukları durum, Alman işçi ve asker kitlelerinin şeref duygularının kalan son kıvılcımına yönelik sarsıcı çağrıdır. Rus Devrimini soğukkanlılıkla parçalanmaya, kuşatılmaya ve açlığa terk ettiler. Bari onları onikiye beş kala olabilecek en kötü sonuçtan: ahlaki intihardan, Alman emperyalizmiyle ittifaktan kurtarınlar.

Rusya'nın karıştığı trajedinin sadece tek çözüm var: Alman emperyalizminin sırtında bir ayaklanma, soykırımın enternasyonal devrimci biçimde sonlandırılmasının sinyali olarak Alman halk kitlelerinin ayaklanması. Rus Devriminin şerefine kurtarılması, bu kader gününde Alman proletaryasının ve uluslararası sosyalizmin şerefine kurtarılmasıyla özdeştir.

Spartacus, No. 11, Eylül 1918

Rosa Luxemburg, Toplu Eserleri, Cilt 4, S. 385-392.

RUS DEVRİMİ ÜZERİNE*)

Rus Devrimi, Dünya Savaşı'nın en muazzam olgusudur. Başlaması, emsalsiz radikalizmi, kesintisiz etkisi, resmî Alman sosyaldemokrasininin, Alman emperyalizminin başlayan fetih kampanyasını bir memur gayretiyle ideolojik olarak örtbas etmek için kullandığı yalan söylemini: yani Rus Çarlığını yıkacak ve ezilen halklarını özgürleştirecek olan Alman süngüsünün misyonu söylemini, en iyi biçimde deşifre etmiştir. Rusya'daki devrimin ulaştığı muazzam kapsam, bütün sınıf ilişkilerini sarsan, tüm sosyal ve iktisadî sorunları açığa çıkartan ve burjuva cumhuriyetinin ilk devresinden diğer safhalarına iç mantığının uğursuzluğuyla ilerleyen derinlemesine etkisi – ki Çarlığın yıkılması dar bir epizot, neredeyse önemsiz bir olay olarak kalmıştır -, tüm bunlar Rusya'nın kurtuluşunun savaşın ve Çarlığın askerî yenilgisinin bir sonucu, Kautsky'nin redaksiyonu altındaki »Neue Zeit«ın başyazısında sözünü verdiği »Alman yumruğu içinde tutulan Alman süngüsünün« bir kazancı değil, aksine devrimin kendi ülkesinde kökleşmiş ve tamamen olgunlaşmış olmasının bir sonucu olduğunu apaçık göstermektedir. Alman emperyalizminin, Alman sosyaldemokrasininin ideolojik kalkını arkasındaki savaş macerası, Rusya'daki devrimi olanaklı kılmamış, aksine, başlangıçta belirli bir süre için – 1911'den 1913'e kadar artarak gelişen selden sonra – tehir etmiş ve ardından – devrimin başlamasından sonra – ona en ağır, en olağandışı koşulları yaratmıştır.

Bu gelişme, her düşünebilen gözlemci için, Kautsky'nin hükümet sosyalistlerinin partisiyle üzerinde hemfikir olduğu ve Rusya'nın iktisadî açıdan geri kalmış, genellikle tarım ülkesi olarak sosyal dev-

*) Redaksiyonel başlık. Bitirilmemiş metin. Rosa Luxemburg, Werke, Bd. 4, S. 332-365'den alıntı.

rim ve proletaryanın diktatörlüğü için olgun olmadığını ileri süren doktriner teoriyi yalanlayan bir kanıttır. Rusya'nın sadece bir burjuva devrimi için olgunlaştığını söyleyen – ve Rusya'daki sosyalistlerin burjuva liberalizmi ile koalisyona girme taktiğini temellendiren yaklaşımın dayandırıldığı – bu teori aynı zamanda Rus işçi hareketi içerisindeki oportünist kanadın, Axelrod ve Dan'ın liyakatli yönetimi altındaki Menşeviklerin teorisidir. İkisi de, Rus ve Alman oportünistleri, Rus Devrimi'ne yönelik ve taktiğin detay sorularıyla ilgili pozisyonların kendiliğinden ortaya çıktığı bu temel değerlendirmelerinde bütünüyle Alman hükümet sosyalistleriyle uyuyorlar: her üçünün de görüşüne göre Rus Devrimi, Alman emperyalizminin, Alman sosyaldemokrasisinin mitinde oluşan, asil görev olarak adlandırdığı safhada, Çarlığın yıkılması noktasında durmalıydı. Eğer devrim bu noktadan ileri gitti, proletarya diktatörlüğünü ödev olarak gördüyse, bu, o doktrine göre, Rus işçi hareketinin radikal kanadının, Bolşeviklerin, basit bir hatasıydı ve bu yüzden devrimin ilerleyen süreçlerinde karşılaştığı her olumsuzluk, kurbanı olduğu her kargaşa bu uğursuz hatanın doğal sonucuydu. Gerek tepinimci »Vorwärts«, gerekse de Kautsky tarafından »marksist düşüncenin« bir meyvesi olduğu iddia edilen bu doktrin teorik olarak, sosyalist değişimin ulusal, yani her modern devletin kendi sorunu olduğunu söyleyen özgün »marksist« buluşa yol açmaktadır. Tabii ki Kautsky, soyut şemanın sisleri arasında kapitalizmin dünya çapındaki ve modern ülkelerinin tümünü birbirine bağlı bir organizma haline getiren iktisadî bağlantılarını göstermesini çok iyi bilir.

Rus Devrimi – uluslararası gelişme ve tarım sorununun bir meyvesi: çözümü, burjuva toplumunun sınırları içerisinde olanaksız.

Bu doktrin pratikte uluslararası proletaryanın ve ilk etapta Alman proletaryasının Rus Devrimi'nin başarısına yönelik sorumluluğunu unutturma, bu devrimin uluslararası bağlantılarını yalanlama eğilimi göstermektedir. Savaşın ve Rus Devrimi'nin seyri, Rusya'nın ham oluşunu değil, Alman proletaryasının tarihsel görevleri yerine getirmedeki olgun olmamasını kanıtlamıştır ve Rus Devrimi'ne her eleştirisel bakışın ilk görevi, bu gerçeği tüm çıplaklığı ile göz önüne çıkartmaktır. Rus Devrimi'nin kaderi bütünüyle uluslararası olaylara bağımlıydı. Bolşeviklerin politikalarını tamamen proletaryanın dünya devrimine dayandırmaları, politik öngörülerinin ve esaslı sadakatlerinin, politikalarının cesur atılımının en parlak kanıtıdır. Burada kapitalist gelişmenin son on yılda yaptığı devasa sıçrayış görülebilmektedir. 1905 – 1907 Devrimi, Avrupa'da çok zayıf bir yankı buldu. Bu nedenle bir başlangıç bölümü olarak kalmak zorundaydı. Devamı ve çözümü, Avrupa'daki gelişmeye bağılıydı.

Eleştirisiz savuncarlığın değil, sadece etraflı, düşünceli eleştirinin deneyim ve öğreti hazinelerini çıkartabileceği çok açıktır. Dünya tarihinin ilk deneyinde işçi sınıfının diktatörlüğüyle, hem de düşünülebiyecek en ağır koşullar altında: dünya yangınının ve emperyalist soykırım kaosunun ortasında, Avrupa'nın en gerici askerî gücünün ilmiği içinde, uluslararası proletaryanın bütünüyle başarısızlığı karşısında, yani bu olağandışı koşullar altındaki bir işçi diktatörlüğü deneyiyle Rusya'da tüm yapılanların mükemmelliğinin zirvesi olduğunu söylemek, deli saçması olurdu. Diğer taraftan sosyalist politikanın temel kavramları ve zorunlu tarihsel önkoşullarına bakış, bu son derece koşullar altında en devasa idealizmin ve en dayanıklı enerjinin bile devrime ve sosyalizme değil, en fazla bunların aciz ve çarpık hamlelerine yol açacağı varsayımına zorlamaktadır.

Bunları, tüm etraflı bağlantıları ve etkileriyle açık bir biçimde göz önüne çıkarmak, bütün ülkelerdeki sosyalistlerin temel ödevidir; çünkü ancak böylesi bir acı idrak sonucunda uluslararası proletaryanın Rus Devrimi'nin kaderiyle ilgili olan sorumluluğunun büyüklüğü ölçülebilir. Diğer yandan, salt bu yol üzerinden proleter devrimin sırt sırta uluslararası hareketinin belirleyici önemi geçerlilik kazanır – tek tek ülkelerdeki proletaryanın çalışkanlığının ve en büyük fedakârlığının, olmadığı takdirde, kaçınılmaz olarak çelişkiler ve hatalar keşmekeşine döndürecek temel koşul olarak.

Rus Devrimi'nin akıllı önderlerinin, Lenin ve Troçki'nin, dikenli ve türlü tuzakla dolu olan yollarında, bazı kesin adımlarını büyük tereddütler içinde ve şiddetli isteksizlikle attıkları ve acı zorunluluklar ile dayatmaların kaynaklı girdabında yapmak zorunda olduklarını, Enternasyonal tarafından sosyalist politikanın eleştirisiz hayranlığa ve şevkli taklide yol açacak ulu örneği olarak kabul görülmesini beklemekten hayli uzak oldukları, kesinlikle şüphe götürmemektedir.

Aynı şekilde Rus Devrimi'nin kat ettiği şimdiye kadarki yolların eleştirel değerlendirilmesinin, yalnızca Rus proletaryasının Alman kitlelerinin utandırıcı miskinliğini aşacak olan saygınlığının ve hayranlık uyandıran örneğinin altını tehlikeli biçimde oyacağı korkusuna kapılmak ta yersizdir. Bundan yanlış bir şey olamaz. Almanya'daki işçi sınıfının devrimci eylem gücü artık hiç bir zaman Alman sosyaldemokrasisinin geleneğindeki herhangi bir kitlesel telkine, ister kendi »mercileri«, ister »Rus örneği« olsun, herhangi bir lekesiz otoriteye dayanan vesayet metotları anlayışı ile yaratılamayacaktır. Alman proletaryasının tarihsel eylem yetisi devrimci hurra havasının yaratılmasıyla değil, tam tersine sadece görevlerin dehşetli ciddiyetinin, tüm karmaşıklıklarının idraki, politik olgunluk ve zihinsel bağımsızlık ve de kitlelerin, Alman sosyaldemokrasisi tarafından on yıllarca çeşitli bahaneler altında öldürülmeye çalışılan eleştirel karar verme yetisi

sayesinde doğabilir. Rus Devrimi'nin ve bütün tarihsel bağlantılarının eleştirel değerlendirilmesi, Alman ve uluslararası işçilerin günümüzdeki durumdan doğan görevlerin üstesinden gelebilmeleri için olabilecek en iyi eğitimidir.

II

Rus Devrimi'nin, Mart'ta patlak vermesinden, Ekim Devrimi'ne kadar süren ilk devresi, genel seyri açısından gerek büyük İngiliz Devrimi'nin, gerekse de büyük Fransız Devrimi'nin tam bir benzeridir. Bu, burjuva toplumunun koynunda üreyen devrimci güçlerin, eski toplumun zincirlerine karşı verdikleri her ilk, büyük genel mücadelenin tipik gelişimidir.

Gelişimi doğal olarak yükselen bir çizgide hareket etmektedir: ılımlı başlangıçlardan, hedeflerin giderek daha fazla radikalleşmesine, sınıflar ve partiler koalisyonundan, en radikal partinin tek egemenliğine doğru.

İlk anlarda, 1917 Mart'ında, devrimin başında »Kadetler«, yani liberal burjuvazi duruyordu. Devrimci selin ilk genel yükselişi, önüne çıkan herkesi ve her şeyi birlikte götürdü: devlet darbesinin [1*] sonucu olan gerici dört sınıflı seçim sisteminin [2*] en gerici ürünü olan dördüncü Duma, aniden devrimin bir organı haline geldi. Milliyetçi sağcılar dahil, bütün burjuva partileri aniden mutlakîyetçiliğe karşı saf aldılar. Mutlakîyetçilik, daha ilk taarruzda, hafif dokunmayla yere düşecek ölü bir uzuv gibi, direniş göstermeksizin yıkıldı. Gelişmenin fırtınalı süreci, zamanında Fransa'nın on yıllar sonrasında kat ettiği yolu, günler ve hatta saatler içerisinde aldı. Burada Rusya'nın, Avrupa'nın yüzyıllık gelişiminin bir sonucunu gerçekleştirdiği ve 1917 Devrimi'nin, Alman »kurtarıcıların« hediyesi değil, 1905 – 1907 Devrimi'nin doğrudan devamı olduğu görüldü.

Ancak şimdi ikinci, daha zor olan görev başlıyordu. Devrimin itici gücü, daha ilk anından itibaren kent proletaryasının kitlesiydi. Talepleri salt politik demokrasiyle kısıtlı değil, bilâkis uluslararası politikanın acil sorununa: hemen barışa yönelikti. Devrim, aynı zamanda

[1*] Çarlık Hükümeti 3 Haziran 1907'de II. İmparatorluk Dumasını lağvetmiş ve sosyal-demokrat fraksiyonun üyelerini tutuklamıştı. Aynı anda, İmparatorluk Dumasının onayını almadan, yeni seçim yasasını yürürlüğe soktu. Darbe hükümete, Duma içerisinde sağcı bir çoğunluk sağlama ve 1912'de seçilen IV. İmparatorluk Dumasını »en gerici katmanların, kölecî toprak sahipleri ve burjuvazinin üst kesimleri ile içi çe geçmiş olan Çarlık bürokrasisinin« iktidar organı haline getirme olanağını veriyordu. (W.I. Lenin, Werke, Bd. 19, S. 29)

[2*] Aralık 1905 tarihli seçim yasasına göre seçmenler, zümre ve mülkiyetlerine göre dört sınıfa ayrılıyor, toprak sahiplerine özel imtiyazlar tanınıyor ve işçi ile köylü delegelerinin sayısı azaltılıyordu. Bu antidemokratik seçim yasasına 1907 darbesinden sonra yeni sınırlamalar eklendi. Böylece büyük toprak sahipleri ile büyük burjuvazinin Duma'daki egemenliği garanti altına alınırken, Rusya'nın kenar bölgelerindeki halklara ya hiç, ya da çok sınırlı seçim hakkı veriliyordu.

aynı hemen barış talebini yükselten ordu kitlesine ve tarım sorunu- nu 1905 Devrimi'nden bu yana hep ön planda tutan köylü kitlesine dayanmaktaydı. Hemen barış talebi, sözcülüğünü Milhukov'un [3*] yaptığı liberal burjuvazinin emperyalist tandansı ile sert bir biçimde çelişmekteydi; toprak sorunu ise, burjuvazinin diğer kanadının, derebeyliğin, korkulu rüyası ve böylelikle, kutsal özel mülkiyete yönelik bir suikast anlamına geldiğinden, bütün burjuva sınıflarının hassas noktasıydı.

Böylelikle devrimin ilk zaferinin ertesi günü, devrimin tam ortasında iki temel nokta, barış ve toprak sorunu üzerine bir iç mücadele başladı. Liberal burjuvazi sürünceme ve kaçamaklar taktiğini başlattı. İşçi kitleleri, ordu, köylülük giderek daha atılğan bir biçimde bastırıyorlardı. Barış ve toprak sorununun, cumhuriyetin siyasî demokrasisinin kaderiyle bağlı olduğu şüphe götürmüyordu. Devrimin ilk taarruz dalgasına kapılıp, cumhuriyetçi devlet biçimine kadar sürüklenen burjuva sınıfları, kısa zaman sonra gerici dayanak noktaları aramaya ve sessizce karşı devrimi örgütlemeye başladılar. Kaledin Kazaklarının Petersburg'a [4*] karşı giriştikleri saldırı bu tandansın açık bir ifadesiydi. Bu saldırı başarılı olsaydı, sadece barış ve toprak sorununun değil, demokrasinin, cumhuriyetin sonu gelecekti. Proletaryaya karşı dehşetli bir egemenlik kuracak olan askerî diktatörlük ve monarşiye geri dönüş, kaçınılmaz sonuç olacaktı.

İşte burada Kautsky çizgisindeki Rus sosyalistlerini, Menşevikleri yönlendiren taktiğin ütopyikliği ve özünde gericiliği ölçülebilir.

Bu çalışkan adamın [5*] Dünya Savaşı'nın dört yılında yorulmaz yazıcılığıyla nasıl sakin ve metotlu bir biçimde, sonucunda sosyalizmi sağlam bir yeri kalmayan eleğe dönecek şekilde, sosyalizme peş peşe teorik delikler açtığını izlemek, hayret vericidir. Taraftarlarının resmî kuramcının bu çalışkan eserini izlemeleri ve her yeni icadını gözlerini kırpmadan yutmalarındaki eleştirisiz itidal, Scheidemann ve ortaklarının taraftarlarının, sosyalizmin bunlar tarafından pratikte adım adım delinmesini izlemelerindeki itidal ile benzeşmektedir. Gerçekten de her iki uğraş birbirini tamamlamaktadır ve Kautsky, marksizmin resmî tapınak bekçisi, savaşın başlangıcından itibaren Scheidemannların pratikte yaptıklarını: 1. Enternasyonal, barışın enstrümanı; 2. Silahsızlanma ve Milletler Cemiyeti, milliyetçilik; ve en sonunda da 3. Demokrasi, sosyalizm >değilki teoride yapmaktadır.

[3*] Kadetlerin önderi P.N. Miljukov geçici hükümetin Dışişleri Bakanı'ydı.

[4*] Kazak Atamanı A.M. Kaledin Don Kazaklarını mobilize etmiş ve 1917 Ağustos'unda devrimi engellemek ve bir askerî diktatörlük kurmak için Petrograd'a yürüyen L.G. Kornilov yönetimi altındaki karşı devrimci birlikleri desteklemişti. İşçiler ve askerler, Bolşeviklerin önderliğinde karşı devrimcilere karşı koydular ve onları hüsrana uğrattılar.

[5*] Karl Kautsky kast edilmektedir.

Rus Devrimi'nin burjuva karakteri uydurmasına kendini kaptırarak – öyle ya, Rusya sosyal devrim için henüz olgunlaşmamıştı – umutsuzca burjuva liberalleri ile koalisyona, yani devrimci gelişmenin doğal iç seyri nedeniyle bölünmüş olan, birbirleriyle sert bir biçimde çelişen güçlerin cebri birleşimine sarılmışlardı. Axelrod ve Don'lar, devrim ve devrimin ilk kazanımı olan demokrasiye yönelik en büyük tehdidi oluşturan o sınıflar ve partilerle her pahasına birlikte çalışmak istiyorlardı.

Böylesi bir durumda, başlangıçtan itibaren demokrasiyi kurtaran ve devrimi ilerleten o taktiğini ilân ve çelik tutarlılıkla takip eden Bolşevik akım tarihsel onura hak kazanmaktadır. Bütün iktidarı sadece işçi ve köylü kitlesinin, Sovyetlerin eline bırakmak – işte bu gerçekten devrimin içinde bulunduğu zorluktan çıkmanın tek yolu, devrimin dar boğazdan çıkartılıp, engelsiz gelişmesi için akıp gideceği nehir yatağının önündeki kördüğümü açan kılıç darbesiydi.

Böylelikle Lenin-Partisi, Rusya'da devrimin ilk devresindeki gerçek çıkarlarını kavrayabilen tek parti, devrimi ileriye iten unsuru, yani bu anlamda da gerçekten sosyalist politika yapan tek partiydi.

Devrimin başlangıçlarında her taraftan düşmanlıkla, iftirayla ve fesatla karşılaşan Bolşeviklerin, en kısa sürede devrimin başına getirilmeleri ve tüm gerçek halk kitlelerini: kent proletaryasını, orduyu, köylülüğü ve demokrasinin devrimci unsurlarını, sosyalist-devrimcilerin sol kanadını kendi bayrağı altına toplayabilmesi işte buradan açıklanabilir.

Rus Devrimi'nin gerçek durumu bir kaç ay sonrasında tek seçeneğe indirgendi: Ya karşı devrimin zaferi ya da proletarya diktatörlüğü, ya Kaledin ya Lenin. Kısa süre sonra ilk sarhoşluğun ardından her devrimde ortaya çıkan ve Rusya'daki, »burjuva« devrimi çerçevesinde çözümü olmayan barış ve toprak sorunlarının somut ivediliğinin bir sonucu olan objektif durum buydu.

Rus Devrimi bu noktada da her büyük devrimin temel öğretisini, yaşam yasasını teyit etti: [Devrim] ya çok hızlı davranıp ileriye hamle yapacak ve demirden yumruğuyla tüm engelleri bertaraf edip, hedeflerini hep yeniden daha ileriye yerleştirecek, ya da kısa zamanda zayıf çıkış noktasına geri itilecek ve karşı devrim tarafından ezilecektir. Durmanın, yerinde saymanın, ilk anda elde edilen hedeflerle yetinmenin devrimde yeri yoktur. Ve her kim ki parlamentodaki göstermelik kavgaların sıkıcı bilgeliklerini devrimci taktiğe uygulamak istiyorsa, o sadece devrimin yaşam yasasına, psikolojisine ve tüm tarihsel deneyimlere aynı bir kapalı kutuya olduğu gibi yabancı olduğunu gösteriyordur.

1642'de patlak veren İngiliz Devrimi'nin seyri. Eşyanın mantığı, nasıl Presbiteryanlar'ın zayıf dalgalanmalarının, kralcı orduya karşı

verilen tereddütlü savaşta Presbiteryan önderlerin kesin savaştan ve böylelikle I. Karl'a karşı zafer kazanmaktan kasten kaçınmalarının, Independentler'in onları parlamentodan kovmalarını ve iktidarı kendi ellerine geçirmelerini reddedilemez zorunluluk haline getirmişti. Independent Hareketi'nin bütün vurucu gücünü Independent Ordusu içindeki küçükburjuva askerlerin alt kitlesi, Lilburn'cü »Eşitleyiciler« iken, Digger Hareketi içerisinde ifadelerini bulan ve demokratik »Eşitleyiciler« Partisi'nin mayalı hamurunu oluşturanlar, en ileri giden sosyaldevrimci unsurlar, asker kitlesinin proleter unsurlarıydı.

Devrimci proleter unsurların asker kitlesi üzerindeki fikrî etkisi olmaksızın; demokratik asker kitlesinin de Independentler Partisinin burjuva üst katmanlarına yönelik baskısı olmaksızın, ne parlamento Presbiteryanlar'dan »temizlenir«, Kavalyalar Ordusu'na ve İskoçlara karşı verilen savaş zaferle sonuçlanır, ne mahkeme açılıp I. Karl idam edilebilir, ne de Lordlar Kamarası lağvedilip, cumhuriyet ilân edilebilirdi.

Büyük Fransız Devrimi'nde nasıldı? Burada da Jakobenlerin dört yıllık mücadeleden sonra iktidarı ele geçirmelerinin, devrimin kazanımlarını kurtarmak, cumhuriyeti gerçekleştirmek, feodalizmi parçalamak, içte ve dışarıda devrimci savunmayı örgütlemek, karşı devrimin konspirasyonlarını bastırmak ve Fransa'daki devrimci dalgayı bütün Avrupa'ya yaymak için tek araç olduğu ortaya çıkmıştı.

Rus Devrimi'nin ilk safhasındaki »burjuva karakterinin« korunmasını isteyen Kautsky ve Rus yandaşları, Büyük Fransız Devrimi'ni iki evreye: ilk, Girondist safhanın »iyi« devrimi ve Jakobenci iktidardan sonraki »kötü« devrime ayıran geçen yüzyılın Alman ve İngiliz liberallerinin dengidirler. Tarih anlayışının liberal sığılığı »ölçüsüz« Jakobenlerin iktidarı ele geçirmeleri olmaksızın Girondist safhanın ilk ürkek ve yarım kazanımlarının devrimin enkazı altında kalacağını, 1793'deki tarihsel gelişmenin gidişatı karşısında Jakoben diktatörlüğün tek alternatifinin »ılımlı« demokrasi değil, aksine Bourbon'ların restorasyonu olacağını kavrama gereğini hissetmez tabii ki! Devrimlerin hiç birinde »altın orta yol« ayakta kalmaz. [Devrimin] doğa yasası acil kararları gerekli kılar: Ya lokomotif tarihsel yükselişin en uç noktasına kadar son süratle ilerletilecektir, ya da kendi ağırlığıyla çıkış noktasına geri kayacak ve yarı yolda zayıf güçleriyle geriye dönüşü durdurmak isteyenleri kurtulamayacak bir biçimde uçuruma sürükleyecektir.

Her devrimde önderliği ve iktidarı ancak en ileri itici parolayı sunan ve bunun bütün sonuçlarına katlanmaya hazır olan partinin ele geçirebileceği buradan açıklanabilir. Başlangıçta kitleler üzerinde müthiş etkileri olan, ama uzun süren ikircikliklerinden, iktidarı ve sorumluluğu üstlenmekten kaçınmalarından sonra sahneden şö-

retsizce süpürülen Rus Menşeviklerinin, Dan, Zereteli ve diğerlerinin acıklı rolü buradan açıklanabilir.

Lenin Partisi, gerçek bir devrimci partinin icabını ve yükümlülüğünü kavrayan ve »Tüm iktidar proletarya ve köylülük eline!« şiarıyla devrimin devamını güvence altına alan tek partiydi.

Böylelikle Bolşevikler, Alman sosyaldemokratlarının her zaman korkulu rüyası olan ünlü »halkın çoğunluğu« sorusunu çözdüler. [Alman sosyaldemokratlar] parlamenter kretinizmin ıslah olmaz çırakları olarak, parlamenter çocuk bahçesinin sözüm ona bilgeliğini basitçe devrime uyarlıyorlar: bir şeyi gerçekleştirebilmek için illâki çoğunluğa sahip olmak gerekliymiş. Yani devrimde de önce »çoğunluğu« kazanmalıymışız. Ancak devrimlerin gerçek diyalektiği bu parlamenter köstebek bilgeliğini tersine çevirmektedir: Yol, çoğunluk üzerinden devrimci taktiğe değil, devrimci taktikten çoğunluğa gider. Sadece önderlik yapmayı, yani ileriye itmeyi bilen bir parti, rüzgâr hızıyla taraftar kazanır. Lenin ve yoldaşlarının belirleyici momentte ileriye itici olan tek şiarı: »Tüm iktidar proletarya ve köylülük eline!« şiarını yükseltme kararlılığı, önderleri Marat gibi bodrumlarda saklanmak zorunda kalan, kovuşturulan, iftira edilen, »illegal« bir azınlığı bir gece içerisinde devrimin mutlak hâkimi haline getirmiştir.

Bolşevikler de hemen bütünsel ve en ileriye gidici programı iktidarlarının amacı olarak açıkladılar: Burjuva demokrasisinin güvence altına alınması değil, sosyalizmi gerçekleştirmek amacıyla proletarya diktatörlüğü. Böylelikle ilk kez sosyalizmin son hedeflerini pratik politikanın doğrudan programı olarak ilân etmenin tarihsel onurunu bir daha silinmeyecek şekilde elde ettiler.

Lenin, Troçki ve yoldaşları tarihsel bir dönemeçte bir partinin gösterebileceği cesaret, eylem gücü, devrimci öngörü ve tutarlılığın hepsini gösterebilmişlerdir. Batı'da, sosyaldemokraside olmayan bütün devrimci onur ve eylem yetisi Bolşeviklerde temsil edilmekteydi. Onların Ekim Başkaldırısı, sadece Rus Devrimi'nin gerçek kurtuluşu olmakla kalmadı, aynı zamanda uluslararası sosyalizmin onurunun da kurtuluşu oldu.

III

Bolşevikler, İngiliz Eşitlikçiler ile Fransız Jakobenlerin tarihsel mirasçılarıydılar. Ancak, Rus Devrimi'nde iktidarı ele geçirdikten sonra karşı karşıya kaldıkları somut görev, tarihsel öncüllerinin görevleri ile karşılaştırılamayacak derecede daha zordu. [6*] Tabii ki mülkiyeti doğrudan, hemen ele geçirme ve toprağın köylüler [7*] arasında paylaşılması şiarı, iki şeye ulaşmanın, büyük toprak sahipliğini ortadan kaldırmanın ve köylülüğü hemen devrimci hükümete bağlamanın en kısa, en basit ve en özlü formülüydü. Proleter-sosyalist hükümetin tahkimine yönelik politik tedbir olarak mükemmel bir taktikti. Maa-

lesef [bu taktiğin] iki yanı vardı ve köylülüğün mülkiyeti doğrudan ele geçirmesinin, sosyalist iktisatla hiç bir ortak yanı olmadığı, [bu taktiğin] ters yüzüydü.

İktisadî ilişkilerin sosyalist reorganizasyonu, ziraî ilişkiler hususunda iki önkoşulu zorunlu kılar. Önce, taşrada tek başına sosyalist iktisat biçiminin çıkış noktası olarak hizmet edecek olan büyük toprak mülkiyetinin, ziraî üretim araçları ve metotlarının teknik açıdan en ilerici yoğunlaşması olarak kamusallaştırılması. Eğer küçük köylünün parselini elinden almaya gerek yok ve ona gönüllü olarak toplumsal işletmenin avantajlarından, önce kooperatifleşme yolu ve en sonunda da bütünsel sosyal işletmeye katılmaya kazanılmasıyla faydalanma kararı bırakılacak ise, o zaman taşradaki her sosyalist reformu tabii ki büyük ve orta ölçekli toprak mülkiyetinden başlamak zorundadır. [Sosyalist iktisat reformu] burada mülkiyet hakkını öncelikle ulusa veya sosyalist hükümette [ulusla] eşanlama gelen, devlete vermelidir; çünkü sadece bu adım ziraî üretimin, birbiri ile bağlantılı olan büyük sosyalist bakış açılarından örgütlenmesinin olanağını garanti eder.

İkincisi; bu reorganizasyonun önkoşullarından bir tanesi: ziraî iktisat ile sanayi ayrılığının, burjuva toplumunun bu karakteristik özelliğinin, her ikisinin karşılıklı olarak iç içe geçmesi ve birleşmesi, ziraî ve sanayi üretiminin türdeş bakış açısıyla kapsamlı biçimlenmesine yer vermesi için, ortadan kaldırılmasıdır. Tek tek işletme biçimi nasıl olursa olsun: ister kent idareleri, isterse, kimilerinin önerdiği gibi, devlet merkezinden – her durumda bunun koşulu, merkezî olarak standart geliştirilen ve gerçekleştirilen bir reform ve [bu reformun] önkoşulu olarak toprağın kamusallaştırılmasıdır. Büyük ve orta ölçekli toprak mülkiyetinin kamusallaştırılması, sanayi ve ziraatın birleştirilmesi, her sosyalist iktisat reformunun, olmadıkları takdirde sosyalizmin olamayacağı, iki temel bakış açısıdır.

Rusya'daki Sovyet Hükümeti'nin bu devasa reformları uygulayamaması mı? Bu sistemi kim yapabilir ki! Lenin ve yoldaşlarından, iktidarlarının bu kısa süresinde, iç ve dış mücadelelerin yırtıcı girdabının

[6*] R.L. orijinal sayfanın üst köşesine, nereye ait olduğunu belirtmeden bir not düşmüş: »(Tarım sorununun önemi. Daha 1905'de. Ardından 3. Duma'daki sağcı köylüler! Köylülük sorunu ve savunma, ordu.)«

[7*] II. Bütün Rusya Sovyet Kongresi'nin 8 Kasım 1917 tarihinde, »köylü seçmenin verdiği görev« doğrultusunda kabul ettiği kararname ile, toprak üzerindeki mülkiyet kaldırıldı ve büyük toprak sahiplerinin, kilise ve manastırların arazileri tazminat ödenmeksizin kamulaştırıldı. Toprak, denkleştiren arazi kullanımı ilkesine, yani çalışma ve kullanım normlarına göre dağıtıldı. Arazi kullanımının, tek tek kişiler, yerel idare veya kooperatif biçiminde olup olmayacağı, köy halkının iradesine bırakıldı. Gelişmiş iktisadî kullanımda olan araziler ise ya yerel idarenin, ya da devletin eline bırakıldı.

tam ortasında, etrafları sayısız düşman ve dirençlerle sarılmış iken, sosyalist devrimin en zor görevlerinden birisini, evet, rahatlıkla söyleyebiliriz, en zorlu görevini çözmüş olmalarını veya sadece çözmeye başlamış olmalarını beklemek, kötü bir şaka olurdu! Biz de, hele bir iktidara gelelim, Batı'da da ve en uygun koşullar altında dahi, daha bu büyük görevin binlerce komplike zorluğunun üstesinden henüz kabaca gelemeden, bazı dışlarımızı bu çetin cevizin üzerinde kırdıracağız!

Ama, iktidara gelmiş olan bir sosyalist hükümet her durumda şunu yapmalıdır: ziraî ilişkilerin ilerideki sosyalist reformunun temel önkoşulları yönünde olan tedbirler almak, en azından o tedbirlere giden yolu tıkayacak olan her şeyden kaçınmak.

Bolşeviklerin, mülkiyeti hemen ele geçirme ve toprağın köylülere paylaşılması şiarı, ister istemez ters yönde etkide bulunmak zorundaydı. [Bu şiar] sadece sosyalist tedbir olmamakla kalmadı, aynı zamanda böylesine tedbire giden yolu kesmekte, ziraî ilişkilerin sosyalist anlamdaki reorganizasyonu önüne aşılamayacak zorluklar yığmaktadır.

Arazi mülkiyetlerinin, Lenin ve arkadaşlarının basit: Gidin ve toprağı alın! parolası üzerine, köylülük tarafından ele geçirilmesi, büyük toprak mülkiyetinin kaotik bir biçimde köylülüğün mülkiyetine geçmesine yol açtı. Gerçekleştirilen toplumsal mülkiyet değil, aksine yeni özel mülkiyettir ve büyük mülkiyetlerin orta ve küçük mülkiyete, izafi olarak gelişmiş büyük işletmenin, teknik açıdan firavunlar döneminden kalma araçlarla çalışan küçük işletmelere parçalanmasıdır. Dahası: Bu tedbir ve [bu tedbirin] uygulanmasının kaotik, saf keyfî biçimi ile taşradaki mülkiyet farklılıkları giderilemedi, aksine sertleştirildi. Bolşeviklerin, köylülüğü köylü komiteleri kurmaya ve asilzadelerin topraklarına el koyulmasının bir kolektif eyleme dönüştürülmesi için yaptıkları çağrı olmasına rağmen, bu genel tavsiyenin gerçek pratikte ve taşradaki gerçek güç ilişkilerinde hiç bir değişikliğe yol açamayacağı çok açıktı. Komiteli veya komitesiz, köy burjuvazisini oluşturan ve her Rus köyündeki yerel gücü ellerinde tutan zengin köylüler ve tefeciler, tarım devriminden asıl faydalananlar oldular. Toprak dağılımı sonucunda köylülüğün ortasındaki sosyal ve iktisadî eşitsizliğin giderilemediğini, aksine artırılıp, oradaki sınıf çelişkilerinin sertleştirildiğini, herkes gözü kapalı parmaklarıyla hesap edebilir. Bu güç değişimi kesinlikle proleter ve sosyalist çıkarların zararına gerçekleşmiştir.

Lenin'in, sanayinin merkezîleştirilmesinin, bankaların, ticaret ve sanayinin kamusallaştırılmasının zorunluluğu üzerine yaptığı konuşma. Peki, neden toprağın da [kamusallaştırılmasının zorunluluğu] değil? Burada tam tersi oldu: desantralizasyon ve özel mülkiyet. Slogan ise, çokça küfredilen sosyalist-devrimcilerden veya, daha doğrusu, köylülüğün spontane hareketinden.

Sovyet Hükümeti tarım ilişkilerinde sosyalist esasları uygulamak için, proleterlerden – genellikle kentsel, işsiz unsurlardan – oluşan tarım komünleri yaratmayı aradı. Bu gayretlerin sonuçlarının, tarım ilişkilerinin toplam hacmine oranla, kaybolacak derecede küçük olacakları ve sorunun değerlendirilmesinde hiç dikkate alınamayacakları basitçe önceden tahmin edilebilir. [8*] (Sosyalist iktisat için en uygun başlama noktası olan büyük toprak mülkiyetini küçük işletmelere parçaladıktan sonra, şimdi küçük başlangıçlardan örnek komünist işletme kurulmaya çalışılıyor.) Verili koşullar altında bu komünler sadece bir deneyim değeri verebilirler, kapsamlı sosyal reformunkini değil.

Taşradaki sosyalist reformun karşısında eskiden en fazla asilzade ve kapitalist büyük toprak sahiplerinin küçük bir kastı ile zengin köy burjuvazisinin küçük bir azınlığının direnci dururdu, ki bunların devrimci halk kitleleri tarafından kamulaştırılması çocuk oyuncağıdır. Şimdi, »mülkiyetin ele geçirilmesinden« sonra ise ziraatın her türlü sosyalist toplumsallaştırılması karşısında düşman olarak, yeni elde ettiği mülkiyetini her tür sosyalist suikasta karşı dişleri ve tırnaklarıyla savunacak olan mülkiyet sahibi köylülüğün müthiş artmış ve güçlenmiş kitleleri durmaktadır. Şimdi, ziraatın gelecekteki sosyalizasyonu, yani Rusya'daki asıl üretim sorunu, kentsel proletarya ile köylü kitesi arasındaki çelişki ve mücadele sorunu haline gelmiştir.

Çelişkinin şimdi ne denli keskinleştiğini, köylülerin kentlere karşı, gıda maddeleri vermeyip, aynı Prusyalı Junkerler gibi vurgun yapmak için uyguladıkları boykot kanıtlamaktadır. Fransız parsel köylüsü, kendisine göç edenlerin el konulan topraklarını dağıtan Büyük Fransız Devrimi'nin en cesur savunucusu olmuştu. Napolyon askeri olarak Fransa'nın bayrağını zafere taşımış, Avrupa'yı bir boydan öbür boya aşmış ve ülke ülke feodalizmi paramparça etmişti. Herhalde Lenin ve arkadaşları tarım parolalarının aynı etkiyi sağlayacağını beklediler. Ancak Rus köylüsü, toprağı kendi gücü ile ele geçirdikten sonra, toprağına sahip olmasını sağlayan Rusya ve devrimi savunmayı rüyasında dahi düşünmedi. Yeni mülküne sarıldı ve devrimi düşmanlarına, devleti yıkıma, kent sakinlerini de açlığa terk etti.

Leninci ziraat reformu, taşrada sosyalizme, direnişleri asilzade büyük toprak sahiplerininkinden çok daha katı ve tehlikeli olacak düşmanlardan oluşan yeni bir güçlü halk tabakası yarattı.

[8*] Rosa Luxemburg'un sol köşede, nereye ait olduğunu belirtmeden koyduğu not: »Primli tahıl tekeli. Şimdi sınıf mücadelesini post festum köye taşımak istiyorlar.«

Askerî yenilginin, Rusya'nın yıkılmasına ve çözülmesine dönüşme-
sindeki hatanın bir kısmı Bolşeviklerdedir. Ancak Bolşevikler, duru-
mun bu objektif zorluklarını, politikalarının ön planına koydukları bir
parola [9*] ile yüksek derecede sertleştirdiler: ulusların kendi kader-
lerini kendilerinin tayin hakkı [10*], ya da gerçekte bu deyimın arka-
sında duranı: Rusya'nın parçalanması. Rus İmparatorluğu'nun çeşitli
uluslarının »Rusya'dan devlet olarak ayrılmaya kadar«, kendi kader-
lerini kendilerinin tayin etmelerine yönelik, doktriner inatçılıkla hep
tekrarlanan formül, Lenin ve yoldaşlarının Miljukow ve Kerenski [11*]
tarafından yürütülen savaşa karşı geliştirdikleri muhalefetteki seç-
kin harp nidasıydı; Ekim Devrimi'nden sonraki iç politikanın yayını ve
Bolşeviklerin Brest-Litowsk'daki [12*] tüm platformunu, Alman em-
peryalizminin gücüne karşı çıkartabildikleri tek silahı oluşturuyordu.

Öncelikle Lenin ve yoldaşlarının bu parolada ısrar etmelerinin
inatçılığının ve katı tutarlılığının, diğer noktalardaki politikaların-
daki ve de diğer demokratik esaslara karşı aldıkları tavırlarındaki
merkeziyetçilikle keskin bir çelişki içerisinde olması, şaşırtıcıdır. Bir
taraftan Anayasa Koyucu Meclis'e, genel seçim hakkına, basın ve top-
lantı özgürlüklerine, kısacası halk kitlelerinin, bir bütün olarak Rus-
ya'daki »kendi kaderini tayin hakkını« oluşturulan demokratik hak ve
özgürlükler aparatının bütününe açıkça küçümserken, diğer taraftan
ulusların kendi kaderlerini tayin hakkını, demokratik politikanın, uğ-
runa reel eleştirinin bütün pratik bakış noktalarının susması gereken
bir mücevheri olarak ele alıyorlardı. Rusya'daki Anayasa Koyucu Mec-
lis'in halkoylamasından, bir halk cumhuriyetinin tüm özgürlükleri al-
tında ve dünyanın en demokratik seçim hakkı temelinde gerçekleşen
bir seçimden hiç bir şekilde etkilenmez ve son derece soğukkanlı,
eleştirel mülhazaların yönlendirmesiyle, bu seçimlerin sonuçlarını
geçersiz ilan ederlerken, Brest'te, Rusya'nın yabancı uluslarının hangi

[9*] Kaynakta: Politika

[10*] Sovyet Hükümeti ulusların kendi kaderlerini kendilerinin tayin hakkı ilkesini sa-
vunuyordu. Çarlık tarafından ezilen ulusların zor kullanılarak Rusya'ya zincirlenemeye-
ceklerini düşünüyordu.

[11*] P. N. Miljukow'un Dışişleri Bakanı olduğu geçici hükümet savaşı devam ettirmiş ve
Antant ülkelerine, savaşı »zaferle sonuçlandırana dek« bütün ittifak yükümlülüklerini
yerine getireceğine dair güvence vermişti. Bu politika, Mayıs 1917'de işbaşına gelen ve
A. F. Kerenski'nin Savaş ve Bahriye Bakanı olarak görev aldığı yeni hükümet tarafından
da devam ettirilmiş ve Temmuz 1917'de 60.000 insanın yaşamına mal olan bir taarruzda
bulunmuştu. Bolşevikler, bu politikaya karşı ilhaksız hemen barış talebini çıkardılar, ki
Polonya, Finlandiya, Ukrayna ve Büyük Rusya'ya ait olmayan bölgelerin zorla Rus devlet
birliği içerisinde tutulmalarını da ilhak olarak kabul etmekteydiler.

[12*] Sovyet Hükümeti, Brest-Litowsk'da yürütülen barış görüşmelerinde, savaşa katı-
lan ülkelerin uluslarının, ayrılma ve bağımsız devletler kurma hakkına kadar, kendi ka-
derlerini kendilerinin tayin hakkını talep ediyordu. Bu hak, belirli koşullar altında ilgili
bölgenin bütün halkı arasında yapılacak olan bir referandum ile gerçekleştirilecekti.

devlete ait olacaklarına dair »halkoylamalarını« her türlü özgürlük ve demokrasinin gerçek kutsal değeri, halk iradesinin saf cevheri ve ulusların politik kaderi sorusunda en yüksek, belirleyici mercii olarak savundular.

Burada ortaya çıkan çelişki, ulusların o mükemmel »kendi kaderini tayin hakkı« içi boş bir küçükburjuva lafazanlığı ve zırvallığı iken, sonradan da göreceğimiz gibi, her ülkedeki politik yaşamın demokratik biçimlerinde gerçekten de sosyalist politikanın son derece değerli, hatta vazgeçilmez esasları söz konusu olduğundan, daha da anlaşılmalıdır.

Gerçekten de, bu hak hangi anlama geliyor? Sosyalist politikanın, bir ulusun diğer bir ulusu ezmesi dahil, her türlü zulme karşı mücadele vermesi, [sosyalist politikanın] ABC'sidir.

Eğer, Lenin ve Troçki ile arkadaşları gibi, genelde, silahsızlanma, Milletler Cemiyeti vb. türünden her ütopyik boş lafazanlığa ironik bir biçimde omuz silken soğukkanlı ve eleştirel politikacılar, tam da aynı kategorideki içi boş bir deyimün düşkünü haline geldilerse, bu, görebildiğimiz kadarıyla, bir tür fırsatçılık politikasından hareketle olmuştur. Lenin ve yoldaşları basit bir şekilde, Rus İmparatorluğu'nun bir çok yabancı ulusunu devrim davasına, sosyalist proletaryanın davasına bağlamak için, onlara devrim ve sosyalizm adına kendi kaderini tayin hakkı için olabilecek en sınırsız özgürlüğü vermekten başka güvenli bir araç olamayacağını hesaplıyorlardı. Bu, Bolşeviklerin, toprağa karşı olan açlıkları asilzadelerin mülkünü ele geçirme parolasıyla dindirilecek ve böylece devrimin sancağına ve proleter hükümete bağlanacak olan Rus köylülerine karşı uyguladıkları politikanın analojisidir. Her iki durumda da yapılan hesaplar bütünüyle yanlış çıkmıştır. Lenin ve yoldaşları, »devlet olarak ayrılmaya kadar« ulusal özgürlüğün savunucuları olduklarında Finlandiya'yı, Ukrayna'yı, Polonya'yı, Litvanya'yı, Baltık ülkelerini, Kafkasyalıları vs. Rus Devrimi'nin sadık bağlaşıkları yapacaklarını umarlarken, biz tam tersi bir tiyatroya tanık olduk: Bu »uluslar« birbiri ardına hediye edilen yeni özgürlüğü, Rus Devrimi'nin ölümcül düşmanlarına dönüşerek, [Rus Devrimi'ne] karşı Alman emperyalizmi ile ittifaka girmek ve [Alman emperyalizminin] koruması altında karşı devrimin sancağını bizzat Rusya'ya taşımak için kullandılar. Ukrayna'nın Brest'teki [13*], görüşmelerin yönündeki ve Bolşeviklerin iç ve dış politikalarının durumun-

[13*] Ukrayna Merkez Rada'sı 27 Ocak 1918'de, egemenlikleri yıkılmış ve Sovyet Hükümeti Ukrayna genelinde zaferi sağlamış olmasına rağmen, emperyalist ülkelerle bir sözleşme imzalamıştı. Almanya bu sözleşme ile Ukrayna'yı işgal etme hakkını elde etmiş ve 27 - 28 Ocak 1918'de Brest-Litovsk'da yürütülen barış görüşmelerinde ultimatif bir biçimde ilhak taleplerini öne sürmüştü.

daki değişimde belirleyici olan oyunu, buna örnektir. Finlandiya'nın, Polonya'nın, Litvanya'nın, Baltık ülkelerinin ve Kafkasya uluslarının tavırları, inandırıcı bir biçimde burada tesadüfî bir istisna ile değil, aksine tipik bir kararlar karşı karşıya olduğumuzu göstermektedir.

Kuşkusuz, bütün bu örneklerde gerici politikayı yapanların gerçekten »uluslar« olmadığı, aksine kendi proleter kitlelerine keskin bir karşıtlıkla »ulusal kendi kaderini tayin hakkını« karşı devrimci sınıfların politikalarına dönüştüren burjuva ve küçük burjuva sınıfların olduğu açıktır. Ama – böylelikle sorunun düğüm noktasına geliyoruz – sınıf toplumunun sert gerçekliğinde, bilhassa sonuna kadar keskinleşen karşıtlık dönemlerinde basitçe burjuva sınıf egemenliğinin bir aracına dönüşen bu milliyetçi boş lâfın ütopyik-milliyetçi karakteri işte burada yatmaktadır. Bolşeviklere, devrimin ve kendilerinin en büyük zararına, kapitalizmin egemenliği altında »ulusun« kendi kaderini belirleyemeyeceği, sınıf toplumunda ulusun her sınıfının »kendi kaderini farklı tayin etmeye« çalışacağı ve burjuva sınıfları için ulusal özgürlüğün bakış noktalarının, sınıf egemenliğinkilerin ardına itileceği öğretilmiştir. Fin burjuvazisi ile Ukrayna küçük burjuvazisi, [ulusal özgürlüğün] »Bolşevizmin« tehlikesi ile bağlantılı olması durumunda, Alman zorbalığını ulusal özgürlüğe yeğlemede hem fikirdiler.

Brest'te konuşulanların odak noktası olan »halk oylamalarıyla« bir reel sınıf koşullarını tersine çevirme ve devrimci halk kitlesine güvenle, Rus Devrimi birleşme sonucu çıkarma umudu, eğer Lenin ve Troçki tarafından ciddi taşınıyorduyorsa, anlaşılabilir bir iyimserlikti ve şayet Alman şiddet politikasıyla girişilen düelloda salt taktiksel kılıç darbesi olarak düşünülüyse, ateşle oynanan tehlikeli bir oyundu. Köylü kitlesinin ve farklılıkları göremeyen proleterlerden oluşan büyük katmanların zihinsel durumu, küçük burjuvazinin gerici tandansı ve burjuvazinin oylamayı etkileyecek binlerce aracı karşısında çeper ülkelerde halk oylaması yapılsaydı, Alman askerî işgali olmadan da bu mükemmel »halk oylaması« büyük bir olasılıkla Bolşeviklerin hiç hoşlanmayacağı sonuçlara yol açardı. Egemen sınıfların ulusal sorun üzerine yapılacak halk oylamalarını, işlerine gelmediğinde, ya engelleyecekleri, ya da ellerindeki araçlar ile halk oylamasının sonuçlarını etkileyebileceklerinden, halk oylaması aracılığıyla sosyalizme geçemeyeceğimiz, kırılmaz bir kural olarak geçerlidir.

Ulusal çabaların ve özel tandansların devrimci mücadelelerin ortasına atılması, hatta Brest Barışı ile ön plana itilmesi ve de sosyalist ve devrimci politikanın Şibboleti [14*] olarak damgalanması, sosyalizmin sıralarına büyük kafa karışıklığı taşımış ve özellikle çeper ülkelerdeki proletaryanın pozisyonunu sarsmıştır. Finlandiya'daki sosyalist proletarya, Rusya'nın açık vermeyen devrimci saflarının bir parçası olarak mücadele ettiği sırada, egemen bir güç konumu-

nu elde etmişti; mecliste, ordu içinde çoğunluğa sahipti, burjuvaziye bayıltacak derecede bastırmıştı ve ülkedeki durumun hakimiydi. Rus Ukrayna'sı Yüzyıl'ın başlarında, »Karbowentzleri« ve »Evrenselleri« ile »Ukrayna milliyetçiliğinin« maskaralıkları ve Lenin'in »bağımsız Ukrayna« düşküsü henüz icat edilmeden önce, Rus devrimci hareketinin bir kalesiydi. Devrimin lava selleri 1902'den 1904'lere kadar oradan, Rostov'dan, Odesa'dan, Donez bölgelerinden akmaya başlamışlar ve 1905 patlamasını hazırlayarak, bütün Güney Rusya'yı bir alev denizi haline getiren ateşi yakmışlardı; aynısı şimdiki devrimde, Güney Rusya proletaryasının, proleter safların elit kitalarını oluşturduklarında, tekrarlandı. Polonya ve Baltık ülkeleri 1905'den bu yana devrimin, içlerinde sosyalist proletaryanın seçkin bir rol oynadığı, en güçlü ve en güvenilir ocaklarıydı.

Nasıl oldu da, bütün bu ülkelerde karşı devrim aniden zafer kazandı? İşte milliyetçi hareket, proletaryayı Rusya'dan kopararak felce uğrattı ve çeper ülkelerdeki ulusal burjuvaziye teslim etti. Bolşevikler, her zaman savundukları saf uluslararası sınıf politikası bağlamında, imparatorluğun bütününde devrimci güçlerin en yoğun birlikteliğini hedeflemek, Rus İmparatorluğu'nun bütünlüğünü bir devrim bölgesi olarak dışları ve tırnaklarıyla savunmak, Rus Devrimi içerisinde bütün uluslardan proleterlerin beraberliğini ve ayrılmazlığını her türlü milliyetçi özel gayretlere karşı yürütülen politikanın ilk şartı haline getirmek yerine, »devlet olarak ayrılmaya kadar, kendi kaderini tayin hakkına« dair gürleyen milliyetçi lafazanlıkla tam tersine, çeper ülkelerdeki burjuvaziye, karşı devrimci çabalarının sancağı haline gelen, en arzu edilen, en parlak bahaneyi verdiler. Çeper ülkelerdeki proleterleri saf burjuva tuzağı olan her türlü ayrılıkçılığa karşı uyarmak ve ayrılıkçı çabaları, bu durumda gerçekten proleter diktatörlüğün anlamında ve ruhunda olan demir yumrukla tohum halindeyken boğmak yerine, parolaları ile çeper ülkelerdeki kitlelerin kafalarını karıştırdılar ve [onları] burjuva sınıflarının demagojisine teslim ettiler. [Bolşevikler] milliyetçiliği böyle teşvik ederek, Rusya'nın parçalanmasına neden oldular, bunu hazırladılar ve kendi düşmanlarının eline, Rus Devrimi'nin kalbine saplayacakları bıçağı verdiler.

Kuşkusuz, Alman emperyalizminin, Kautsky'nin »Neue Zeit«ının yazdığı gibi, »Alman yumruklarının tuttuğu Alman dipçiklerinin« yardımı olmadan, Ukrayna'nın Lubinskyleri ve diğer hergeleleri, Fin-[14*] Schhibboleth (İbranice: תלוּב)İbranice'de »buğday başağı« anlamına gelmektedir, ama ilk Hıristiyanların »Kutsal Kitap« olarak adlandırdıkları »Tanach«da kod sözcüğü veya parola olarak geçmektedir. Schhibboleth (Şibbolet), kişinin bir kelimeyi telaffuz edişine göre şivesini, yani kökenini öğrenmeye yarayan bir kod olarak bilinmektedir. Rosa Luxemburg el yazmasında ulusların kendi kaderini tayin hakkını, sosyalist ve devrimci politikanın belirleyici temel kodu haline getirilmesini bu kelimeyle eleştirmektedir.

landiya'nın Erichleri ve Mannerheimleri ve Baltık baronları, kendi ülkelerindeki proleter kitleler ile hiç bir zaman başa çıkamayacaklardı. Ancak ulusal ayrılcılık, Alman »yoldaşların« ellerindeki süngülerle bütün o ülkelere girmelerini sağlayan Truva Atıydı. Reel sınıf karşılıkları ve askerî güç ilişkileri Almanya'nın müdahalesini sağladılar, ama Bolşevikler karşı devrimin bu kampanyasını maskeleyen ideolojiyi verdiler, burjuvazinin pozisyonunu güçlendirdiler ve proletaryanınkini zayıflattılar. Buna en iyi örnek, Rus Devrimi'nin talihinde böylesine uğursuz rol oynayacak olan Ukrayna'dır. Rusya'daki Ukrayna milliyetçiliği, Çek, Polonya veya Fin milliyetçiliği gibi değildi; [Ukrayna milliyetçiliği] on beş-yirmi küçük burjuva entelektüelinin, ülkenin iktisadî, politik ya da düşünsel koşullarında hiç bir kökü olmayan, Ukrayna'da hiç bir zaman ulus veya devlet oluşmadığından, Şevçenko'nun gerici-romantik şiirlerinin haricinde herhangi bir ulusal kültüre sahip olmayan kaçıklıklarından ve kendi beğenmişliklerinden başka bir şey değildi. Sanki Waterkant'ta, Fritz Reuter'e dayanarak, Kuzey Almanya şivesini konuşanlar yeni bir ulusu kuruyorlarmış gibi! Ve Lenin ve yoldaşları, bir kaç üniversite profesörüyle, öğrencilerinin bu gülünç kaba komedisini, doktriner ajitasyonları olan »...na kadar, kendi kaderini tayin hakkı vs.« ile sunî bir biçimde politik faktör haline getiriyorlar. Başlangıçtaki kaba komediye, komedi ciddiye binene kadar: yani önceden olduğu gibi şimdi de kökleri olmayan ciddi bir ulusal harekete değil, karşı devrimin levhası ve sancağı olan [komediye] önem verdiler! Bu rüzgâr yumurtasının içindense Brest'te Alman süngüleri çıkıverdi.

Sınıf mücadeleleri tarihinde boş laflar zaman zaman hayli reel anlam kazanırlar. Dünya Savaşı'nda karşı devrimci politika için ideolojik bahane sunmak, sosyalizmin kötü kaderiydi. Alman sosyaldemokrasisi savaş başladığında Alman emperyalizmin yağmasını, yaşlı ustalarımızın 1848'de rüyasını gördükleri Çarlık Rusya'sına karşı özgürlük savaşı diye nitelendirerek, marksizmin sandık odasından çıkardıkları ideolojik kalkanla süslemek için hayli acele ettiler. Hükümet sosyalistlerinin karşıtlarına, Bolşeviklere ise, »kendi kaderini tayin hakkı« söylemiyle karşı devrimin değirmenine su taşıma ve böylelikle, sadece Rus Devrimi'nin boğulmasına değil, aynı zamanda bütün Dünya Savaşı'nın planlanan karşı devrimci likidasyonuna ideoloji sunma rolü düştü. Bolşeviklerin politikalarını bu bakış açısından inceden inceye ele almamız için yeterince neden var. »Ulusların kendi kaderlerini tayin hakkı«, Milletler Cemiyeti ve Wilson'un lütfuyla [gerçekleşen] silahsızlanma ile bağlantılı olarak, uluslararası sosyalizmin burjuva dünyası ile girişeceği ihtilafın savaş narasını oluşturmaktadır. Şu an için uluslararası sosyalizme karşı en büyük tehlikeyi oluşturan kendi kaderini tayin hakkı söylemi ile bütün ulusal hareketlerin, Rus Devri-

mi'nin kendisinden ve Brest'teki görüşmelerden olağanüstü güç kazandıkları çok açıktır. Bu platform ile ileride daha etraflıca ilgilenmek durumunda olacağız. Rus Devrimi'ndeki, Bolşeviklerin dikenli tellerine yakalandıkları ve kanayan yaralar açan bu lafazanlığın trajik kadere, uluslararası proletarya için bir ibret dersi olmalıdır.

Bütün bunları Almanya'nın diktatörlüğü izledi. Brest barışından, »Ek Sözleşme«ye [15*] kadar. Moskova'daki 200 kefaret mağduru [16*]. Bu durumun sonucu terör ve demokrasinin ezilmesi oldu.

IV.

Bunu bazı örneklerle yakından inceleyelim.

1917 Kasım'ında Kurucu Meclis'in bilinen feshedilişi, Bolşeviklerin politikasında mükemmel bir rol oynuyordu. Bu tedbir, [Bolşeviklerin] daha sonraki pozisyonları için belirleyiciydi, yani, tabir caiz ise, taktiklerinin dönüm noktasıydı. Lenin ve yoldaşlarının Ekim Zaferi'ne kadar Kurucu Meclis'in oluşturulmasını ısrarla talep etmeleri, Kerenski Hükümeti'nin bu konudaki sürüncemeci politikasının, Bolşeviklerin o hükümete karşı ileri sürdükleri itham maddelerinden biri olduğu ve sert eleştirilerinin temelini oluşturduğu, bir gerçektir. Hatta Troçki, »Ekim Devrimi'nden Brest Barış Sözleşmesi'ne kadar« başlıklı ilginç yazısında, Ekim dönüşümünün, aynı devrim için olduğu gibi, »Kurucu Meclis için de adeta bir kurtuluştur« diye yazar. [Troçki] devamlı şöyle diyor: »Kurucu Meclis'in giriş kapısının, Zereteli'nin ön parlamentosundan değil, Sovyetlerin iktidarı ele geçirmesinden geçtiğini söylediğimizde, tamamen samimiydik.« [17*]

Ve bu açıklamaların ardından Lenin'in Ekim Devrimi'nden sonra attığı ilk adım, [devrimin] giriş kapısını açacağı Kurucu Meclis'in dağıtılması oldu. Hangi nedenler böylesine şaşırtıcı bir dönüşü belirle-

[15*] 27 Ağustos 1918'de imzalanan Alman-Rus Ek Sözleşmesi, Estonya ve Livland'ın doğu sınırlarının belirlenmesinden sonra, Almanya'nın bu sınırların doğusunda kalan ve işgal ettiği bölgeleri terk etmesini öngörüyordu. Almanya, Beresina'nın doğusundaki bölgeyi, Sovyet Rusya'sının Malî Antlaşmada belirlenen ödeme yükümlülüklerini yerine getirdiği oranda boşaltacaktı. Sovyet Rusya, Estonya, Livland ve Gürcistan üzerindeki hükümlerinden feragat etti. 27 Ağustos 1918 tarihli Alman-Rus Malî Antlaşmasına göre Sovyet Rusya, Almanya'ya 6 milyar Mark ödemekle yükümlü tutuldu.

[16*] Sol sosyal devrimciler 6 Temmuz 1918'de Alman büyükelçi Wilhelm Graf von Mirbach-Harff'i öldürerek, Moskova'da Sovyet Hükümeti'ni yok edecek bir darbe girişiminde bulundular. Başkaldırı geri püskürtüldü ve yüzlerce sosyal devrimci tutuklandı.

[17*] Leo Trotzki: »Von der Oktoberrevolution bis zum Brester Friedens-Vertrag«, Berlin, S. 90

[18*] Kaynakta bu gerekçe ve Troçki'nin yazısına yönelik ipuçları eksik. Troçki'nin gerekçesi şöyleydi: »Ekim Devrimi'nden önceki aylar, kitlelerin sola kayış ve işçilerin, askerlerin ve köylülerin Bolşeviklere yönelik temel akın dönemiyse, bu süreç kendisini, Sosyalist Devrimciler Partisi içerisinde sol kanadın, sağın aleyhine, güçlenmesi olarak ifade ediyordu. Ancak gene de Sosyalist Devrimcilerin parti listelerinde sağ kanadın eski isimleri dört üçlük bir hakimiyet sağlamışlardı...

diler? Troçki yukarıda anılan yazısında bu konuya detaylı bir biçimde değinir ve biz onun gerekçelerini buraya koymak istiyoruz: [18*]

Tüm bunlar gayet güzel ve hayli inandırıcıdır. Amma velâkin, Lenin ve Troçki gibi böylesine akıllı insanların neden yukarıda anılan gerçeklikten çıkartılabilecek en yakın sonucu çıkartmadıklarına şaşmak gerekiyor. Kurucu Meclis belirleyici dönüm noktasından, yani Ekim Devrimi'nden çok önceleri seçilmiş ve oluşumu, yeni durumun değil, geride kalmış geçmişin resmini yansıttığından, bu durumda kendiliğinden, zaman aşımına uğramış, yani ölü doğmuş olan Kurucu Meclisi kapatma ve hemen yeni Kurucu Meclis için seçime gitme sonucu çıkıyordu! Onlar, devrimin kaderini, dünün Kerenski Rusya'sının, dalgalanma ve burjuvazi ile koalisyon döneminin resmini yansıtan bir meclise bırakmak istemiyorlardı, bırakamazdılar. Pekâlâ, geriye [eskisinin] yerine, yenilenen, ilerlemiş olan Rusya'nın bağrından çıkacak olan bir meclisi oluşturmak kalıyordu.

Troçki bunun yerine, Ekim'de bir araya gelen Kurucu Meclis'in özel kifayetsizliğinden, her Kurucu Meclis'in gereksizliği sonucu çıkarıyor, hatta [Kurucu Meclis'i] devrim esnasındaki her genel halk seçiminden çıkan halk temsilciliklerinin işe yaramaz olduğu genellemesini yapıyor.

»Çalışan kitleler, erk için verilen açık ve doğrudan mücadele sayesinde en kısa zamanda hayli politik deneyim biriktirmekte ve gelişmelerinde hızla bir basamaktan diğerine sıçramaktadırlar. Ülke ne denli büyük ve teknik aparatı ne denli eksik olursa, demokratik kurumların hantal mekanizması bu gelişmeyi o denli az yakalayabilir.« (Troçki, S. 93)

İşte burada önümüze »demokratik kurumların asıl mekanizması« çıkıyor. Bunun karşısında öncelikle, temsilî kurumların böylesi değerlendirilmesinde, bütün devrimci çağların tarihsel deneyimleriyle büsbütün çelişen bir şematik, katı anlayışın ifadesini bulduğu vurgulanmalıdır. Troçki'nin teorisine göre, her seçilmiş meclis ebediyen, seçmenin seçim sandığına gittiği andaki zihinsel durumunu, politik olgunluğunu ve beklentilerini yansıtır. Buna göre demokratik kurum, seçim zamanındaki kitlenin resminin yansımasıdır; aynı Herschel'in bize gökyüzünün, gökyüzüne baktığımız anda olduğunu değil, gezegenlerin ışıklarını hesaplanamaz uzaklıklardan dünyaya gönderdikleri andaki gibi gösteren resmi gibi. Seçilmiş olan ile seçmenler

Buna ek olarak, seçimlerin Ekim Devrimi'nin ilk haftalarında yapılmış olması söz konusuydu. Gerçekleşmiş olan değişimin haberi, yoğunluk çevrelerden, başkentten taşraya ve kentlerden köylere nispeten yavaş yayılıyordu. Köylü kitleleri bir çok yerde, Petrograd ve Moskova'da olanlardan pek haberdar değillerdi. [Köylüler] »toprak ve özgürlük« için, ulusal komitelerdeki, genellikle »Narodniki« sancağı altında toplanmış olan temsilcileri için oy kullandılar. Ama böylelikle oylarını, toprak komitesini feshedip, tutuklattı

arasında var olan her zihinsel bağlantı, aralarında süreklilik arz eden her karşılıklı etkileşim burada yalanlanmaktadır.

Bütün tarihsel deneyim bununla nasıl da çelişiyor! Bu deneyim bize tersinden, halkın ruh halindeki canlı etkinin sabit bir biçimde temsilî kurumlara aktığını, nüfuz ettiğini, [bu kurumları] yönlendirdiğini gösteriyor. Aksi takdirde – fabrikalar, işletmeler ve sokaklar kaynadığında – her burjuva parlamentosunda bulunan »halk temsilcilerinin« zaman zaman tapınası taklalar atabilmeleri, aniden »yeni bir ruhun« tazeliğiyle beklenmedik sözler etmeleri, kupkuru olmuş mumyaların gençleşmeleri ve çeşitli Scheidemanncıkların birden bire göğüslerinden devrimci böğürtüler çıkartmaları nasıl olanaklı olurdu?

Kitlelerin ruh halinin ve politik olgunluğunun seçilmiş kurumlar üzerindeki sürekli canlı etkisi bir devrim anında parti levhalarının ve seçim listelerinin sabit şeması karşısında mı başarısız olacaktı? Tam tersine! Asıl devrim, kor ateşi sayesinde halkın ruh halinin dalgalarının, halk yaşamının nabzının en harikulade bir biçimde temsilî kurumlara etkide bulunduğu o ince, titreyen, duyarlı politik atmosferi yaratır. Her devrimin başlangıç devrelerinde o bilinen etki dolu, eski gerici veya son derece ılımlı, eski rejimin kısıtlı seçim yasasıyla seçilmiş olan parlamentoların aniden devrimin kahraman sözcüleri, akıncıları ve sıkıştırıcıları oldukları sahneleri, asıl buna dayanmıyor mu? Bunun en klasik örneğini 1642'de seçilip, oluşan ve yedi yıl boyunca ayakta kalıp, içinde halkın ruh halinin bütün değişimlerini, politik olgunluğu, sınıf bölünmesini, devrimin başlangıcından zirvesine, başlangıçta krallıkla dalkavukça müsademe yapan diz çökmüş »sözcüden«, Lordlar Kamarası'nın lağvedilişine, kralın idamına ve Cumhuriyet'in ilânına kadar [her şeyi] yansıtan ünlü İngiliz Parlamentosu vermektedir.

Ve aynı mucizevî değişim Fransa'nın feodal zümre temsilciliğinde, Louis-Philipp'in sansürcü parlamentosunda, hatta – bu son frapan örnek Troçki için öylesine akla yakın ki – Selamet'in 1912'inci [19*] yılında karşı devrimin hareketsiz egemenliği altında seçilip, 1917 Şubat'ında aniden devrimin sonbahar aşkını hisseden ve devrimin başlangıç noktası haline gelen Dördüncü Rus Dumasında tekrarlanmadı mı?

Bütün bunlar, »demokratik ... hantal mekanizmasının« [20*] - kitran Kerenski ve Awxentjew için verdiler... Bu olay, Kurucu Meclis'in, politik mücadele ile parti gruplarının gelişiminin ne denli gerisinde kaldığını açıkça göstermektedir.« [19*] Kaynakta: 1909 [20*] Kaynakta nokta nokta olarak verilen alıntının tamamı şöyle: »demokratik kurumların hantal mekanizmaları«.

lenin canlı hareketinde, mütemadiyen süren baskısında – güçlü bir korektife [hataları düzelticiye] sahip olduğunu gösteriyor. Ve kurum ne denli demokratik, kitlenin politik yaşamının nabızı ne denli canlı ve güçlü olursa, etki o denli doğrudan ve tam [hedefli] olur – sabit parti levhalarının, eskimiş seçim listelerinin vs. rağmen. Kuşkusuz, her demokratik kurumun, bütün insanî kurumlarda olduğu gibi, engelleri ve eksiklikleri vardır. Ancak Troçki ve Lenin'in buldukları derman: demokrasinin bütünüyle yok edilmesi, ortadan kaldırılmaya çalışılan dertten daha beter: Çünkü sosyal kurumların doğuştan gelen bütün yetersizliklerini tek başına düzeltebilecek olan canlı kaynağı: en geniş halk kitlelerinin aktif, tereddütsüz, enerjik politik yaşamının üstüne [toprak örtmektedir].

Başka bir frapan örneği: Sovyet hükümetinin hazırladığı seçim yasasını [21*] ele alalım. Bu seçim yasasına hangi pratik önemin verildiği pek açık değil. Troçki ve Lenin'in demokratik kurumlara yönelik eleştirilerinden, genel seçimlerle oluşturulan halk temsilciliklerini esas itibarıyla reddettikleri ve sadece Sovyetlere dayanmak istedikleri sonucu çıkmaktadır. Ayrıca bu seçim yasasının herhangi bir şekilde yaşama geçirildiğini bilmiyoruz; bu temelde bir nevi halk temsilciliği seçildiğine dair bir şey duymadık şimdiye kadar. Yeşil masada hazırlanan bir teorik ürün olduğu varsayımı, daha büyük bir olasılık; ama böyle olduğu şekliyle, Bolşevik Diktatörlük Teorisinin çok tuhaf bir ürününü oluşturmakta. Her seçim yasası, aynı her politik hak gibi, »adalet« ve benzeri burjuva demokrasisi lafazanlığının sıradan soyut şemaları ile değil, uyarıldığı sosyal ve iktisadî ilişkiler ile ölçülür. Sovyet hükümeti tarafından hazırlanan seçim yasası, burjuva-kapitalist toplum biçiminden, sosyalist toplum biçimine geçiş devresi, proleter diktatörlük devresine göre hesaplanmıştır. Lenin ve Troçki'nin bu diktatörlüğü yorumlamaları anlamında seçim hakkı sadece kendi emeği ile geçinenlere tanınır ve tüm diğerleri için reddedilir.

Şimdi, böylesi bir seçim hakkının sadece, çalışmak isteyen herkese kendi emeğiyle yeterli, kültüre değer bir yaşamı olanaklı kılacak derecedeki iktisadî durumu olan bir toplum için anlamlı olduğu açıktır. Ancak bu, şimdiki Rusya için geçerli mi? Dünya piyasasından dışlanmış, en önemli hammadde kaynaklarından bağlantısı koparılmış olan Sovyet Rusya'nın mücadele etmek zorunda kaldığı müthiş zorluklar, iktisadî yaşamın genel ve korkunç sarsıntısı, üretim ilişkilerinin ziraat,

[21*] Anayasaya göre seçme ve seçilme hakkına, inancına, milliyetine bakılmaksızın, 18 yaşını doldurmuş olan şu yurttaşlar sahipti: »Geçimlerini üretken ve topluma yararlı işlerden sağlayanlar ile, her türden ve kategoriden sanayide, ticaretle, ziraatta vs. çalışan işçi ve hizmetliler gibi, bu üretken işleri yapmayı olanaklı kılan ve ev işlerinde çalışan kişiler, kâr sağlamak için ücretli işçi çalıştırmayan köylüler ve çiftçilik yapan Kazaklar.«

sanayi ve ticaretteki tepetaklak oluşlar sonucu şiddetli çöküşü karşısında, sayısız bireyin [Varlık'ın] köklerinden koparılıp, raylarından fırlatılarak, iktisadî mekanizma içerisinde işgüçleri için herhangi bir kullanım bulamayacak olmaları gayet doğaldır. Bu sadece kapitalist ve toprak sahibi sınıflar için değil, aynı zamanda orta sınıfların geniş kesimleri ve de işçi sınıfının kendisi için de geçerlidir. Sanayinin küçülmesinin, taşrada barınak arayan kent proletaryasının köylere doğru kitlesel bir biçimde akmasına neden olduğu bir gerçektir. Böylesi koşullar altında, genel çalışma zorunluluğunu iktisadî önkoşul olarak dayatan bir seçim yasası, anlaşılmaz bir önlemdir. [Yasa] tandansına göre sadece sömürücüyü politik haklardan mahrum tutmak istemektedir. Ve üretken işgücü kitlesel olarak köklerinden sökülüyorken, Sovyet hükümeti defalarca kez ulusal sanayiye eski kapitalist mülk sahiplerine kiraya vermek zorunda kalmaktadır. Keza 1918 Nisan'ında Sovyet hükümetinin burjuva tüketim kooperatifleriyle uzlaşmak zorunda kaldığını gördüm. Ayrıca burjuva uzmanların kullanılmasının vazgeçilmez olduğu da kanıtlanmıştır. Aynı yönün bir diğer sonucu da, proletaryanın sayıları artan katmanlarının Kızıl Ordu mensupları vs. olarak devletin verdiği kamu gelirlerine sahip olmaları söz konusudur. [Bu yasa] gerçekte ise, iktisadî organizmanın çalışma zorunluluğunun gerçekleştirilmesine hiç bir araç sunmadığı küçük burjuvazi ve proletaryanın geniş ve sayıları giderek artan bir kesimini [bu] haktan mahrum etmektedir.

Bu, seçim yasasını ütopyik, sosyal gerçeklikten kopuk bir fantezi ürünü olarak vasıflandıran bir abesliktir. Ve işte bu yüzden proletarya diktatörlüğünün ciddî bir aracı değildir. [22*]

Orta sınıflar, burjuva ve küçük burjuva aydınları Ekim Devrimi'nden sonra Sovyet hükümetini aylarca boykot ettiklerinde, demiryolları, posta ve telgraf trafiğini, okulları, idarî aparatı çalışamaz hâle getirdiklerinde ve bu şekilde işçi hükümetine karşı çıktıklarında, onlara karşı, politik hakların, ekonomik gelir olanaklarının ellerinden alınması vs. gibi baskı uygulamanın her türlü tedbiri, bu direnci demirden yumruk ile kırabilmek için tabii ki gerekliydi. İşte burada bütünün çıkarları için belirli tedbirleri zorlamak veya engellemek için hiç bir güç gösterisinden korkmaması gereken sosyalist diktatörlüğün ifadesi ortaya çıkmaktadır. Buna karşın toplumun geniş kesimlerini genel olarak haklardan mahrum eden, onları politik olarak toplum çerçeve-

[22*] Sol köşede, nereye ait olduğu belirtilmeyen bir not: »Olgunlaşmış sosyalist iktisat temelinde yeri olan, ama proletarya diktatörlüğünün geçiş devresinde yeri olmayan bir anakronizm, zamanından önce [gerçekleştirilen] politik durum.«

sinin dışına iten, ama onlara kendi çerçevesi içerisinde ekonomik olarak herhangi bir yer yaratamayan bir seçim yasası, somut amaçlar için somut bir tedbir olarak haklardan mahrum bırakma değil, tam aksine sürekli etkisi olan bir genel kuraldır; bu diktatörlüğün bir gerekliliği değil, ölü doğmuş bir emprovizasyondur [23*].

Ancak sorun sadece Kurucu Meclis ve seçim yasasıyla bitmiyor, üstüne, sağlıklı kamu yaşamının ve çalışan kitlelerin politik aktivitesinin en önemli demokratik garantileri; Sovyet hükümetinin bütün karşıtları için yasadışı hâle gelen basın özgürlüğü ile örgütlenme ve toplanma özgürlükleri ekleniyor [24*]. Troçki'nin yukarıda anılan, demokratik seçim kurumlarının hantallığına dair argümantasyonu, bu müdahale için uzaktan yakından yeterli değildir. Buna karşın, özgür, engelsiz basın, engellenmeyen örgütlenme ve toplantı yaşamı olmaksızın, bilhassa geniş halk kitlelerinin egemenliğinin tamamıyla düşünülemez olduğu çok açık, itiraz edilemez bir gerçektir.

Lenin diyor ki: Burjuva devleti, işçi sınıfını ezmenin bir aracı, sosyalist devlette burjuvaziyi ezmenin bir aracıdır. Bu basitleştirici yaklaşım esas unsuru göz ardı etmektedir: Burjuva sınıf egemenliği, halk kitlelerinin bütününün politik öğrenimine ve eğitime gereksinim duymaz, en azından dar çizilmiş belirli sınırların ötesinde. Proletarya diktatörlüğü içinse bu, olmadığı takdirde [proletarya diktatörlüğü-nün] var olamayacağı yaşamsal unsur, teneffüs edeceği havadır.

»Erk için verilen açık ve doğrudan mücadele sayesinde...« [25*] Troçki burada isabetli bir biçimde kendi kendisinin ve partili arkadaşlarının iddiasını çürütüyor. Bu [tespit] doğru olduğundan, kamu yaşamını bastırarak politik deneyimin ve gelişmenin artmasının kaynağını tıkadılar. Aksi düşünülse, Bolşeviklerin deneyim ve gelişmeyi, iktidarı ele geçirmelerine kadar gerekli gördüklerini, [deneyim ve gelişme-

[23*] Sol köşede, nereye ait olduğu belirtilmeden düşülen bir not: »Gerek omurilik olarak Sovyetler, gerekse de Anayasa Koyucu Meclis ve genel seçim hakkı.« Sayfa numarası olmayan bir kâğıt üstüne düşülen bir diğer not: »Bolşevikler Sovyetleri, içlerindeki çoğunluğu köylüler (köylü ve asker delegeleri) oluşturduğundan, gerici olarak nitelendirmişlerdi. Ama Sovyetler [Bolşeviklerin] tarafına geçince, halk iradesinin gerçek temsilcisi oldular. Bu ani dönüş sadece Barış ve toprak sorunu ile bağlantılıydı.«

[24*] »Proletarya diktatörlüğü sömürücüleri, burjuvaziyi baskı altına alır – bu nedenle ikiye bölünmüştür, onlara özgürlük ve demokrasi vaat etmez – ama emekçilere gerçek demokrasiyi verir. Proletarya ve Rusya'nın müthiş emekçi çoğunluğuna, hiç bir burjuva demokratik cumhuriyetinde tanınmayan, olanaklı olmayan ve düşünülemez bir özgürlüğü ve demokrasiyi ancak Sovyet Rusya vermiştir; bu amaçla örneğin burjuvazinin elinden sayarlarını ve villalarını almıştır (aksi takdirde toplantı özgürlüğü ikiye bölünmüştür olur), bu amaçla kapitalistlerin elinden matbaaları ve kâğıdı almıştır (aksi takdirde ulusun emekçi çoğunluğu için basın özgürlüğü bir yalan olur).« W.I. Lenin, Werke, Bd. 28, S.97/98

[25*] Kaynakta nokta nokta belirtilen alıntının tamamı şöyle: »Çalışan kitleler, erk için verilen açık ve doğrudan mücadele sayesinde en kısa zamanda hayli politik deneyim biriktirmekte ve gelişmelerinde hızla bir basamaktan diğerine sıçramaktadırlar.« Leo Trotzki, »Von der Oktoberrevolution bis zum Brester Friedens-Vertrag«, S.93

nin] en yüksek dereceye ulaşmış olduğunu ve bundan itibaren gereksizleştirdiğini varsaymak gerekir. (Lenin'in konuşması: Rusya sosyalizm için ikna olmuştur!!!)

Gerçekte ise tam tersi! Asıl, Bolşeviklerin cesaret ve kararlılıkla çözmeye çalıştıkları o devasa ödevler, kitlelerin en yoğun politik eğitimi ve deneyim birikimini gerekli kılıyorlardı... [Sadece hükümetin taraftarları, sadece – sayıları ne kadar çok olursa olsun – bir partinin üyeleri için tanınan özgürlük, özgürlük değildir. Özgürlük her zaman farklı düşünenin özgürlüğüdür. »Adalet« fanatizmi için değil, politik özgürlüğün tüm canlandırıcılığı, iyileştiriciliği ve temizleyiciliği bu esasa bağlı olduğu ve »özgürlük« imtiyaz hâline geldiğinde, etkisini yitirdiği için.] [26*]

Diktatörlük teorisinin Leninci-Troçkici anlayışındaki dillendirilmeyen ön koşul, sosyalist devrimin, devrimci partinin cebinde hazır bulunan ve sadece enerjik bir biçimde gerçekleştirilmesi gereken bir reçete meselesi olduğudur [27*]. Bu maalesef – ya da duruma göre: Allahtan – böyle değil! Sosyalizmin bir iktisadî, sosyal ve hukukî sistem olarak pratikte gerçekleştirilmesi, bir sürü hazır yönetmeliğin çok uzağında, tamamen geleceğin sisleri arasında duran bir meseledir. Programımızda elimizde olan, genellikle negatif karakterde olan tedbirlerin aranmak zorunda olunacağı bir yönü gösteren az sayıda yol işaretleridir. Sosyalist iktisatın yolunu açmak için ilk önce neleri kaldırmamız gerektiğini tahminen biliyoruz, ancak sosyalist esasları iktisatın, hukukun, bütün toplumsal ilişkilerin içerisine yerleştirmek için her adımda alınması gereken binlerce somut, pratik büyük ve küçük tedbirler üzerine hazır bir sosyalist parti programı ve bir sosyalist öğretisi kitabı mevcut değildir. Bu bir eksiklik değil, tam aksine, bilimsel sosyalizmin ütopya [sosyalizm] karşısındaki bir avantajdır: Sosyalist toplum sistemi sadece tarihsel bir ürün olabilir ve olmalıdır; kendi deneyim okulundan doğan, gerçekleşme anında, canlı tarihin oluşumunun içinden çıkan, aynı parçası olduğu organik doğa gibi, gerçek toplumsal gereksinimlerin tatmin edilmesi için araçları yaratma, yani

[26*] [] içine alınan metin: Rosa Luxemburg, Breslauer Gefängnismanuskripte zur Russischen Revolution. Textkritische Ausgabe, Leipzig 2001, S.34'den alınmadır. Ancak »özgürlük her zaman farklı düşünenin özgürlüğüdür« cümlesi »kendisini ifade etme« eki konulmadan kullanılmıştır. Burada Annelies Laschitzka'nın Bemerkungen zum Probestück für eine textkritische Ausgabe der Breslauer Gefängnismanuskripte von Rosa Luxemburg, S.3'deki argümentasyonuna uygun hareket ettik.

[27*] Sol köşede, nereye ait olduğu belirtilmeden düşülen bir not: »Bolşevikler, elleri kalplerinin üzerindeyken bile, adım adım çabalamak, deney yapmak, onu ya da bunu denemek zorunda kaldıklarını ve tedbirlerinin önemli bir kısmının hiç te inci gibi parlak olmadığını yalanlayamazlar. Biz de hepimiz bunları yapmaya kalkıştığımızda aynı şeylerle karşı karşıya kalacağız – her ne kadar böylesi zorlu koşullar her yerde olmasa da.«

ödevle birlikte çözümünü getirme adeti olan [tarihsel bir ürün]. Eğer bu böyleyse, o zaman sosyalizmin doğası gereği zorla kabul ettirilemeyeceği, ukaslarla [emirnamelerle] uygulamaya sokulamayacağı çok açıktır. [Sosyalizm] – mülkiyete karşı vs. – bir dizi şiddet tedbirini zorunlu kılar. Negatif olan, tasfiye kararlarıyla gerçekleştirilebilir, ama inşa, pozitif olan [böyle] gerçekleştirilemez. Yepyeni bir alan. Binlerce sorun. Sadece deneyim düzeltmeler yapabilir ve yeni yollar açabilir durumundadır. Sadece engelsiz, köpüren yaşam binlerce yeni biçimlere girebilir, emprovizasyonlar geliştirebilir, yaratıcı güç elde edebilir, kendi yanlışını kendisi düzeltebilir. Kısıtlı özgürlüğün olduğu devletlerdeki kamu yaşamı, demokrasi dışlanarak bütün düşünsel zenginlik ve ilerleme hapsedildiğinden, öylesine kifayetsiz, öylesine sefil, öylesine şematik, öylesine kısırdır. (Kanıtı: 1905 yılları ve 1917 Ocak'ından Ekim'ine kadar geçen aylar.) Ne denli politik, o denli ekonomik ve sosyal. Halk kitlesinin bütünü katılmalı. Aksi takdirde sosyalizm bir düzine entelektüelin, etrafında oturdukları masadan [gönderdikleri] kararname ile, zorla kabul ettirilir.

Kamu kontrolü mutlak zorunluluktur. Aksi takdirde deneyimlerin mübadelesi sadece yeni hükümetin memurlarının [başkalarına] kapalı çevreleri içerisinde kalır. Yolsuzluk kaçınılmazdır. (Lenin'in 36 nolu bültendeki sözleri) [28*]. Sosyalizmin pratiği, yüzyıllar süren burjuva sınıf egemenliğince aşağılanan kitlelerin düşünsel devinimini gerekli kılar. Egoist içgüdüler yerine sosyal içgüdüler; miskinlik yerine kitle girişimi; bütün acıları aşmaya yarayan idealizm vs. vs. Hiç kimse bunu Lenin'den daha iyi bilmiyor, daha tesirli açıklayamıyor, daha inatçılıkla tekrarlayamıyor [29*]. Şimdi ise [Lenin] tamamen yanlış olan bir araca sarılıyor. Kararnameler, fabrika gözcülerinin diktatörce şiddeti,

[28*] R.L. kaynaktaki yanlışlıkla 26 nolu bültenden bahsediyor. »Rus Devrimi'nden sonra« başlıklı makale, Berlin ve Çevresi Sosyal Demokrat Seçim Dernekleri Birliği'nin 8 Aralık 1918 tarihli ve 36 nolu bülteninde yayımlanmıştı. Makale, W. I. Lenin'in Sovyet İktidarının Diğer Ödevleri başlıklı çalışmasının, kısmen kelime kelime, ama çok detaylı alın-tılarını içeriyor.

[29*] Sol köşede, nereye ait olduğu belirtilmeden düşülen bir not: »Lenin'in disiplin ve yolsuzluk üzerine konuşması. Anarşi, her yerde ve bizde de kaçınılmaz olacak. Lümpen proleter unsur burjuva toplumuna yapışık ve kendisini ondan kopartmaz:

Kanıtlar:

1. Doğu Prusya »Kazak« yağmaları.
2. Almanya'da gasp ve hırsızlığın genel olarak yayılması (»Vurgunculuklar«, posta ve demiryolları personeli, polis, düzenli toplum ile hapisane arasındaki sınırların silinmesi.)
3. Sendika önderlerinin süratle lümpenleşmesi. Buna karşın acımasız terör tedbirleri âciz kalıyor. Tam tersine, bunlar ahlâkı daha çok bozuyor. Tek panzehir: idealizm ve kitlelerin sosyal aktivitesi, kayıtsız şartsız politik özgürlük.«

Numarasız bir kâğıtta ve nereye ait olduğu belirtilmemiş olan uzunca bir not: »Her devrimde lümpen proletaryaya karşı mücadele kendince ve son derece önemli bir sorun teşkil etmektedir. Lümpen proleter unsur burjuva toplumuna derinden yapışık,

sert cezalar, korkunun egemenliği – tüm bunların hepsi palyatiftir [hastalığın görüntüsüyle mücadele eden, ama nedenlerine dokunmayan ilaç]. Yeniden doğuma giden tek yol: kamu yaşamı okulunun kendisi, en geniş engelsiz demokrasi, kamu düşüncesidir. Asıl demoralize eden korkunun egemenliğidir.

Bütün bunlar olmazsa, geriye ne kalır? Lenin ve Troçki genel halk seçimlerinden çıkan temsilî kurumların yerine Sovyetleri, çalışan kitlelerin tek gerçek temsilciliği olarak açıkladılar. Ancak ülke bütünündeki politik yaşamın baskıya alınmasıyla, Sovyetlerin yaşamı da giderek sakat olmak zorunda. Genel seçimler, engelsiz basın ve toplantı özgürlüğü, özgür düşünce mücadelesi olmaksızın, her kamu kurumundaki yaşam, içinde sadece bürokrasinin işleyen tek unsur kalacağı biçimde ölür, yalancı yaşama dönüşür. Kamu yaşamı yavaş yavaş uykuya dalar, birkaç düzine parti önderi tükenmez enerjileri ve sınırsız idealizmleri ile yönlendirir ve yönetirler; gerçekte ise aralarındaki bir düzine mükemmel beyin yöneticidir ve zaman zaman işçi sınıfının elit bir kesimi önderlerinin konuşmalarını alkışlamak, hazır kararları oybirliğiyle onaylamak için toplantılara çağrılır, yani özünde kayırcı klik politikası [uygulanır] – bu bir diktatörlüktür, ancak proletaryanın değil, bir avuç politikacının diktatörlüğü, yani burjuva anlamında, Jakobin egemenliği anlamındaki bir diktatörlük (Sovyet kongrelerinin üç aydan altı aya çıkarılması!). Hatta daha da ötesi: böylesi durumlar kamu yaşamının yabancılaşmasına neden olmak zorundadırlar. Sui-kastlar, rehinelerin kurşuna dizilmeleri vs. Bu, hiç bir partinin kurtulamayacağı karşı konulamaz, objektif bir yasadır.

sadece özel bir katman olarak, toplum düzeninin duvarları yıkıldığında hacmi devasa büyüyen bir sosyal artık olarak değil, toplumun bütünleştirici unsuru olarak. Almanya'daki süreçler – az ya da çok diğer bütün devletlerde – burjuva toplumunun bütün katmanlarının nasıl lümpenleşebildiklerini göstermektedir. Fahiş fiyatlardaki farklar, mezbaha vurgunculuğu, uydurma işler, gıda maddelerindeki hilebazlık, dolandırıcılık, memur rüşvetleri, hırsızlık ve gasp öylesine iç içe geçmiştir ki, iffetli burjuvazi ile hapishane arasındaki sınır yok olmuştu. Burada, narin burjuva çiçeklerinin deniz aşırı sömürgelerde yabancı sosyal toprağa ekildiklerinde aniden lümpenleşmeleri aynen tekrarlanmaktadır. İç yaşamının yasası en derin ahlâksızlık; yani insanın insanı sömürmesi olan burjuva toplumu, ahlâk ve hukukun konvansiyonel mânia ve dayanaklarını bir yana bıraktığında, doğrudan ve dizginsiz bir biçimde basit lümpenleşmeye uğruyor. Proleter devrim her yerde karşı devrimin aracı olan bu düşman ile mücadele etmek zorunda kalacak.

Ancak buna rağmen bu bağlamda da terör kör, hatta iki tarafı keskin bir kılıçtır. En sert alan hukuku dahi lümpen proleter düzensizliğin patlak veren püskürmeleri karşısında âciz kalır. Evet, her kuşatma rejimi sonuçta muhakkak keyfiyete ve her keyfiyet de toplumu yıkıcı etkiye yol açar. Proleter devrimin elindeki tek etkin araç burada da: politik ve sosyal anlamda radikal tedbirler, kitlenin yaşamının sosyal garantilerinin en hızlı bir biçimde gerçekleştirilmesi ve sadece kitlelerin yoğun aktif yaşamı sonucu [gerçekleşen] kayıtsız şartsız politik özgürlük ile süreklilik arz edecek olan devrimci idealizmin alevlenmesidir.

Leninci-Troçkici teorinin temel hatası, aynı Kautsky gibi, demokrasinin karşısına diktatörlüğü koymaktır. Soru, gerek Bolşeviklerde, gerekse de Kautsky'de »diktatörlük veya demokrasi«dir. [Kautsky] doğal olarak kararını demokrasiden yana veriyor, hem de sosyalist devrime alternatif olarak gösterdiği burjuva demokrasisinden yana. Lenin ve Troçki ise demokrasi yerine diktatörlüğe ve böylece bir avuç insanın diktatörlüğüne, yani burjuva tarzı diktatörlüğe karar kılıyorlar. Her ikisi de, gerçek sosyalist politikadan aynı şekilde uzak olan iki karşıt kutuptur. Proletarya iktidarı ele geçirdiğinde, Kautsky'nin »ülkenin olgun olmaması« bahanesiyle verdiği tavsiyeye uyararak, kendisine, Enternasyonal'e, devrime ihanet etmeden hiç bir zaman sosyalist devrimden feragat ederek sadece demokrasiye yönelemez. [Proletarya] en enerjik, en dik başlı, en merhametsiz bir biçimde hemen sosyalist tedbirleri uygulamaya başlamalı, yani diktatörlük kurmalıdır, ama sınıfın diktatörlüğünü, bir parti veya klişinkini değil. Sınıfın diktatörlüğünü, yani en geniş açıklık, halk kitlelerinin en faal dizginsiz katılımı, en sınırsız demokrasi altında. Troçki »Marksistler olarak hiç bir zaman formel demokrasinin putperestleri olmadık [30*]« diye yazıyor. Muhakkak, hiç bir zaman formel demokrasinin putperestleri olmadık. Ama bizler, hiç bir zaman sosyalizmin veya marksizmin putperestleri de olmadık. Yoksa, buradan sosyalizmi, Cunow-Lensch-Parvus usulü Marksizm'i, rahatsız edici olduklarında sandık odasına atabiliriz sonucu mu çıkıyor? Troçki ve Lenin bu sorunun yaşayan reddidirler. Hiç bir zaman formel demokrasinin putperestleri olmadık [sözü] yalnızca şu anlama gelir: biz her zaman burjuva demokrasisinin sosyal çekirdeği ile politik biçimini ayırt ediyoruz, her zaman formel eşitlik ve özgürlüğün tatlı kabuğu altındaki sosyal eşitsizliğin ve esirliğin acı çekirdeğini ortaya çıkarıyoruz – eşitlik ve özgürlüğü yok etmek için değil, aksine işçi sınıfını, salt kabuk ile yentinmeyip, politik iktidarı fethetmesi, [kabuğun] içini yeni sosyal bir öze doldurması için heveslendiriyoruz. Proletaryanın tarihsel görevi, bir kez iktidara geldiğinde, burjuva demokrasisinin yerine sosyalist demokrasiyi yaratmaktır, her türlü demokrasiyi yok etmek değil. Ancak sosyalist demokrasi mukaddes topraklarda, sosyalist iktisatın altyapısı yaratıldıktan sonra, bir avuç sosyalist diktatörü sadık bir biçimde destekleyen uslu halka verilecek hazır bir Noel hediyesi olarak başlamaz. Sosyalist demokrasi, sınıf egemenliğinin tasfiyesi ve Hastalık enfeksiyonlarına ve mikroplara karşı nasıl güneş ışınlarının özgür etkisi etkin, en temizleyici ve iyileştirici ilaç ise, devrimin kendisi ve yenileyici etkisi, yarattığı düşünsel yaşam, kitlelerin aktivitesi ve kendi kendine sorumluluk almaları, yani bunun biçimi olarak en geniş politik özgürlük, tek iyileştirici ve temizleyici güneştir.« [30*] Leo Trotzki, »Von der Oktoberrevolution bis zum Brester Friedens-Vertrag«, S.93

sosyalizmin inşasıyla birlikte başlar. [Sosyalist demokrasi], sosyalist partinin iktidarı ele geçirdiği andan itibaren başlar. O, proletaryanın diktatörlüğünden başka bir şey değildir.

Elbette: Diktatorya! Ama bu diktatörlük, demokrasinin kullanımından ibarettir, [demokrasinin] yok edilmesinden değil; burjuva toplumunun kazanılmış haklarına ve iktisadî ilişkilerine yönelik, olmadıkları takdirde sosyalist dönüşümün gerçekleşemeyeceği, enerjik, kararlı müdahalelerden [ibarettir]. Ancak bu diktatörlük sınıfın eseri olmalıdır, sınıf adına hareket eden küçük, yönetici bir azınlığın değil, yani [bu diktatörlük] her an ve her adımda kitlelerin katılımının içinden çıkmalı, [kitlelerin] doğrudan tesiri altında olmalı, bütün kamuoyunun kontrolüne tabi olmalı, halk kitlelerinin artan politik eğitiminin içinden çıkmalıdır.

Bolşevikler muhakkak ki, Dünya Savaşı'nın, Alman işgalinin dehşetli cebri altında olmasalardı ve bununla bağlantılı olarak, bütün iyi niyetler ve en güzel esaslarla dolu her sosyalist politikayı çarpıtan olağandışı zorluklar altında ıstırap çekmeselerdi, tam da böyle hareket ederlerdi.

Bunun kaba bir argümantasyonunu, Şura hükümetinin gani gani kullanılan terörü oluşturmaktadır, daha doğrusu Alman emperyalizminin yıkılmasından önceki, Alman elçisine yönelik suikasttan itibaren başlayan son devre. Devrimlerin gül suyu ile yıkanmadığına yönelik o lapalis gerçeği hayli yetersiz kalmaktadır.

Rusya'da olan her şey anlaşılabilir ve başlangıç noktası ve son taşlarının Alman proletaryasının muvaffakiyetsizliği ve Rusya'nın Alman emperyalizmi tarafından işgali olduğu, kaçınılmaz bir neden ve sonuç zinciridir. Lenin ve yoldaşlarından bu koşullar altında bir de en güzel demokrasiyi, proletarya diktatörlüğünün en iyi örneğini ve en güzel açan sosyalist iktisatı yaratmalarını beklemek, insanüstü çabaları beklemek anlamına gelirdi. Onlar, kararlı devrimci tavırları, benzersiz azimleri ve uluslararası sosyalizme karşı olan kırılmaz sadakatleri ile, bu son derece zorlu koşullar altında gerçekten yapılabileceklerin en iyisini yaptılar. Tehlikeli olan, kötü koşullar altında elde ettikleri iyi sonucu, uğursuz koşulların dayattığı taktiği, her parçasında teorik olarak bağlamalarında ve bunu uluslararası proletaryaya sosyalist taktiğin taklit edilmesi gereken bir örneği olarak tavsiye etmelerinde yatmaktadır. Böyle kendilerini gereksiz bir şekilde ışık altında tutarak ve gerçek, inkâr edilemeyecek tarihsel liyakatlerini, zorunluluğun getirdiği yanlış adımların tevazuu altına sokarak, Rusya'da güçlükler ve zorunlulukların dayatmasıyla oluşan, ama sonuç itibarıyla uluslararası sosyalizmin iflasının ardılı olan yanlışlıkları

[uluslararası sosyalizmin] silâh odasına yeni hükümler olarak yerleştirmekle, aşkı ile tutuştukları ve uğruna mücadele edip, acılar çektikleri uluslararası sosyalizme ne fena bir hizmette bulunuyorlar.

Varsın Alman hükümet sosyalistleri kalksınlar, Bolşeviklerin Rusya'daki egemenliklerinin, proletarya diktatörlüğünün bir karikatürü olduğunu haykırınsınlar. Eğer [Bolşeviklerin egemenliği] öyleydiyse veya öyleyse, o zaman bu, [Bolşevik egemenliğinin] Alman proletaryasının sosyalist sınıf mücadelesinin bir karikatüründen ibaret olan tavrının ürünü olduğu için böyledir. Hepimiz tarihin yasaları altında durmaktayız. Sosyalist politika tam olarak sadece uluslararasıda uygulanabilir. Bolşevikler, hakikaten devrimci bir partinin tarihsel olanakların sınırları içerisinde yapabileceği her şeyi yapabildiklerini kanıtlamışlardır. Onlardan mucize yaratmaları beklenilmemelidir. Çünkü, izole edilmiş, Dünya Savaşı'nda yorulmuş, emperyalizm tarafından boğazı sıkılan, uluslararası proletaryanın ihanetine maruz kalmış bir ülkede, hatasız ve örnek olacak bir proleter devrim ancak mucize olur. Asıl önemli olan, Bolşeviklerin politikasında esaslı olan ile tali olanı, özü ile tesadüfî olanı ayırt edebilmektir. Bütün dünyada belirleyici olacak mücadelenin bu son devresinde sosyalizmin en önemli sorunu, hatta neredeyse zamanımızın en önemli sorunu, taktiğin o ya da bu detay sorusu değil, tam aksine: proletaryanın eylem yetisi, kitlelerin devrimci azmi, nihayetinde sosyalizmin iktidarını arzulamalarıdır. Bu bağlamda Lenin ve Troçki, arkadaşlarıyla dünya proletaryasına örnek olan ilktirler, şu ana kadar, Hutten [31*] gibi: Ben cesaret ettim! diyebilecek yegâne [emsaldirler].

Bolşevik politikasının esası ve kalıcı olanı işte budur. Bu bağlamda, politik iktidarı fethetmeleri ve sosyalizmin gerçekleşmesinin pratik sorularını koyarak uluslararası proletaryanın önüne geçip, sermaye ve emek arasında tüm dünyada süren mücadeleye müthiş hız kazandırmalarıyla ölümsüz tarihsel liyakat onlarıdır. Soru, Rusya'da sadece sorulabilirdi. Ancak Rusya'da çözülemezdi. Soru, sadece uluslararası çözülebilir. Ve bu anlamda gelecek her yerde Bolşevizmindir.

* * *

[31*] »Ben cesaret ettim!« hümanist Ulrich von Hutten'in sloganıydı. Von Hutten bunu muhtemelen antik Yunan şairi Aşilos'un »Zincire vurulu Prometheus« adlı şiirinde, Prometheus'a söylettiği »ama ben cesaret ettim« dizelerine dayandırıyor. 1933-1945 Almanya'sında nasyonalsosyalistler de bu sloganı kullanmışlardı. Almandada ise bu cümle hâlen, hedefe ulaşamamış, ama gene de denemiş olmaktan gurur duymak anlamında kullanılmaktadır.

EK 1

GAZETE VE DERGİLER

Critica Sociale: İtalya'da 1891-1898 yıllarında ve 1902'den itibaren yeniden yayımlanan sosyalist dergi. İlk döneminde marksist pozisyonlar ağırlıktaydı. Birinci Dünya Savaşı'nda sosyalistlerin yanında yer aldı.

Der Kampf (Mücadele): Avusturya Sosyal Demokrat Partisi'nin aylık teori dergisi. 1907-1908 yıllarında Ignacy Daszyński'nin Galiçya Eyalet Parlamentosu'ndaki mücadeleler, Henryk Walecki'nin ise PPS-Lewica'nın yeni programı üzerine yazıları gazetede yayımlandı. Dergi 1907'de kurucusu olan Otto Bauer tarafından 1912'ye kadar yönetildi. 1934 yılında kapandı.

Dziennik Powszechny (Genel Günlük Gazete): 1861'den 1864'e kadar Varşova'da yayımlanan bir gazete.

Die Neue Zeit (Yeni Zaman): 1883'den 1923'e kadar Alman sosyaldemokrasinin en önemli haftalık gazetesi olarak yayımlandı. 1901'e kadar sahibi SPD idi. Kurucusu ve 1917'ye kadar yöneticisi Karl Kautsky oldu. Gazetede Friedrich Engels, Julian Marchlewski ve Rosa Luxemburg gibi isimler yazılarını yayımlattılar.

Głos (Ses): 1886'dan 1905'e kadar Varşova'da yayınlanan haftalık gazete. 1894'e kadar Nasyonal Demokrasi etkisi altındaydı. 1900'den sonra daha çok sol-liberal, kısmen radikal pozisyonlar aldı ve SDKPiL üyelerinin de yazılarını yayımlamaya başladı. Rosa Luxemburg 1905'de yasal bir gazeteye kavuşmak için bu gazeteyi satın alma önerisini yapsa da, bu gerçekleşemedi.

Iskra (Kıvılcım): SDAPR'nin organı. 1900'den 1905'e kadar yayımlandı. Yazı kurulu başta Münih'te, sonra Londra'da (1903) ve Cenevre'de (1903-1905) görev yaptı. İlk sayısı Leipzig'de basıldı. Lenin ve Georgi Plechanow yazı kurulunda yer almalarına rağmen, SDAPR'nin 2. Parti Kurultayı'nda Lenin, Plechanow'un Menşeviklerin safına geçtiği gerekçesiyle yazı kurulundan ayrıldığı ilân etti.

Kurier Litewski (Litvanya Kuryesi): Vilnius'da yayımlanan Lehçe gazete. 1905-1910 ve 1912-1915 yılları arasında düzensiz olarak yayımlandı. Yöneticisi ünlü yazar Eliza Orzeszkowa idi.

Leipziger Volkszeitung (Leipzig Halk Gazetesi): 1894'de kurulan sosyaldemokrat günlük gazete. 1902-1907 yılları arasında gazeteyi Franz Mehring yönetti. Rosa Luxemburg gazeteyi Mehring ile birlikte yönetecekti, ama Rosa Luxemburg'un SPD'nin kurultayı için Polonya sorunu ile ilgili yazdığı bir yazıyı Mehring'in kısaltması üzerine yönetimden istifa etti.

Myśl Socjalistyczna (Sosyalist Düşünce): PPS-Lewcia'nın teori dergisi. 1907 Mayıs'ından 1908 Haziranı'na kadar Krakau'da yayımlandı ve illegal yollardan Polonya Krallığı'na sokuldu. Yönetimi fiili olarak Henryk Walecki'nin elindeydi ve Maria Koszutska da devamlı yazılar yazıyordu. 1908 sonrasında aynı isimle PPS-Lewica'nın broşürleri yayımlandı.

Neue Rheinische Zeitung. Organ der Demokratie (Yeni Ren Gazetesi. Demokrasi Organı): Karl Marx'ın Friedrich Engels ile sıkı işbirliğinde 1 Haziran 1848'den 19 Mayıs 1849'a kadar Köln'de yayımladığı gazete. Gazetenin hedefi, okurları Almanya ve Avrupa'daki devrim hakkında bilgilendirmektir. Ana yorumlar genellikle Marx ve Engels tarafından kaleme alınırdı. 1849 Mayıs'ında Marx'ın Prusya'yı terk etmesi gerektiğinden, gazete yayınına son verdi.

New York Daily Tribune: 1841'den 1924'e kadar yayımlanan günlük gazete. 1854'de gazetenin de katkılarıyla Cumhuriyetçi Parti kurulmuştu. 1855'de 190 binlik tirajıyla dünyanın en fazla basan gazetesiydi. 1851'de Karl Marx'tan gazete için yazı yazması istendi. İlk makaleleri (1851-1852 »Almanya'da devrim ve karşı devrim« yazı dizisi) Engels yazmıştı, ki bu ancak 1913'de ortaya çıktı. Marx on iki yıl boyunca Avrupa muhabiri olarak çalıştı.

Pobudka (Uyandırma Çağırısı): 1889'da Paris'te kurulan Lehçe gazete. Gazete kendisini »nasyonal-sosyalist dergi« olarak nitelendiriyordu. 1893'e kadar yayımlanan ve illegal yollardan Polonya Krallığı'na sokulan gazetenin yazı kurulunda Boleslaw Limanowski'de yer alıyordu.

Przegląd Polski (Polonya Bakışı): 1866-1914 arasında Krakau'da yayımlanan edebî-siyasî aylık dergi. Muhafazakâr bir çizgiyi temsil ediyordu. Muhafazakâr Krakau Tarih Okulu'nun kuruluş belgesi olarak sayılan Stańczyk-Dosyası 1869'da bu dergide yayımlandı.

Przegląd Socjaldemokratyczny (Sosyaldemokrat Bakışı): SDKPiL'nin teori dergisi. 1902-1904 ve 1908-1910 yılları arasında aylık dergi olarak yayımlandı. Yurtdışında basılıyor ve illegal yollardan Polonya Krallığı'na sokuluyordu. Yazı kurulu fiilen sadece Leo Jogiches'den oluşuyor, Rosa Luxemburg, Adolf Warski ve Julian Marchlewski kurulda çalışıyorlardı. Dergi marksist çizgiyi benimsemişti, ancak 1910 sonrasında yayımlanması olanaksız oldu ve Rosa Luxemburg Lehçe yazı yayımlama şansını yitirdi.

Przegląd Wszepolski (Tüm Polonya Bakışı): Nasyonal Demokrasi'nin iki haftalık teori dergisi. 1895-1905 arasında Roman Dmowski yönetiminde önce Lemberg'de (1901'e kadar), sonra da Krakau'da (1902'den itibaren) yayınlandı. Rusya ve Polonya Krallığı'nda devrimin başlamasıyla Dmowski Varşova'ya geçti ve dergi yayınına kesti.

Robotnik (İşçi): Lehçe sosyalist dergi, düzensiz olarak PPS yayın organıydı. 1894'de kuruldu. PPS'in 1906'da bölünmesinden sonra aynı isimle iki dergi çıktı. 1919'dan itibaren dergi PPS'in yasal yayın organı olarak Varşova'da yayınlanmaya başladı. 1939'da Varşova'nın işgal edilmesinden sonra kapandı. 1950'ye kadar Fransa ve Londra'daki Polonyalı mülteciler arasında aynı isimde bazı gazeteler çıktı. 1944-1948 arasında Polonya'da günlük gazete olarak yayınlandı. 1970 ve 1980li yıllarda Polonya'da aynı isimde illegal dergiler yayınlanmıştır.

Sächsische Arbeiter-Zeitung (Saksonya İşçi Gazetesi): 1890-1908 yılları arasında Dresden'de yayınlanan sosyaldemokrat günlük gazete. 1908'de adını »Dresdner Volkszeitung« (Dresden Halk Gazetesi) olarak değiştirdi. 1898'de başyazar Parvus, Julian Marchlewski ile birlikte ünlü Bernstein Tartışmasını başlatmıştı. Rosa Luxemburg bu çerçevede »Sosyal reform veya Devrim« adlı yazısını 1899'da Leipzig'de yayınlamıştı. Parvus ve Marchlewski Saksonya polisince yurtdışı edilince, 1898'den itibaren başyazarlığı Rosa Luxemburg üstlendi, ama 2 Eylül 1898'de bu görevi bıraktı.

Sprawa Robotnicza (İşçi Davası): Polonya Krallığı'nda yayınlanan ilk sosyaldemokrat gazete. 1893'de Leo Jogiches, Adolf Warski, Julian Marchlewski ve Rosa Luxemburg tarafından Zürih'te kuruldu. 1893-1896 yılları arasında toplam 23 sayısı çıktı. Tirajı 1.000 civarındaydı. Gazetenin yayını kesmesinden sonra, aynı isimle broşürler yayınlanmaya başlandı. Rosa Luxemburg'un bu derlemede yer alan yazıları »Prezegląd Socjaldemokratyczny«de yayımlandıktan sonra, »Sprawa Robotnicza« dizisinde broşür olarak yayımlandı.

Vorwärts (İleri): 1876 yılında Almanya sosyaldemokrasisinin merkezî yayın organı olarak kuruldu. 1878 yılında zamanın Sosyalistler Yasası nedeniyle yayını durdurmak zorunda kaldı ve ancak illegal haftalık dergi olarak yayınlandı. 1891'de yeniden kuruldu ve SPD'nin günlük gazetesi oldu. 1933 Mart'ından itibaren sürgünde yayınlandı. 1948'den itibaren »Neuer Vorwärts« (Yeni İleri) adıyla SPD'nin merkezî organı olarak yayınlanmaya başladı. 1955'den itibaren eski ismini aldı ve sosyaldemokrat haftalık dergi olarak yayınlanmaya başladı. 1989'dan bu yana aylık yayınlanmaktadır.

EK 4

BİYOGRAFİK VERİLER

Albedinski, Pjotr (1826-1883) – Rus generali; 1874-1880 arasında Wilna genel valisi; 1880'den itibaren Varşova genel valisi.

II. Alexander (1818-1881) – 1855'de çar oldu. Semstwo sistemini uygulamaya soktu; 1877-1878'de Osmanlı İmparatorluğu'na karşı savaşta zaferler elde etti; 1881'de »Narodnaya Wolja« (Halk İradesi) adlı bir grubun suikastında öldürüldü.

III. Alexander (İktidar dönemi: 1881-1894) – 1887 Mart'ında Rus Çarı III. Alexander'e yönelik gerçekleştirilen suikast başarısızlıkla sonuçlandı; aralarında Lenin'in ağabeyi de olan suikastçılardan yakalananlar idam edildi.

Babeuf, Gracchus (asıl ismi François Noel, 1760-1797) – Fransız Devrimi esnasında, Marx'ın »gerçekten çalışan ilk komünist parti« diye nitelendirdiği »Eşitler Komplosunun« sözcüsü; devrimi bir halk diktatörlüğü ile komünist dönüşüme kadar götürme çabasında başarısız oldu; idam edildi.

Bakunin, Michail Alexandrowitsch (1814-1876) – Anarşizm olarak nitelendirilen, özgürlükçü, ahlaki sosyalizmi savunan bir Rus devrimcisi; Batı Avrupa'da döneminin neredeyse bütün devrimci hareketlerine katıldı; Rusya'ya teslim edildikten sonra, sürgünden 1861'de kaçtı; Karl Marx ile 1872'de giriştiği çatışma, işçi hareketinin devrimci kesimlerinin marksçı sosyalizm ve anarşizm olarak bölünmesine neden oldu ve sonucunda I. Enternasyonal'den atıldı; Bakunin, Rusya'da köylülük içindeki çalışmalarla direnişi sağlamak isteyen »Millicileri« ve İtalya ile İspanya işçi hareketlerini etkiledi.

Bauer, Otto (1882-1848) – önde gelen Avusturyalı sosyaldemokratlardan; »Austromarksizminin« kuramcılarından; 1908'de »Milliyetler Sorunu ve Sosyaldemokrasi« adlı eseri yayınlandı; 1907'de »Kampf« (Mücadele) başlıklı aylık sosyaldemokrat dergiyi kurdu ve 1914'e kadar yönetti.

Bebel, August (1840-1913) – Wilhelm Liebknecht ile birlikte Sosyaldemokrat İşçi Partisi'nin (»Eisenachlılar«, 1869) kurucusu ve önderi; bu parti daha sonra 1875'de Genel Alman İşçi Derneği (»Lassalciler«) ile birleşerek, sonraları SPD adını alan Sosyalist İşçi Partisi'ni oluşturdu; defalarca hapse atıldı; bir marksist olarak reformist bir politik rota takip etti ve kapitalizmin kendi-

liğinden yıkılmasını bekliyordu; temel eserleri: »Kadın ve Sosyalizm« (1883) ile »Yaşamımdan« (1910–1914) adlı yapıtlardır.

Bernstein, Eduard (1850–1938) – Marx'ın taraftarı olarak Sosyalistler Yasası döneminde Zürih'e iltica etti, daha sonra Londra'ya geçti; »Sozialdemocrat« adlı gazeteyi yönetti; 1890lı yılların ortalarından itibaren giderek sosyalizme parlamenter yoldan geçişi savunmaya başladı ve bu şekilde Marx'ın görüşlerinin »Revizyonunun« kurucusu oldu; Rosa Luxemburg, Eduard Bernstein'in en şiddetli eleştiricisiydi.

Blanc, Jean-Joseph-Louis (1811-1882) – Fransız gazeteci ve siyasetçi sosyalist; 1848 Devrimi'ne katıldı, Paris Komününün karşıtıydı; 1870'e kadar İngiltere'de mülteci olarak yaşadı.

Dmowski, Roman (1864-1939) – Polonyalı milliyetçi-muhafazakâr siyasetçi, Nasyonal Demokrasi'nin lideri; Polonya'nı geleceğinin ancak ulus devlet ilkesi çerçevesinde güvence altına alınabileceğini savunuyordu; 1919 Paris Barış Görüşmelerinde Polonya'nın temsilcisiydi; 1923 Polonya dışişleri bakanı oldu; 1919 sonrasında antisemitik pozisyonlar savundu; Hitler'in Almanya'da iktidarı ele geçirmesinden sonra Almanya ile olacak ihtilaflarda daha iyi bir konum alabilmek için, Polonya'nın en önemli iç politika meselesi olan »Yahudi Sorununun« çözülmesi gerektiğini savunuyordu.

Dreyfus, Alfred (1859-1935) – Yahudi asıllı Fransız subayı; 1894'de Almanya lehine casusluk yaptığı iddiası ile tutuklandı, önce ömür boyu sürgüne, daha sonra 1899'da yapılan mahkeme sonucunda on yıl hapis cezasına çarptırıldı ve hemen peşinden devlet başkanı tarafından affedildi; »Dreyfus Davası« zamanında Fransa kamuoyunda ciddi kutuplaşmalara neden olmuş, ünlü Fransız aydınları ve sosyalistler Dreyfus'u desteklemişlerdi.

Dzierżyński, Feliks Edmundowicz (1877–1926) – 1900 yılında Litvanya Sosyaldemokrasisi ile Polonya Krallığı Sosyaldemokrasisinin, Leo Jogiches ve Rosa Luxemburg'un partisi haline gelen SDKPiL'de birleşmesini sağladı; 1905 Rus Devrimi'nde Bolşeviklere katıldı; 1907'den itibaren Merkez Komitesi üyesi oldu; yıllarca hapiste kaldı; Sovyet hükümetinin her türlü politik direnci kırmak için kullandığı gizli polis teşkilatı »Çeka«yı 1917'de örgütledi.

I. Elizabeth (1533-1603) – 1558'den itibaren İngiltere Kraliçesi.

Engels, Friedrich (1829–1895) – Karl Marx ile birlikte, ekonomik gelişmede, toplumsal gelişmenin son nedenini gören »bilimsel sosyalizm« kuramcısı; önemli eserleri: »İngiltere'deki çalışan sınıfın durumu« (1845); »Komünist Partisi Manifestosu« (1848); »Sosyalizmin, ütopyden bilime gelişmesi« (1883).

Fanon, Frantz (1925–1961) – Afro-Amerikan teorisyen ve psikolog; »Üçüncü Dünya«nın az gelişmişliğinin nedenini »Birinci Dünya«nın sömürsüne dayandırarak, buradan direniş hakkını gerekçelendirdi; 1956'da Cezayir Ulusal Kurtuluş Cephesi'ne katıldı; temel eseri: »Bu dünyanın lanetlileri« (1961).

Fichte, Johann Gottlieb (1762-1814) – Alman filozof, klasik Alman felsefesinin dört ana temsilcisinden birisi; »Ben«i çıkış noktası olarak aldığı felsefi yaklaşımını bilginin öğretisi olarak görmekteydi.

Freiligrath, Ferdinand (1810-1876) – Alman şair ve devrimci; Marx'ın 1848 – 1849'da yayımladığı »Neue Rheinische Zeitung« (Yeni Ren Gazetesi) redaksiyonunda kısa bir süre çalışmıştı.

Grabowski, Stanislaw (1780-1845) – Kont, muhafazakâr Polonyalı siyasetçi, son Polonya kralı Poniatowski'nin oğlu; 1820'de Kasım Ayaklanmasına kadar Polonya Krallığı eğitim ve inanç meselelerinden sorumlu bakanlığını yaptı.

Hanecki, Jakub (asıl soy ismi Fürstenberg, 1879-1937) – Polonyalı sosyal-demokrat ve komünist; 1896'da SDKP üyesi oldu, 1903'de Warski ile birlikte SDKPiL'nin 2. SDAPR kurultayında gözlemci delege oldu; defalarca tutuklandıktan sonra sürgün edildi; 1903-1909 arasında sürekli SDKPiL yönetiminde yer aldı, ancak Leo Jogiches ile fikir ayrılığına girince, görevinden ayrıldı; 1917'de Lenin'in İsveç üzerinden yolculuğunu organize etti ve Ekim Devrimi'nden sonra Rusya'ya yerleşti; iktisat alanında yöneticilik ve diplomatik misyonlarda görev aldı, 1935'de Moskova'daki Devrim Müzesi'nin müdürü oldu; 1937'de tutuklandı ve idam edildi.

Heinemann, Hugo (1863-1919) – Alman sosyaldemokrat ve hukukçu; SPD içerisindeki en iyi hukukçular arasında sayılır; 1909'da Stuttgart'ta »Zur Reform der Strafprozessordnung« (Ceza Muhakeme Düzeninin Reformu Üzerine) başlıklı çalışması yayımlandı.

Hugo, Victor (1802-1885) – Fransız yazar ve siyasetçi; 1848-1851 yılları arasında Ulusal Meclis üyesiydi, ama III. Napoleon'un darbesinden sonra yurt dışına çıktı; 1870'de geri döndü.

Jacob, Mathilde (1873–1943) – Rosa Luxemburg ve arkadaşları, 1913 yılından beri »Sozialdemokratische Korrespondenz« için yazdıkları yazıları onun sahibesi olduğu çeviri ofisine veriyor, çoğalttırıyor ve muhtemelen oradan göndertiyorlardı; Rosa Luxemburg'un en yakın sırdaşı oldu ve Dünya savaşı esnasında cezaevindeyken dışarı ile ilişkilerini sağladı; Rosa Luxemburg'un ölümünden sonra Paul Levi'in yanında çalıştı ve 1928'e kadar Levi'nin çıkardığı dergileri redaksiyonunu yaptı; 1943'de Theresienstadt toplama kampında öldürüldü.

Jogiches, Leo (1867–1919) – Litvanya asıllı Polonyalı sosyaldemokrat; 1893'de Zürih'te SDKP'nin kurucu üyesi oldu ve o zamandan beri yaşamının sonuna kadar Rosa Luxemburg'un en yakınında yer aldı; 1892-1907 arasında Rosa Luxemburg'un yaşam arkadaşıydı; 1912'ye kadar SDKPiL'nin fiilen yöneticisi ve en önemli ideoloğu oldu; partinin yayınlarından en geniş açıklığı savunuyor, ama marksist pozisyonlar ve devrimci bir sosyaldemokrasi noktasından da taviz verilmemesi gerektiğini savunuyordu; 1919 Mart'ında Berlin'deki Moabit hapishanesinde katledildi.

Kautsky, Karl (1854–1938) – II. Enternasyonal'in en önemli teorik dergisi olan »Neue Zeit«ın imtiyaz sahibi; Marx ve Engels'in görüşlerini işçiler için anlaşılır hale getirmek amacıyla »Marksizm'i« şekillendirdi; böylelikle günümüzde de farklı sol akımların kendi görüşlerini içine doldurdukları ve Marx ile Engels'in dünya görüşü olarak tanıttıkları bir »kabı« yarattı; 1910'a kadar Rosa Luxemburg'un en yakın müttefiklerinden.

Kottłataj, Hugo (1750-1812) – Polonyalı siyasetçi, döneminin önde gelen eğitimcilerinden; 1783-1786 arasında Krakau Akademisi rektörüydü; Varşova Dükalığı'nda üst düzey yöneticilik yaptı; eğitim sorunları ve tarih çalışmaları üzerine araştırmalar yaptı.

Kropotkin, Pjotr (1842–1921) – Rus yüksek asilzadelerinden olan bu devrimci düşünür, 1876'da cezaevinden kaçarak Batı'ya geçmiştir; anarşist hareketi etkileyen Kropotkin, mülkiyet ve devletin ortadan kaldırılmasını ve karşılıklı yardımlaşma ile gönüllü birlikteliklerden oluşan bir toplum yaratılmasını savunuyordu.

Lassalle, Ferdinand (1825–1864) – burjuva vesayetinden kurtulan bağımsız bir işçi hareketinin oluşmasını teşvik etti; 1875'de »Eisenacherliler« ile birleşen »Genel Alman İşçi Derneği«nin ilk başkanıydı; bir düelloda yaşamını yitirdi; günümüz SPD'sindeki bazı solcuların kendilerini dayandırdığı bir şahsiyet.

Lenin, Wladimir İlyiç (asıl soyadı Ulyanow, 1870–1924) – Hukukçu, Bolşevik önderi ve en önemli teorisyeni; devrimci anlayışı ve kapitalizm ile emperyalist savaşı mutlak reddedişi Rosa Luxemburg'u ona bağlamıştı; aralarında 1904'den itibaren olan farklılıklar ve »Örgüt ve Demokrasi« konusundaki ayrışmaları, dostluklarını Lenin Rusya'da iktidara geldikten sonra zedelemişti.

Levi, Paul (1883–1930) – 1914'de Rosa Luxemburg'un avukatıydı; Karl Liebknecht, Rosa Luxemburg ve Leo Jogiches'in öldürülmelerinden sonra KPD önderi oldu; 1921'de partideki darbecilik anlayışını eleştirmesi nedeniyle partiden atıldı; daha sonra tekrar SPD'ye geçti; Mathilde Jacob ile birlikte Rosa Luxemburg'un mirasını güvence altına aldı ve Rosa Luxemburg'un 1922'de »Rus Devrimi Üzerine«, 1925'de de »Ulusal Ekonomiye Giriş« adlı eserlerini yayımladı.

Liebknecht, Karl (1871–1919) – Avukat, Wilhelm Liebknecht'in oğlu; 1907'de Sosyalist Gençlik Enternasyonalinin başkanı oldu; militarizm ve silahlanma politikalarının yılmaz karşıtı olarak tanındı; Aralık 1914'de tek sosyaldemokrat parlamenter olarak savaş kredileri yasasına karşı oy kullandı; Dünya Savaşı öncesinde ve esnasında cezaevinde tutuldu; 1919'da Rosa Luxemburg ile birlikte KPD'nin önderi oldu ve gene onunla birlikte 15 Ocak 1919'da öldürüldü; temel eseri: »Militarizm ve Antimilitarizm« (1907).

Liebknecht, Wilhelm (1826–1900) – August Bebel ile birlikte Sosyaldemokrat İşçi Partisi'nin (»Eisenachlılar«, 1869) kurucusu ve önderi; II. Enternasyonel'in kurucularından; 1950lere kadar sürekli yeniden basılan »Yabancı Terimler Sözlüğü«nün yazarı (1874); Friedrichsfelde yoksullar mezarlığına (bugünkü Sosyalistler Mezarlığı) gömülen ilk işçi önderi.

Marx, Karl (1818–1883) – Friedrich Engels ile ekonomik gelişmede, toplumsal gelişmenin son nedenini gören »bilimsel sosyalizm« kuramcısı; önemli eserleri: »Komünist Partisi Manifestosu« (1848); »Louis Bonaparte'ın on sekizinci Brumaire'i« (1854); »Das Kapital« (I. Cilt: 1867; II. Cilt: 1884; III. Cilt: 1894); Rosa Luxemburg sermaye birikimi teorisiyle Marx'ın ekonomik eserini geliştirmeye çalıştı.

Mehring, Franz (1846–1919) – Tarihçi ve yayımcı; 1891’de SPD’ye girdi; 1902–1907 yılları arasında »Leipziger Volkszeitung« adlı gazetenin genel yayın yönetmenliğini yaptı; 1908’den itibaren SPD parti okulunda öğretmen olarak çalıştı; 1911’den itibaren Rosa Luxemburg ile birlikte solun önde gelen eğitimcileri arasında yer aldı.

Miljutin, Nikolai (1859-1872) – Rusya’daki serfliğin kaldırılmasında önemli rol oynayan bir siyasetçi; 1864 Mart’ında Polonya Meseleleri devlet müsteşarı ve Polonya Krallığı hükümet komisyonu başkanı oldu, bu görevinde bütün kamusal alanların Ruslaştırılması politikasını uyguladı; Rusçayı tek resmî dil olarak uygulamaya sokarak, Rusya ve Polonya’da standartlaşmayı sağlayacağını iddia ediyordu.

Montesquieu, Charles de (1689-1755) – Fransız siyasetçi, filozof ve devlet kuramcısı; yirmi yıllık bir çalışmadan sonra 1748’de Cenevre’de »Yasaların Ruhu Üzerine« başlıklı çalışmasını yayımladı.

Mün(t)zer, Thomas (1489–1525) – Teolog; başlangıçta Martin Luther taraftarıydı; 1521’den itibaren sınıfsız ve üst düzey yetkilinin olmadığı bir topluma dair bağımsız reformcu görüşlerini geliştirdi; Köylü Savaşları esnasında Mülhaksan önderi olarak isyanı merkezîleştirmeye çalıştı; Frankenhausen’deki yenilgiden sonra esir alındı ve işkence edildikten sonra, idam edildi.

Napoleon Bonaparte, Charles Louis (1808-1873) – Halk oylamasıyla 1848’de Fransa başkanı oldu; 1851’de darbe girişiminde bulundu, 2 Aralık 1852’de de III. Napoleon olarak tahta oturdu ve 4 Eylül 1870’de alaşağı edildi.

Napoleon Bonaparte (1769-1821) – Fransız general, 9 Kasım 1799’da (18. Brumaire) darbe ile iktidarı ele geçirdi; 1804’e kadar birinci konsolos, ardından 1814’e kadar da İmparator I. Napoleon adıyla iktidarda kaldı; gerçekleştirdiği idarî reformlar (Code Civil) Fransa’daki devlet yapısını belirledi; kendi ordusu tarafından iktidardan indirilene kadar Avrupa’nın geniş kesimlerini fethetti; 1807’de Varşova Dükalığı’nı kurmasıyla, Polonyalı milliyetçilere yeni umutlar verdi; 1813’de Rusya seferinde büyük bir yenilgi aldı ve Elba adasına sürüldü; tekrar geri döndüğünde yaklaşık yüz gün iktidarda kalabildi ve son yenilgisini Waterloo Muharebesinde (1815) aldıktan sonra, St. Helena adasına sürgün gönderildi.

I. Nikolaus (1796-1855) – 1825’de Rus Çarı oldu, 1831’e kadar aynı zamanda Polonya kralıydı; dış politikada Rusya’nın Balkanlardaki etkisinin ve Avusturya ve Prusya ile olan »Kutsal İttifakın« güçlendirilmesi hedefini güttü; Kasım Ayaklanması bastırıldıktan sonra Polonya Krallığı’nın özgün statüsünü değiştirdi; 1853’de Britanya ve Fransa’nın desteklediği Osmanlı İmparatorluğu ile girdiği Kırım Savaşında büyük bir yenilgi aldı.

II. Nikolaus(1868-1918) – 1894’de Rus Çarı oldu; 1897’de Varşova’yı ziyaret etmesi ve şair Adam Mickiewicz’in anıtının açılmasına katılmasıyla Polonyalılar arasında umutların yükselmesine neden oldu; Rusya-Japonya Savaşında (1904-1905) yenilgiye uğradı; 1905 Ocak’ında St. Petersburg’da sekiz saatlik iş günü için sokaklara dökülen kitleye ateş açtırarak binlerce sivilin ölmesine

yol açtı; 1917 Şubat Devrimi'nde tahtan indirildi ve Bolşevikler tarafından 1918'de Jekaterinburg'da ailesi ile birlikte kurşuna dizildi.

Parvus, Alexander (asıl ismi: Israel Lasarewiç Helpland, 1867–1924) – Saksonya İşçi Gazetesi'nin genel yayın yönetmeni; Rosa Luxemburg ile Karl Kautsky'nin yanında revizyonizmi eleştiren üçüncü ünlü solcuydu; daha sonra silah tüccarı oldu; Stalinistlerin Troçki'ye karşı suçlama olarak ileri sürdükleri ve özünde devrim esnasında proletarya ve köylülük arasındaki ilişkiye değinen Sürekli Devrim Teorisi aynı zamanda Parvus ve Rosa Luxemburg'a karşı da kullanıldı. 1905 Devrimi'nde tutuklanmış ve Sibiryaya sürülmüştü; 1907'de önce Almanya'ya, oradan da Osmanlı İmparatorluğu'na kaçtı; Birinci Dünya Savaşı başladığında, Kopenhag üzerinden Almanya'ya geçti; Lenin'in İsviçre'den Rusya'ya gidişini örgütleyenlerdendi.

Plechanow, Georgi Valentinowitsch (1856–1918) – 1883'de ilk Rus marksist örgütünün kurucularından; başlangıçta Lenin'i destekliyordu, ama 1903'de Menşeviklere katıldı; temel eserleri: »Anarşizm ve sosyalizm« (1894); »Materiyalizmin tarihine yönelik makaleler« (1896).

Popiel, Pawel (1807-1892) – Galiciya'daki Polonyalı siyasetçilerden; Kasım Ayaklanmasına katıldı; Avusturya ile yakınlaşma taraftarıydı ve Stańczyk Çevresinin önde gelen isimlerinden; Galiciya Eyalet Parlamentosu ve Viyana'daki Rayh Konseyi'nde uzun yıllar görev yaptı.

Radetzky, Joseph (1766-1858) – Kont, Böhmenli aristokrat, mareşal, Avusturya'nın önemli bir ordu kumandanı.

Renner, Karl (1870-1950) – Avusturyalı sosyaldemokrat; Avusturya-Macaristan'daki milliyetler sorunu üzerine çeşitli yazılar yazdı ve araştırmalar yaptı.

Roux, Jacques (1752–1794) – Din adamı; Fransız Devrimi'nde en soldaki grubun ideoloğu (»Enragés« – Kızgınlar); Jacobenleri, en alt katmanların (»Sansculotlar«) sosyal çıkarlarını yeterince düşünmemeleri gerekçesiyle eleştirdi; cezaevinde intihar etti.

Rutowski, Tadeusz (1852-1918) – Polonyalı gazeteci ve yazar; Galiciya Eyalet Parlamentosu ve Viyana'daki Rayh Konseyi üyesi; Varşova Pozitivizmine yakın duruyordu.

Schmerling, Anton von (1805-1915) – Avusturyalı siyasetçi; 1860-1861'de Avusturya'nın ilk liberal hükümetinin başbakanıydı ve güçlü bir özyönetim sistemini savunuyordu.

Stańczyk (muhtemelen 1480-1560) – Polonya sarayının ünlü kral soytarısı; sivri diliyle tanınıyordu; ülkenin durumuna üzülen çeşitli figürlerle eşleştiriliyordu; 1869'da bazı Polonyalı muhafazakâr siyasetçi ve Galicyalı tarihçi kurdukları gruba adını verdiler.

Stanislaw, August Poniatowski (1732-1798) – 1764-1795 yılları arasında Polonya kralıydı.

Staszic, Stanislaw (1755-1826) – Polonyalı papaz ve bilim adamı; Polonya'daki aydınlanmanın önemli isimlerinden; özellikle halk eğitimi ve bilimsel gelişme konusundaki çalışmalarıyla tanınıyor.

Troçki, Lew Dawidowitsch (asıl soy ismi: Bronstein, 1879–1940) – Lenin’in yanı sıra, Ekim Devrimi’nin en önemli örgütleyicisi; 1917/18’de Dış ilişkiler için Halk Komiseri; 1918’den itibaren (1925’e kadar) Kara ve Deniz Kuvvetleri Halk Komiseri olarak »Kızıl Ordu«yu kurdu ve böylece devrimin karşı devrimden korunmasına yardımcı oldu; 1923’de itibaren bürokratik parti aparatının politikasını eleştirmeye başladı; ardından bütün görevlerini kaybetti; önce sürgüne gönderildi, daha sonra 1929’da Sovyetler Birliği’nden atıldı; bugün çeşitli »IV. Enternasyonal« grupları kendilerini Troçki’ye ve »Troçkizme« dayandırmaktadırlar.

Vandervelde, Emil (1866–1938) – Belçikalı bir sosyalist; 1900–1914 arasında I. Enternasyonal başkanıydı.

Walecki, Henryk (asıl adı Maksymilian Horwitz, 1877-1937) – Polonyalı sosyalist ve komünist; 1897’de PPS’e üye oldu, 1906’da ise PPS-Lewica’ya geçti; 1918’de Polonya’daki komünist partisinin kurucularından; Komintern’de görev yaptı, 1926’da parti içi çatışmalar sonucunda etkisini yitirdi; 1937’de Moskova’da tutuklandı ve idam edildi.

Warski, Adolf (asıl soy ismi Warszawski, 1868-1937) – Polonyalı sosyal-demokrat ve komünist; SDKPiL’nin kurucularından ve Rosa Luxemburg’un yakın çalışma arkadaşlarından; 1918’de komünist partisinin kurucularından oldu, 1926-1929 yılları arasında Sejm’deki Komünist Fraksiyon üyelerinden-di; 1929’da Moskova’daki Marx-Engels-Enstitüsü’nün çalışanı oldu; Lenin ve Rosa Luxemburg arasındaki milliyetler sorunu tartışmasıyla ilgili iki önemli çalışmayı kaleme aldı; 1937’de Moskova’da tutuklandı ve idam edildi.

Wielopolski, Aleksander (1803-1877) – Kont, Polonyalı siyasetçi; 1861’de Hükümet Komisyonunun dinî mezhepler ve öğretim komisyonunun başına geçti; 1862-1863 arasında Polonya Krallığı hükümetinin başında durdu, ama 1863 Ocak Ayaklanması bütün umutlarını yerle bir etti.

Żukowski, Władysław (1868-1916) – Polonyalı sanayici ve siyasetçi; bir ara Duma milletvekili oldu; 1907’den sonra Nasyonal Demokrasi taraftarlığı yaptı.

Bu kitapçıkta, Rosa Luxemburg'un 1917 Nisan'ından itibaren Büyük Ekim Devrimi bağlamında »Spartacus Mektupları«nda yayımlanan bazı makaleleri ile »Rus Devrimi Üzerine« başlıklı el yazmasının çevirileri yer almaktadır. Kısa bir zaman aralığına ışık tutan makaleler, Rosa Luxemburg'un düşüncelerinin nasıl geliştiğini göstermektedir. Çağdaşlarının anlatımından öğrendiğimiz kadarıyla, konuştuğça devleşen Rosa Luxemburg, 15 Ocak 1919'da onu katledenlerin ve katletirenlerin umduğunun aksine, öldürülemedi. O, dünyanın her yerinde ezilen ve sömürülen sınıfların kurtuluşu için verilen mücadelelerde yaşıyor. Ve evet, burjuvaziye inat, yaşamaya devam edecek!

Murat Çakır